

ONDERZOEKSRAPPORT

Centre for Applied Research on Economics & Management

20- september-2013

Scriptie – Hogeschool van Amsterdam

*De Maatschappelijke waarde
van het
Olympisch Plan 2028*

“De kosten en baten
analyse van het
Olympisch Plan 2028 en
de legacy voor de
Nederlandse
maatschappij”
Onderzoek in opdracht
van CAREM, 2013

Colofon

Afstudeeronderzoek

Titel: De maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028

Auteur: Marvin Steussy

Studentnummer: 500545975

Klas: Sp4D

Tel.nr. auteur: 06-41 99 5555/06-41 999 400

Mailadres: marvin_steussy@hotmail.com

Rapport

Versienummer: 1.0

Status: Definitief

Datum: 20 september 2013

Aantal pagina's: 169 (waarvan 71 bijlagen)

Contactgegevens

Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM)

H.J.E. Wenkebachweg 144-148
1096 AR, Amsterdam

Hogeschool van Amsterdam
Opleiding Sportmarketing

H.J.E. Wenkebachweg 144-148
1096 AR, Amsterdam

Begeleiders

Opdrachtgever	Michiel de Nooij	→	CAREM, Hogeschool van Amsterdam
Afstudeerbegeleider (eerste lezer)	Ivo 't Hooft	→	Hogeschool van Amsterdam
Eerste assessor (eindbeoordelaar)	Eric de Vries	→	Hogeschool van Amsterdam
Tweede assessor (eindbeoordelaar)	Rutger Siebenga	→	Hogeschool van Amsterdam

Voorwoord

Ter afronding van mijn studie Sportmarketing aan de Hogeschool van Amsterdam, heb ik de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de kosten & baten van het Olympisch Plan 2028 en de maatschappelijke waarde hiervan (legacy). In dit afstudeerrapport kunt u het resultaat lezen.

Heel Nederland heeft in 2012 meegekregen dat met één pennensstreek de ambitie om de Olympische Spelen van 2028 naar Nederland te halen voorbij was. Om dan zelf als student 'Sportmarketeer' een bijdrage te mogen leveren aan eventuele strategische (beleid)veranderingen, is een unieke kans.

Dankwoord

Graag wil ik hier van de gelegenheid gebruik maken om mijn opdrachtgever, CAREM, te bedanken voor de kans die zij mij hebben geboden om af te studeren op een onderzoek naar het grootste en meest bekende Plan en dit tijdens een actueel discussiepunt.

Ik wil in het bijzonder de heer de Nooij bedanken voor de input en ondersteuning die hij mij tijdens het maken van deze opdracht gegeven heeft en de heer 't Hooft voor de geweldige ondersteuning en begeleiding vanuit school. Ik heb erg veel plezier gehad aan het onderzoeken van de uitkomsten van dit onderzoek en heb hier nu veel meer zicht op.

Ook wil ik alle betrokkenen bedanken voor hun fantastische input en medewerking. Zonder de kennis van deze deskundigen en/of besluitvormers was dit niet mogelijk geweest. Dit zijn;

Bob Heere → Wetenschapper University of Texas
Roelof Dilling → Initiatiefnemer Grolloo Olympisch Dorp 2011
Koen Breedveld → Directeur onderzoeker Mulier Instituut
Yvonne Tamminga → Werkzaam binnen Programm Office Evenementenambitie
Richard Heling → Voorzitter SGO omni vereniging Grolloo
Cees Vervoorn → Lector Topsport & Onderwijs
Martine Berkhof → Programmamanager vanuit Rotterdam
Leo Aquina → Redacteur SportknowhowXL
Kirsten van der Kolk → Lid Topsportteam 2028
Pieter Verhoogt → Sporteconoom
Hans Koeleman → Werkzaam bij Binding en tienvoudig Nederlands Kampioen
Henk Stokhof → Hoofd Sport Amsterdam en regisseur van de Olympische ambitie Amsterdam
Ton Nelissen → Voormalig NOC*NSF-bestuurslid en bestuurslid Olympisch Plan 2028
Ben Tellings → Voormalig directeur Alliantie Olympisch Vuur

Al deze personen hebben of hadden een (in) directe link met het Olympisch Plan. Zo doet Bob Heere al 10 jaar onderzoek naar de maatschappelijke effecten van sport (nadruk vooral op de sociale effecten, onder andere identity en community) en schreef het boek 'Het Olympische Speeltje, (2012)'. Een uitgebreidere toelichting op de functieomschrijving van deze personen is terug te vinden in bijlagen 10 tot en met 18.

En 'last but not least' wil ik mijn familie, vriendin en vrienden bedanken. Deze zijn gedurende mijn studietijd altijd blijven geloven in mijn kunnen en mij altijd blijven steunen!
Ik wens u veel plezier met het lezen van mijn scriptie.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Marvin Steussy'.

Marvin Steussy
Amsterdam, 25 juli 2013

Managementsamenvatting

€13,5 miljard was het bedrag dat het Olympisch Plan 2028 aan baten moest opleveren tussen 2009 en 2016. Toen werd kabinet Rutte II gevormd en gaf geen steun meer aan de Olympische Spelen van 2028 en daarna struikelde ook het Olympisch Plan 2028. Nadat vier van de acht jaar van het Olympisch Plan waren verstreken, was CAREM benieuwd hoeveel van die baten gerealiseerd zijn en of dat het stoppen van het Olympisch Plan een goede idee was, of Nederland snel weer een Plan B nodig moest hebben. Dit leidde tot de volgende onderzoeksvraag.

Het onderzoek 'De maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028' is uitgevoerd middels de volgende onderzoeksmethodieken:

1. Literatuurwerkwijze

Dit bestond uit de toepassing van de 'Documentanalyse' en een 'Literatuurstudie'. De literatuurstudie was opgebouwd uit een 'Sneeuwbalmethode' en 'het verkennen van databases'. Het betrof zowel nationale als internationale literatuur.

2. Interviewwerkwijze

De interviewwerkwijze bestond uit het afnemen van 'Kwalitatief half gestructureerde interviews' en het bijwonen van seminars (Olympisch Plan 2028: 'over en uit' of 'tweede kans') en eventueel kort interviewen van personen die van toegevoegde waarde kunnen zijn voor dit onderzoek.

Deze interviews zijn face 2 face, via Skype of telefonisch afgenomen of eventueel direct bij een seminar.

Onderzoeksvraag

"Wat is de 'Maatschappelijke waarde' (baten) van het Olympisch Plan 2028, in relatie tot de inspanningen (kosten), die hier aan ten grondslag liggen over de periode 2009 - 2012. En hoe kan hier zowel kwalitatief als kwantitatief inzicht in worden verkregen?"

Het Olympisch Plan 2028 kent een groot aantal doelen (hierna: maatregelen), waarbij niet alle maatregelen dezelfde mate van concreetheid hebben. Er waren vier categorieën maatregelen te onderscheiden, te weten (Gerritsen, 2012):

1. Niet concreet (bijvoorbeeld: meer bewustwording)
2. Concreet, niet meetbaar (bijvoorbeeld: meer voetbalvelden)
3. Concreet, meetbaar, effect niet direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: vijf extra voetbalvelden)
4. Concreet, meetbaar, effect direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: twee uur extra lichamelijke opvoeding per week)

Alleen de maatregelen uit categorie drie en vier worden behandeld in dit onderzoek, omdat hier objectieve uitspraken over kunnen worden gedaan, zonder dat daar aannames aan te pas hoeven te komen. De resultaten zijn uiteindelijk per ambitie beschreven (totaal acht ambities). De meest opvallende resultaten zijn;

Topsportambitie

Het verbeterd beleid gericht op topsporters die zich in een later stadium van hun carrière bevinden vergemakkelijkt de overgang van hun sportcarrière naar de volgende 'zakelijke' fase.

De realisatie van de zwaardere Ziggo Dome fundering, liet zien wat het Olympisch Plan 2028 voor energie vrij kreeg op zowel allerlei niveaus in de samenleving (micro-, meso- en macro -omgeving). De bouw is aangepast, waardoor meer kosten zijn gemaakt. Die extra kosten zijn niet achterhaald. Er kan niet worden bepaald wat de baat van de zwaardere fundering is als het zwembad nooit zal worden gebruikt.

Sinds 2010 is de heer Vervoorn lector Topsport en Onderwijs, wat een resultaat is van het Olympisch Plan 2028

Ruimtelijke ambitie

Er waren allerlei vernieuwende concepten, zoals het drijvende Olympische Dorp op de Maas en waterbergingen. Nederland had hiermee een podium om het bedrijfsleven, watermanagement en schone technologieën, wereldwijd te gaan promoten. De opgeleverde resultaten zijn;

- The Water Games 2028
- The Floating Games 2028
- The Dutch Delta Games 2028
- De Olympische Hoofdstructuur
- Open Ontwerpatelier 2028

Dit zijn plannen die waarschijnlijk nooit gebruikt gaan worden, waardoor de baat nul is. De baat kan toenemen als er nieuwe technieken zijn bedacht die vervolgens daadwerkelijk vermarkt kunnen worden. Dit zijn geen alternatieven die in de Rebel Arub zijn berekend.

Evenementenambitie

Een belangrijk resultaat is de Nationale Evenementenkalender, mede om een goed trackrecord op te bouwen met het oog op het Olympisch Plan 2028. De evenementen en daarmee het trackrecord moesten een grote maatschappelijke en/of economische spin-off leveren. Dit is een baat want het levert de benodigde kennis, imago en ervaring die nodig is om evenementen in te zetten als middel. Te danken aan het Olympisch Plan 2028 wordt er nu bij evenementen, meer dan in het verleden gekeken naar niet alleen het doel van het evenement, maar ook als middel om bredere maatschappelijke doelen te bereiken. Het zijn de programma's rondom topsportevenementen, waardoor evenementen een maatschappelijke waarde kunnen vertegenwoordigen.

De steden waren voor het Olympisch Plan zelf verantwoordelijk voor de evenementen die zij binnenbrachten en organiseerden. Sinds het Olympisch Plan 2028 is er een soort overkoepeling.

Het Modelaanpak Evenementen is het tweede belangrijk resultaat; het is een online kennisbank, waarbij organisatoren van evenementen in Nederland gebruik kunnen maken van de kennis die voorhanden is, in plaats van dat er steeds 'experts' ingehuurd moeten worden. Dit heeft ertoe geleid dat het Olympisch Plan 2028 eraan heeft bijgedragen dat steden uit Nederland niet meer tegen elkaar opbieden voor hetzelfde evenement.

Het Olympisch Plan zorgde voor extra passie en energie op allerlei niveaus. Sommige bedrijven investeerden in het Plan door onder andere het (gratis) delen van kennis.

De totale kosten voor Evenementenambitie lagen in de periode 2009-2012 op een bedrag van €2,5 miljoen. Daarbij is een aparte subsidie van €1,5 miljoen in de periode 2010-2011 vanuit VWS vrijgekomen¹. Zonder die subsidie waren het Kennis & Expertisecentrum evenementen, de Nationale Evenementenkalender en het Modelaanpak Evenementen niet gerealiseerd.

Wat een belangrijk winstpunt was, is dat er als keuzestad samen werd opgetrokken en eigen belangen opzij werden gezet om tot een compromis te komen. Rotterdam heeft geleerd, dat er meer moeten worden gewerkt aan hun internationale netwerk. Amsterdam en Rotterdam hebben er uiteindelijk een goede band aan overgehouden. De steden hebben nadrukkelijk aangegeven verder te willen in gezamenlijkheid en niet voor zich. Ook in het maken van een bid, het indienen van een bid en het vormen van een lobby, wordt er nu meer kennis met elkaar wordt gedeeld. Of het rendement daarmee ook verhoogd wordt, moet nog worden onderzocht.

Breedtesport ambitie

De bijdrage van het Olympisch Plan moest bestaan uit een extra stijging met 7% ten opzichte van het de autonome groeilijn, ofwel met ongeveer 1,1 miljoen sporters. Deze extra sporters moesten (vooral) het gevolg van de activiteiten van de bouwsteen Sportontwikkeling zijn. Er is echter aangetoond in twee studies, dat het realistischer is om een daling in het percentage inactieven na te streven van één tot twee procentpunten over vijf jaar.

Er kan geen wetenschappelijk bewijs worden aangevoerd, dat er door een stijging in de budgetten in de periode 2009-2012 van het Olympisch Plan, de sportdeelname is gestegen. Die relaties liggen te complex en de hoeveelheid middelen om daar goed onderzoek naar te doen, zijn te beperkt om die relatie te kunnen vaststellen. Daarmee wordt niet gezegd dat het beleid gefaald heeft, maar of het beleid een belangrijke factor was in de ontwikkeling kan niet worden hardgemaakt.

¹ <http://www.sportgeschiedenis.nl/2013/04/19/iedereen-wilde-in-2028-de-olympische-spelen-en-niemand-kreeg-ze.aspx> (17/06/2013)

Ten tijde van het Olympisch Plan 2028 is er geen rekening gehouden met het ‘trickle-down effect’. Als Nederland het Olympisch niveau had bereikt, lag het voor de hand dat als de Spelen van 2028 aan Nederland werden toegekend, niet ten goede zou komen van het Olympische niveau.

Welzijnsambitie

Veel mensen hadden het gevoel dat het alleen ging om de Spelen, dus Spelen als doel. De partijen die dat moesten doorcommuniceren zijn er onvoldoende in geslaagd om het doel aan het voetlicht te brengen. Echter is het samenbrengen van gemeente, provincies, Rijksoverheid en Onderwijs was anders niet op een dergelijke schaal gebeurd.

Economische ambitie

Het zou mooi zijn als de budgetten komen uit de potjes waar die maatregelen en problemen uit ontstaan en daarvan worden gefinancierd. Daarnaast moet er beter worden nagedacht en geformuleerd hoe bijvoorbeeld ‘toegenomen trots’ operationeel gemaakt kan worden.

Er is sprake van dertig extra trekkingen voor zowel de Lottospellen als de sportwedstrijden. De opbrengst van de extra trekkingen was volledig bestemd voor de financiering van het Olympisch Plan 2028.

Media ambitie

‘Host Broadcasting’ zou in plaats van baten opleveren, eerder in lasten voorzien. De NOS nam in het verleden de kosten voor het ‘Host Broadcasting’ deels voor haar rekening. Een financiering vanuit het VWS voor de maatregel ‘Host Broadcasting’ dat ook is ondergebracht in het Olympisch Plan, betrof over de periode 2011-2012 totaal €860.000,-.

Kwantificering en waardering kosten en baten

De totale kosten van het Olympisch Plan 2028 lagen in de periode 2009-2012 op €31.015.000,- terwijl de baten op €5.520.000,- lagen. Dit is een negatief saldo van €25.495.000.

Ook het feit dat de gerealiseerde baten liggen in twee baten, namelijk de Topsport ambitie en Evenementenambitie die normaal weinig maatschappelijke waarde vertegenwoordigen, is opvallend. Bij de voorstudies voor de Opbouwfase van het Olympisch Plan 2028, werden de grootste baten verwacht bij;

- Meer sportiviteit
- Meer gezondheid
- Meer sociale cohesie
- Minder obesitas

Er was twijfel over de schattingen van kosten en baten van het Olympisch Plan 2028 (zie CPB Beoordeling, 2009). Er kan geconcludeerd worden dat de batenposten waren overschat en de kostenonderbouwing onvoldoende geformuleerd. Omdat het in de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse van het Olympisch Plan berekende positieve saldo van baten minus kosten relatief bescheiden is (iets minder dan 14% van de kosten), is die twijfel inderdaad gerechtvaardigd.

Onderzoeksvraag

“Wat is de ‘Maatschappelijke waarde’ (baten) van het Olympisch Plan 2028, in relatie tot de inspanningen (kosten), die hier aan ten grondslag liggen over de periode 2009 - 2012. En hoe kan hier zowel kwalitatief als kwantitatief inzicht in worden verkregen?”

De maatschappelijke waarde is eerder omschreven als “de positieve verhouding tussen de resultaten voor Nederland(ers) in de dimensies ‘ontplooiingswaarde en economische waarde’ naar aanleiding van de inspanningen en kosten die zijn gemaakt gedurende de jaargangen 2009 tot en met 2012 van het Olympisch Plan 2028”.

Wat betreft de inspanningen die zijn gedaan in de periode 2009 tot en met 2012, kan worden geconcludeerd dat de kosten- baten verhouding negatief is.

Doordat de kosten de baten zijn overstegen, zal het voor het Olympisch Plan 2028 onmogelijk zijn om op landelijk niveau maatschappelijke waarde te creëren. Aan het Olympisch Plan 2028 hangt namelijk een kostenplaatje van ruim €14,8 miljoen. Dit saldo is er grotendeels voor verantwoordelijk dat het Olympisch Plan 2028 geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. € 13,5 miljard is wat het Olympisch Plan aan baten moest opleveren. Om de baten te kunnen realiseren was het van belang dat er jaarlijks geïnvesteerd zou

worden in de bouwstenen. Dit was €1,2 miljard over de periode 2009-2012 en uiteindelijk maar 1,23% van het geprojecteerd bedrag.

De gegevens uit dit onderzoek hebben het resultaat dat het Olympisch Plan 2028 geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. Een argument hiervoor is dat er geen wetenschappelijk bewijs kan worden aangevoerd, dat er door een stijging in de budgetten in de periode 2009-2012 van het Olympisch Plan, de sportdeelname ook is gestegen.

Reden van falen

Het falen van het Olympisch Plan had niet één uitgesproken reden. Het is op meerde fronten niet succesvol verlopen, namelijk;

- Bestuurlijke (mis)communicatie
- Politiek
- Alliantie (structuur)

Actoren denken dat als er een goede alliantie was, die ook richting het lobby van een nieuw kabinet of in ieder geval naar de formateurs, 'met gezamenlijke krachten optrad' dit niet kon gebeuren.

Een andere reden voor het falen, had de opbouw van de alliantie kunnen zijn. Door de alliantie partners ten alle tijde gelijkwaardig te behandelen en de ander nooit voor te trekken, was er geen leidende partij. Tevens is er een communicatieprobleem geweest, omdat niet duidelijk is geworden wat;

- Het doel van het Olympisch Plan 2028
- De trigger is geweest van de maatschappelijke initiatieven
- Het netto-effect is van het Olympisch Plan 2028

Aanbevelingen

De aanbevelingen voor de gekozen partijen naar aanleiding van dit onderzoek zijn;

- verbeterde alliantie structuur, met duidelijke toewijzing van taken naar aanleiding van specialisatie
- kwantificeren SMART-doelstellingen en deze koppelen aan KPI's en KFS's en toetsen door middel van een nulmeting, tussenmeting en eindmeting
- inspelen op verschillende meningen (believers versus non-believers)
- kracht van publieke opinie niet onderschatten
- maatschappelijke sessies en netwerkborrels organiseren voor potentiële investeerders om baten voor hun door te communiceren
- keuze voor: het moment van draagvlak creëren
- één centrale spreekbuis voor een alliantie
- prioriteit leggen bij de uitvoering van de geformuleerde activiteiten
- nut van sport laten inzien bij gemeentelijke beleidsmakers en vertegenwoordigers
- overwegingspunt: Binnen halen Spelen of Olympisch niveau

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Dankwoord	2
Managementsamenvatting.....	3
Inhoudsopgave.....	7
1. Inleiding	9
Het Olympisch Plan 2028	9
1.1 Achtergrond onderzoek.....	9
1.2 Vooronderzoek	10
1.2.1 Sportgeschiedenis in Nederland.....	11
1.3 Probleemstelling.....	11
1.3.1 Doelstelling	12
1.4 Onderzoeksmodel	12
1.5 Onderzoeksopzet.....	13
1.6 Leeswijzer	14
2. Methodologie	15
2.1 Afbakening onderzoeksveld	15
2.2 De onderzoekseenheden.....	15
2.3 Onderzoeksstrategie	15
2.4 Aanpak.....	16
2.4.1 Oriënteren en afbakenen	17
2.4.2 Systematisch zoeken	17
2.4.3 Zoekstrategie	17
2.4.4 Proces en opbrengst evalueren.....	18
2.5 Onderzoeksinstrumenten.....	18
2.5.1 Methodologie	18
2.5.2 Literatuurstudie	19
2.5.3 Half gestructureerde interviews.....	19
2.6 Betrouwbaarheid en geldigheid	20
2.6.1 Kwaliteitsbewaking.....	20
3. Literatuuronderzoek	21
3.1 Definiëring kernbegrippen	21
3.1.1. Literatuur toelichting.....	22
3.2 Literatuuronderzoek.....	25
3.2.1 Deelvragen.....	25
3.3 Theoretische achtergrond & Theoretisch kader	27
3.3.1 Kader.....	27
4. Analyse & Resultaten	29
4.1 Topsportambitie	31
4.1.1. Resultaten.....	32
4.2 Breedtesportambitie	35
4.2.1. Resultaten.....	36
4.3 Sociaal-maatschappelijke ambitie.....	39
4.3.1. Resultaten.....	40
4.4 Welzijnsambitie	43
4.4.1. Resultaten.....	44
4.5 Economische ambitie	46
4.5.1 Resultaten.....	46
4.6 Ruimtelijke ambitie	48

4.6.1.	Resultaten.....	48
4.7	Evenementenambitie	50
4.7.1	Resultaten.....	51
4.7.2.	Overige realisaties & kosten evenementenambitie	54
4.8	Media-aandacht ambitie	58
4.8.1.	Resultaten.....	58
4.9	Extra resultaten	60
4.9.1.	Gehandicaptensport.....	60
4.9.2.	Kosten overzicht investeringen NOC*NSF.....	61
4.9.3.	Losstaande resultaten	63
5.	Conclusies.....	69
5.1	Deelvragen en subvragen beantwoording	69
5.1.1.	Onderzoeksvraag beantwoording	73
5.2	Het Olympisch Plan 2028	74
5.2.1.	Kosten Olympisch Plan 2028	78
5.3	Organisatorisch.....	81
5.4.	Uitvoering activiteiten	87
5.5.	Overall Conclusies	88
6.	Aanbevelingen	90
7.	Nawoord	92
7.1	Reflectie.....	92
8.	Literatuurlijst	95
9.	Bijlagen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 1:	Overzicht Sportgeschiedenis	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 2:	Maatregelen Expertrapport - Baten van het Olympisch Plan'28	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 3:	De 6 bouwstenen van het Olympisch Plan 2028.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 4	Totaalinventarisatie budget Evenementen Host Broadcasting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2009 ...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2010 ...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 7	Staat van baten en lasten over 2011.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 8	Staat van baten en lasten over 2012.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 9	Baten Lotto vertaald naar lasten NOC*NSF	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 10	Interview uitwerking Bob Heere	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 11	Interview uitwerking Pieter Verhoogt.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 12	Interview uitwerking Koen Breedveld	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 13	Interview uitwerking Martina Berkhof.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 14	Interview uitwerking Cees Vervoorn.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 15	Interview uitwerking Henk Stokhof.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 16	Interview uitwerking Yvonne Tamminga.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 17	Interview uitwerking Hans Koeleman en Leo Aquina	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 18	Interview uitwerking Roelof Dilling en Richard Heling...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Inleiding

Het Olympisch Plan 2028

Na de voor Nederland succesvolle Olympische Spelen in 2000 in Sydney droomden een aantal Nederlandse sportliefhebbers ervan om honderd jaar na Amsterdam de Olympische Spelen in 2028 opnieuw naar Nederland te halen. Het bestuur van NOC*NSF pakte deze droom op en nam in 2006 het initiatief om te onderzoeken hoe de discussie over de organisatie van de Olympische Spelen het best zou kunnen worden ingericht. Het onderzoek naar draagvlak en haalbaarheid werd gesteund en gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Ministerie van Economische Zaken (EZ), het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Als voorlopige uitkomst van dit haalbaarheidsonderzoek werd in mei 2009 het Olympisch Plan 2028 gepresenteerd. In het 'Plan van Aanpak' wordt in hoofdlijnen beschreven hoe Nederland naar 'Olympisch niveau' gebracht kan worden (Terpstra, 2009). De uitwerking van deze hoofdlijnen is verdeeld in drie fases, namelijk;

2006-2009 Onderzoeksfase

In deze fase werden de ambities geformuleerd, wat moest leiden tot een charter waarmee de deelnemende partijen zich concreet verbonden aan het Olympisch Plan 2028.

2009-2016 Opbouwfase

Voor elk van de geformuleerde ambities moest met en door de betrokken partijen een plan van aanpak uitgewerkt en doorgevoerd worden, om heel Nederland op Olympisch Niveau te krijgen. Het Olympisch Plan 2028 was het middel om de missie te realiseren. Het Olympisch Plan 2028 bestaat uit acht ambities. Elke ambitie moest worden bereikt door een set van activiteiten. De acht gedefinieerde ambities zijn;

1. Topsport – optimaal presteren
2. Breedtesport – sport voor ons allemaal
3. Sociaal-maatschappelijk – meedoen is winnen voor iedereen
4. Welzijn – op onze gezondheid
5. Economie – Hollands welvaren
6. Ruimtelijk – eensgezind naar onze bestemming
7. Evenementen – Nederland evenementenland
8. Media-aandacht – de media maken de cirkel rond

Kandidaatsfase vanaf 2016

Aan het begin van deze fase moest pas worden besloten of Nederland zich kandidaat stelt voor organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen 2028.

Dit hoofdstuk schetst de context van het onderzoek en hoe het onderzoek tot stand is gekomen. Hiertoe wordt in paragraaf 1.1 eerst kort de 'achtergrond van het onderzoek' beschreven, welke wordt gevolgd door het 'vooronderzoek' in paragraaf 1.2. Daarna zal in paragraaf 1.3 de 'probleemstelling' worden beschreven en in paragraaf 1.4 een toelichting op het 'onderzoeksmodel'. Dit wordt gevolgd door de 'onderzoeksopzet' in paragraaf 1.5. De hoofdstukindeling van het rapport wordt tot slot beschreven in paragraaf 1.6, namelijk, de 'leeswijzer'.

1.1 Achtergrond onderzoek

De afstudeeropdracht wordt gegeven door Michiel de Nooij, senior onderzoeker bij het Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM), Hogeschool van Amsterdam. CAREM is een staf unit dat zich op onderzoek richt en heeft een omvang van ongeveer 12 FTE's. De leiding bestaat gezamenlijk uit 5 lectoren. Michiel de Nooij valt direct onder de lector Willem van Winden, Lector stedelijke kenniseconomie. De producten en diensten die CAREM kent zijn onderzoeksrapporten, publicaties, lezingen, (gast)colleges en andere manieren om onderzoeksinzichten te verspreiden naar mensen die er gebruik van kunnen maken.

Huidige situatie

Deze opdracht staat in direct verband met eerder uitgebrachte onderzoeken van de opdrachtgever (de Nooij, 2012). Er is eerder onderzoek gedaan naar kosten & baten van een Olympisch bid door de organisatie. In dit onderzoek zal specifiek de legacy en de maatschappelijke waarde ter sprake komen als kosten en baten van de reeds gedane inspanningen van 2009-2012 voor het Olympisch Plan 2028. (zie website www.michieldenooij.nl)

Het is een probleem, omdat;

- Er een gebrek aan steun is, doordat veel maatschappelijke actoren de baten niet en/of onvoldoende ziet en er gebrek aan koppeling is van maatschappelijke waarde van mega-evenementen.

Aanleiding onderzoek

In overleg met CAREM, de opdrachtgever, is er een onderzoeksvraag geformuleerd. Er is besloten een praktijkgericht onderzoek uit te voeren, omdat het doel is een bijdrage te leveren aan de verbetering van een bestaande praktijksituatie. Binnen dit onderzoek is het belangrijk meetpunten en waarden te hangen aan de baten, zodat er bij een volgend Olympisch Plan effectiever met de activiteiten kan worden omgegaan. Dit komt neer op het volgende;

- De resultaten achterhalen van de inspanningen omtrent het Olympisch Plan 2028 van Nederland en deze eventueel vertalen naar een maatschappelijke waarde voor de Nederlandse bevolking.

Voor de organisatie CAREM, zal door de ogen als onderzoeker en vierdejaars student Sportmarketing een strategisch beleidsadvies worden geformuleerd. Met behulp van meerdere kwalitatieve interviews wordt er getracht breed informatie te verzamelen en alle aspecten binnen het projectkader omtrent het Olympisch Plan 2028 in kaart te brengen. CAREM is van mening dat wanneer hier inzicht in is verkregen, duidelijk is of doorgaan (opnieuw of gewijzigd) met het Olympisch Plan 2028 slim is.

1.2 Vooronderzoek

Om vooraf te bepalen wat er onder andere qua literatuur beschikbaar was over het onderwerp, was het noodzakelijk om inzicht te krijgen in verschillende kernbegrippen. Onderstaande kernbegrippen zijn van belang.

- Maatschappelijke waarde	- Legacy	- Kosten
- Baten	- Olympisch Plan 2028	- Olympisch bid
- Werkzaamheden		

Deze kernbegrippen worden toegelicht in Hoofdstuk 3.2. Aan de hand van de literatuur zal onder andere de definiëring van de kernbegrippen centraal staan in dat hoofdstuk. Onderzoek naar deze kernbegrippen toonde literatuur die gebruikt kon worden voor dit onderzoek. Er is gekozen voor een literatuur onderzoek in de vorm van empirisch onderzoek, met als observatie-eenheid de kosten en baten van het Olympisch Plan 2028 en deze te vertalen naar de eventuele maatschappelijke waarde in Nederland².

Soms zal het mogelijk zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden op basis van publicaties van eerdere onderzoeken (literatuurstudie) of door een nieuwe analyse van primaire bronnen, zoals al bestaande meetgegevens (bronnenonderzoek). Hiernaast is het van belang om voldoende kennis te hebben van de bestaande wetenschappelijke literatuur en vakliteratuur op het betreffende gebied, in voornamelijk de periode van 2009 tot 2012.

Hiermee wordt getracht te achterhalen wat de huidige stand van kennis is op het betreffende gebied. Met behulp van deze methode is bepaald wat al bekend is over het probleem.

Gedurende het vooronderzoek is er een half gestructureerd interview geweest met Bob Heere, Wetenschapper aan de University of Texas. De heer Heere doet al 10 jaar onderzoek naar de maatschappelijke effecten van sport met de nadruk vooral op de sociale effecten identity en community. Bob Heere had sinds 2009 een link en contact met het Olympisch Plan 2028. Dit vooral om onderzoek te doen over wat een Olympisch Plan 2028 teweeg kan brengen en wat de voor- en nadelen van een eventuele Spelen zijn. Hier zijn zij toen niet uitgekomen, vanwege het ontbreken van subsidie. Maar een alternatief om dit toch te realiseren was het schrijven van het boek: "Het Olympisch Speeltje - De waarde van sport".

2 http://nl.wikibooks.org/wiki/Meten_en_onzekerheid/Onderzoeksproces (07/02/2013)

Ook is er met Kirsten van der Kolk gesproken, voormalig lid van het Topsportteam 2028 en voormalig Olympisch Kampioene 'lichte dubbel twee'. Ze vertegenwoordigde Nederland met Marit van Eupen driemaal op de Olympische Spelen op dit onderdeel en won hierbij twee medailles. Aan de hand van deze twee interviews, zijn er belangrijke inzichten verschaft over het Olympisch Plan 2028. Beide gesprekken hebben geleid tot onderstaande inzichten;

- De Spelen werden gezien als kerndoel en niet als middel om Nederland naar Olympisch niveau te brengen
- Een nationaal sportbeleid is niet te koppelen aan een topsportevenement
- Een groot deel van het aantal geformuleerde activiteiten bestonden al in het sportbeleid van VWS
- Door het Olympisch Plan 2028 zijn de sport bezuinigingen bespaard gebleven
- NOC*NSF werd overrompeld door het succes van Olympisch Vuur. Sponsors konden zich beter identificeren met Olympisch Vuur
- Timing van benchmark (onder andere lange looptijd en ten tijde van crisis)

1.2.1 Sportgeschiedenis in Nederland

Om onderscheid te kunnen maken in het sportbeleid dat al jaren door het ministerie van VWS wordt gebruikt en het Olympisch Plan 2028, zullen eerst de meeste belangrijke veranderingen in Nederland op sportgebied in de periode 1954 – 2012 opgesomd worden in bijlage 1. Zo is het overzichtelijk hoeveel jaar het normaal duurde om die extra impuls en/of beleidsveranderingen te realiseren, namelijk iets langer dan 10 jaar gemiddeld. In 2006 wordt de inbreng van het Olympisch Plan 2028 weergegeven, zodat duidelijk wordt wat het Olympisch Plan 2028 in gang heeft gezet. Alles omtrent de Olympische Spelen is zoveel mogelijk buiten beschouwing gebleven.

1.3 Probleemstelling

Door eerst kort een inzicht te geven op het 'ervaren probleem' door de opdrachtgever, wordt duidelijkheid verschaft in de aanleiding van het onderzoek. Vervolgens wordt richting gegeven aan het formuleren probleemstelling en uiteindelijk de onderzoeksvraag.

Wat zijn de oorzaken van het probleem?

- Gebrek aan koppeling van maatschappelijke waarde van mega evenementen
- Gebrek aan steun, doordat veel maatschappelijke actoren de baten niet/onvoldoende ziet

In welke richting zoekt CAREM zoal naar oplossingen?

- (Ambitie)waarde – wat wel of geen resultaten zijn van het Olympisch Plan 2028
- De meerwaardecreatie van het Olympisch Plan 2028

De aspecten van de probleemstelling zijn;

Michiel de Nooij neemt waar dat diverse partijen en individuen graag aan het Olympisch Plan werken / werken aan het naar Nederland halen van de Olympische Spelen. (Dit blijkt onder andere uit het Olympisch Plan (2009), discussies in de media en op internet (zie de LinkedIn-groep Olympisch Plan). Veel mensen en organisaties zeggen dat ze dit doen om Nederland beter te maken, het best staat dat beschreven in het Olympisch Plan. Tegelijkertijd heeft de regering haar steun voor een bid ingetrokken en is het Olympisch Plan gesneuveld. De onderzoeksperiode betreft 2009 – 2012, om een advies te geven voor een eventueel besluit in 2016.

De probleemstelling luidt;

- Hoe groot zijn de maatschappelijke kosten en baten van het werken aan het Olympisch Plan 2028 en wanneer er sprake is van 'Baten groter dan Kosten^{3*}' is het dan verstandig verder aan te werken aan een eventueel volgend Olympisch Plan?

3 *Kosten en baten gaat om alle effecten en niet alleen financiële kosten en baten

Managementprobleem

Het gesignaleerde managementprobleem voor het Olympisch Plan en zijn uitdragende organisaties is een gebrek aan steun voor hun plannen omdat veel maatschappelijke actoren (publiek en politiek) de baten niet of onvoldoende ziet.

Managementvraag

Op welke wijze kan er draagvlak worden gecreëerd onder de verschillende actoren en goed inzicht worden gegeven in de kosten en baten van het Olympisch Plan 2028?

De onderzoeksvraag (zie paragraaf 1.5) die hieruit kan worden opgemaakt, dient een reële bijdrage te leveren aan het bereiken van de geformuleerde doelstelling. Het bestaat uit een probleemsignalering en diagnose in interventiecyclus, waarmee het onderzoek aantoont zowel beschrijvend als verklarend van aard te zijn.

1.3.1 Doelstelling

Het doel is het achterhalen van de resultaten (kosten & baten) van het maatschappelijk beleid en doelen (nalatenschap) voor het Olympisch plan van de reeds gedane inspanningen van 2009 tot 2012 in Nederland. Door een overzicht te geven van de verhouding tussen legacy, maatschappelijke resultaten en de waarde hiervan omtrent de uiteenzetting van de beoogde maatschappelijke doelen van het Olympisch Plan en mogelijke oplossingen voor een positief maatschappelijk resultaat bij een volgend Olympisch Plan 2028. Tenslotte kennis creëren voor een toekomstig Olympisch Plan (of bid), zodat er dan effectiever met activiteiten kan worden omgegaan.

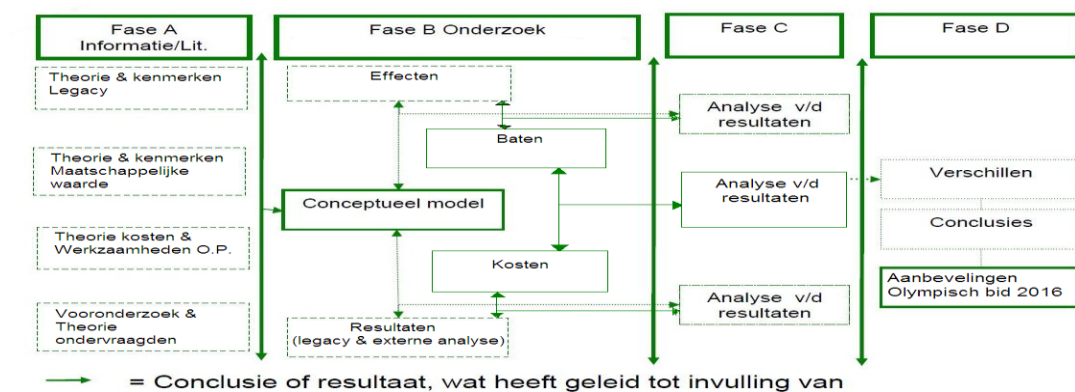
Ook zijn er verschillende strategische aanbevelingen te vinden op beleidsniveau met daarbij een aantal uitgewerkte conclusies, die NOC*NSF of één van de andere actoren bij een volgend bid zouden kunnen gebruiken. Kortom, het onderzoek heeft vier doelen, namelijk inzicht creëren in;

- kosten en baten
- de verhouding tussen legacy en maatschappelijke waarde
- mogelijke oplossingen
- kennis creatie

1.4 Onderzoeksmodel

Onderstaande afbeelding is een visuele weergave van het onderzoeksmodel. Aan de hand hiervan worden de verschillende fasen van dit onderzoek toegelicht;

- (A) Op basis van bestudering van relevante literatuur op het terrein van legacy, maatschappelijke waarde, het Olympisch plan en de gemaakte kosten gerelateerd in dit Olympisch plan in de periode van 2009 tot 2012 wordt een conceptueel model ontwikkeld.
- (B) Met behulp van dit conceptueel model wordt inzicht gegeven in de effecten/resultaten van het indienen van een Olympisch Plan 2028, of de Olympische Spelen nou wel of niet worden binnengehaald.
- (C) Door de maatschappelijke waarde en de opgeleverde legacy met elkaar te vergelijken,
- (D) Kunnen aanbevelingen worden gedaan ter verbetering van het Olympisch Plan en te adviseren of een herstart slim is.

Model 1: Onderzoeksmodel Maatschappelijke waarde Olympisch Plan 2028

1.5 Onderzoeksopzet

In deze paragraaf wordt het doel van dit onderzoek uitgelicht. Hierin wordt de centrale vraag, de doelgroep en het plan van aanpak behandeld. Dit praktijkgericht onderzoek is een combinatie van verschillende strategieën en methoden waarbij voornamelijk gebruik wordt gemaakt van empirisch onderzoek gecombineerd met bureauonderzoek.

De onderzoeksvorm

In het geval van fieldresearch zullen deskundigen en/of besluitvormers worden ondervraagd. Hier wordt gekozen voor kwalitatieve interviews, omdat het de ondervraagden de ruimte geeft om uitgebreid en vrijuit te reageren.

Bij dit kwalitatief onderzoek zijn een selecte groep actoren face-2-face benaderd en ondervraagd. De drie topics (deelvragen) die zijn voortgevloeid uit het vooronderzoek, zullen bij andere 'stakeholders' worden achterhaald en wordt getracht heldere conclusies te formuleren.

Literatuuronderzoek kan ook helpen om de onderzoeksvraag te verbeteren en hierin causale verbanden te leggen. De essentie is dat er binnen dit onderzoek gebruik zal worden gemaakt van een tweetal methode, namelijk;

1. Deskresearch = Analyseren bestaande (internationale) literatuur, artikelen en andere bronnen
2. Fieldresearch/kwalitatief onderzoek = Half gestructureerde interviews met deskundigen en beleidsmakers en direct betrokken bij het Olympisch Plan 2028

Onderzoeksvraag

"Wat is de 'Maatschappelijke waarde' (baten) van het Olympisch Plan 2028, in relatie tot de inspanningen (kosten), die hier aan ten grondslag liggen over de periode 2009 - 2012. En hoe kan hier zowel kwalitatief als kwantitatief inzicht in worden verkregen?"

De onderzoeksvraag zou van toegevoegde waarde kunnen zijn voor de partijen NOC*NSF en Olympische Vonken 2028. Vandaar dat aan deze twee partijen een aanbeveling zal worden gedaan, omdat zij voornamelijk de inspiratie kunnen uitdragen om dit weer op te pakken. Zij kunnen samen met de grote steden zorgdragen, dat dit voor de omschreven doelgroep een toegevoegde waarde kan vormen. Er is niet gekozen voor de steden, omdat deze voornamelijk hun eigen beleid eerst willen uitvoeren.

Deelvragen

Voor dit onderzoek zijn de volgende drie deelvragen vastgesteld:

1. "Welke informatie is er nodig om tot de juiste definiëring te komen van de kernbegrippen 'maatschappelijke waarde, legacy, kosten, Olympisch bid en Olympisch Plan'?"
2. "Wat moet er gedaan worden om eventueel NOC*NSF of één van de andere actoren over het Olympisch Plan 2028 te kunnen informeren over het effectiever omgaan met activiteiten?"
3. "Op welke wijze wordt er goed inzicht gegeven in de kosten en baten van het Olympisch Plan 2028?"

Met behulp van deze drie deelvragen, worden de 'hoofdttopics' van dit onderzoek bepaald. Zo is bij punt 1 duidelijk af te lezen, dat er inzicht moet worden verschaft in de geformuleerde kernbegrippen en hun betekenis in dit onderzoek.

De tweede deelvraag is tweeledig, namelijk;

- De analyse van de organisatie van het Olympisch Plan 2028 en zijn ontwikkelde activiteiten achterhalen en hier een beoordeling over geven
- Advies geven over hoe het per activiteit beter had gekund

Tenslotte geeft de derde deelvraag inzicht in de volgende twee aspecten;

- Er moet een overzicht gemaakt worden van de (gerealiseerde) kosten en baten.
- Achterhalen op welke wijze dit het best kan worden door gecommuniceerd naar de Nederlandse bevolking.

Om tot een antwoord te komen op deze drie deelvragen, zullen de deelvragen ieder verder verdeeld worden in subvragen. Deze subvragen zullen met behulp van meer relevante literatuur worden geformuleerd. Uiteindelijk zal aan de hand van dit laatste literatuuronderzoek worden bepaald welk begrippenkader geldt voor dit onderzoek. Tevens zal hierdoor een uitgebreidere toelichting komen op de toegepaste literatuur (Zie Hoofdstuk 3.1). De geformuleerde deelvragen en bijbehorende subvragen zijn terug te vinden in datzelfde hoofdstuk.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bespreekt de ‘Methodologie’, waarbij dieper wordt ingegaan op de aanpak, de onderzoekseenheden en onderzoeksstrategie. Hierbij worden de keuzes in het onderzoek toegelicht. Aan de hand van de deelvragen, wordt richting gegeven aan het onderzoek. Allereerst zal er in Hoofdstuk 3, de theoretische achtergrond en het theoretisch kader worden vastgesteld. Met behulp van een conceptueel model wordt hier een visuele weergave van gegeven. Ook hier wordt aandacht besteed aan de introductie van de belangrijkste onderwerpen uit het onderzoek, zodat het duidelijk wordt welke ‘weg’ bewandeld gaat worden gedurende het onderzoek om uiteindelijk de doelstelling te kunnen beantwoorden.

Vervolgens worden de ‘Analyses en Resultaten’ besproken in Hoofdstuk 4. Hierdoor wordt inzicht verkregen in de resultaten van de half gestructureerde interviews en de evaluatie ervan. Het onderzoek is gerealiseerd met behulp van de ‘Casestudy’⁴. De resultaten zullen vermeld worden per ambitie van het Olympisch Plan 2028. In Hoofdstuk 5 worden uiteindelijk conclusies getrokken door middel van beantwoording van de centrale onderzoeksvraag en bijbehorende (deel) vragen. Tenslotte worden ‘Aanbevelingen’ gedaan omtrent de inpassing van de onderzoeksresultaten binnen de organisatie en de betrokken actoren in Hoofdstuk 6. Aansluitend wordt een reflectie gegeven op het onderzoek en zullen aanbevelingen worden gedaan voor een eventueel vervolgonderzoek. Deze zijn te vinden in Hoofdstuk 7.

Scriptie opbouw De maatschappelijke waarde van het OP’28
Doel van het onderzoek (Hoofdstuk 1)
Methodologisch kader (Hoofdstuk 2)
Theoretisch kader (Hoofdstuk 3)
Analyse & Resultaten (Hoofdstuk 4)
Conclusies (Hoofdstuk 5)
Aanbevelingen (Hoofdstuk 6)
Nawoord (Hoofdstuk 7)

4 <http://www.boomlemma.nl/methodologie-vaardigheden/catalogus/case-studies-5> (16-04-2013)

2. Methodologie

Dit hoofdstuk schetst de werkwijze voor dit onderzoek. Allereerst is het van belang te begrijpen dat dit onderzoek bestaat uit de formulering van twee hoofdaspecten. Binnen deze hoofdaspecten staan de ‘keuze en de uitleg van de aanpak centraal’. De hoofdaspecten zijn;

1. Literatuur werkwijze
2. Interview werkwijze

Het is van belang, om inzicht te bieden in de wijze dat het onderzoek wordt toegepast. Hier zal dieper worden ingegaan op de wijze waarop informatie naar voren wordt gehaald. Er zijn sinds het opstellen van het onderzoeksvoorstel nieuwe inzichten verkregen. De uiteindelijke keuzes worden in de volgende paragrafen verder toegelicht.

2.1 Afbakening onderzoeksveld

Dit onderzoek richt zich in op de kosten en baten die de inspanningen van het Olympisch Plan 2028 in 2009-2012 hebben gemaakt en welke maatschappelijke waarde die vertegenwoordigen voor de Nederlandse bevolking. Binnen dit onderzoek zijn gemaakte kosten en verwachte baten over een langere periode niet meegenomen. Het onderzoek zal zich richten op de case, de geleverde legacy van het Olympisch Plan 2028 in verhouding met de gemaakte kosten.

Bij het selecteren van het onderzoeksveld is een keuze gemaakt om het onderzoek te houden onder direct betrokken en beleidsmakers die een directe link hebben met het Olympisch Plan 2028. Ook deskundigen op sportgebied en het onderzoeken van trends in de sport zullen een bijdrage leveren aan dit onderzoek. Door gebruik te maken van hun brede scala aan kennis binnen verschillende domeinen, wordt vanuit verschillende achtergronden inzicht verkregen in het onderzoeksthema. Dit biedt daarnaast meer mogelijkheden om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

2.2 De onderzoekseenheden

Onderzoekseenheden zijn de personen of objecten waarover in de probleemstelling een uitspraak wordt gedaan en die in een onderzoek worden betrokken. Eenheden kunnen niet variëren. Dit onderzoek kan worden gezien als een subjectieve werkelijkheid die bestaat uit een verzameling van betekenissen en meningen van deskundigen en beleidsmakers⁵. Ervaringen zijn gerelateerd aan mensen zelf en mensen komen daarom tot verschillende conclusies. Binnen dit onderzoek wordt dan ook niet van uitgegaan dat er één waarheid bestaat, (wat betreft de betekenissen die de (politiek) betrokkenen geven aan het Olympisch Plan 2028) maar meer dan één waarheid. Er zal juist gekeken worden naar de eigen ervaring van de ondervraagden, die onder andere wordt beïnvloed door de visie die zij op de sportwereld hebben. Op deze manier ontstaan verschillende subjectieve werkelijkheden, ofwel waarheden. Ondanks deze verschillende werkelijkheden kunnen gedeelde betekenissen ontstaan, omdat de ondervraagden allemaal werkzaam zijn binnen de context van sport en/of politiek en (in)direct betrokken waren bij het Olympisch Plan 2028. Vanuit een kwalitatieve, beschrijvende en interpretatieve benadering wordt kennis vergaard aan de hand van gedeelde en tegenstrijdige betekenissen. Er ontstaat niet één werkelijkheid, waardoor het lastig kan zijn om uitspraken te doen die voor elke actor binnen dit onderzoek geldt. Het doel is dan ook niet om tot gegeneraliseerde uitspraken te komen, maar aan de hand van gedeelde en tegenstrijdige betekenissen, kennis te vergaren over de betekenis die een ieder geeft aan het Olympisch Plan 2028 en zijn resultaten in de periode 2009 tot en met 2012.

2.3 Onderzoeksstrategie

De gekozen onderzoeksstrategie heeft invloed op de uitvoering van het onderzoek op methodologisch niveau: er wordt een casestudy uitgevoerd. Er wordt voornamelijk voor deze onderzoeksmethode gekozen wanneer de grenzen tussen het verschijnsel en de context onduidelijk zijn. In dit onderzoek betreft het een uniek verschijnsel, waardoor deze methodiek zal worden toegepast. Om erachter te komen welke betekenis de politiek geeft aan het Olympisch Plan 2028 en welk belang dat dient, wordt er een single casestudy uitgevoerd. Een enkelvoudige casus betreft vaak een unieke situatie en/of gebeurtenis. Binnen dit onderzoek wordt

5 www.nl.wikipedia.org/wiki/Objectiviteit (20/05/2013)

verondersteld dat het Olympisch Plan 2028 een unieke situatie en/of gebeurtenis betreft, waardoor een single case voldoende is om uitspraken te kunnen doen over de betekenis die de beleidsmakers en direct betrokken geven aan het Olympisch Plan 2028. Dit betekent niet per definitie dat de uiteindelijke uitspraken generaliseerbaar zijn naar andere situaties en/of gebeurtenissen. Binnen dit onderzoek zal gefocust worden op het kwalitatieve gedeelte, omdat er meer inzicht kan worden verworven in de betekenissen en denkbeelden van het onderzoeksthema. Het onderzoek zal dan ook empirisch kwalitatief van aard zijn (Baarda, 2009).

2.4 Aanpak

Literatuuronderzoek

Middels literatuuronderzoek zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag en bijbehorende deelvragen (zie Hoofdstuk 3.2). Het zoeken naar bruikbare literatuur voor deze scriptie, is gerealiseerd door middel van drie fases (een kortere variant van de zoekmethode 'Big6', welke is ontwikkeld door onder andere Berkowitz), zoals deze staan beschreven in het persoonlijke document het Onderzoeksvoorstel (2013) in paragraaf 2.1. De eerstgenoemde methode is gebaseerd op het hanteren van drie regels, waarbij de zoekopdracht wordt omschreven en naar bruikbare literatuur wordt gezocht en het evalueren van de resultaten. De zes stappen zijn achtereenvolgens:

1. Formuleren van een zoekvraag
2. Bepalen waar te gaan zoeken
3. Kiezen van de juiste zoekstrategie
4. Informatie bestuderen en selecteren
5. Organiseren op relevantie
6. Evalueren van het resultaat

De vragen die niet kunnen worden beantwoord middels literatuuronderzoek, zullen worden behandeld in de kwalitatieve interviews.

Interviews

Wat betreft de interviews zijn er een aantal aspecten waaraan de actoren moeten voldoen. Alle actoren die in dit onderzoek geïnterviewd worden, dienen (in)direct betrokken te zijn bij het Olympisch Plan 2028. Het gaat hier dan om beleidsmakers, wetenschappers, deskundigen en medewerkers van het Programm Office.

De actoren worden gekozen aan de hand van de verschillende inzichten die er over het Olympisch Plan 2028 gegeven kunnen worden. Tenslotte zijn er een drietal manieren om de actoren te benaderen via;

- het netwerk van mijn opdrachtgever
- het netwerk op LinkedIn (Groep Olympisch Plan 2028)
- hun bedrijf/mail/telefoonnummer

Er waren een aantal actoren die niet wilden meewerken. Er zijn hier verschillende redenen voor gegeven. Hierbij kan worden gedacht aan het ontbreken van tijd, diegene de toegevoegde waarde van dit onderzoek niet zag of hebben helemaal geen reactie gegeven.

In de conclusies zal gebruik worden gemaakt van onderzoeken gedaan door derden omtrent het Olympisch Plan 2028. Hiermee wordt getracht van meerdere kanten inzicht te geven in het Olympisch Plan 2028. Tevens zal dit helpen met het vergelijken en confronteren van de achterhaalde resultaten uit dit onderzoek.

De literatuur die gekozen zal worden voor deze confrontatie moet voldoen aan een aantal eisen. Allereerst moet het een directe link hebben met het Olympisch Plan 2028. Daarnaast moest het inzichten geven in uitspraken die zijn gedaan door (in)direct betrokken van het Olympisch Plan 2028 en deskundigen op het gebied van sport en/of beleid.

De achterhaalde resultaten van de interviews zullen geconfronteerd worden met de resultaten uit de literatuur, om vervolgens de meest opvallende resultaten of uitspraken uit het onderzoek mee te nemen. Deze zullen vervolgens in een later stadium in het onderzoek, namelijk bij de conclusie, worden geconfronteerd met bevindingen van literatuur van derden omtrent het Olympisch Plan. Wat uiteindelijk leidt tot aanbevelingen op aspecten die relevant zijn voor de gekozen organisaties.

2.4.1 Oriënteren en afbakenen

Voor het zoeken naar bruikbare artikelen en/of literatuur, is de vraagstelling opgesplitst in meerdere zoekvragen. Naar gelang van het aantal relevante treffers, is de zoekvraag nader gespecificeerd. De uiteindelijke zoekvragen zijn geworden;

- Legacy Olympisch bid
- Legacy Olympische Spelen
- Kosten Olympisch Plan 2028
- Baten Olympisch Plan 2028
- Maatschappelijke waarde (sport) (Olympische Spelen)
- Impact Olympisch Plan 2028
- Effecten Olympisch Plan 2028
- Legacy Olympisch Plan 2028

Voor een eerste oriëntatie met betrekking tot de zoekvragen, is er in eerste instantie gebruik gemaakt van Google Scholar. Dit leverde al andere zoekrichtingen op. Helaas doordat bepaalde artikelen wel interessant leken, maar via Google Scholar niet direct openbaar waren, kon niet van elk document gebruik worden gemaakt. Hierop volgend is er in de Centrale Openbare Bibliotheek van Amsterdam nogmaals op alle zoekvragen gezocht middels een 'metacrawler'. Deze metacrawler zoekt in meerdere databases tegelijk. De metacrawler die voor dit onderzoek is gebruikt is metacrawler.com. Op deze manier werden nieuwe treffers gevonden, maar was er ook sprake van overlapping met de artikelen die in eerste instantie al via Google Scholar waren gevonden, maar die niet openbaar gepubliceerd waren. Niet alle zoektreffers waren ook even relevant, wat leidde tot meer inzichten.

Daarnaast attendeerde de heer Michiel de Nooij gedurende dit onderzoek op een aantal relevante artikelen voor dit onderzoek. Het zoekproces is een sneeuwbalmethode gebleken (Verhoeven, 2006). De verwijzingen in de eerst gevonden stukken zijn namelijk een aanknopingspunt gebleken om verder te zoeken. Het totale literatuuroverzicht is terug te vinden in de literatuurlijst.

2.4.2 Systematisch zoeken

Veel artikelen hebben een korte samenvatting (abstract) die vaak al inzicht gaf over de relevantie. Indien deze samenvatting de indruk gaf dat het artikel relevant was, zijn de artikelen daadwerkelijk gelezen. Hierbij is wederom gescreend op relevantie gerelateerd aan de vraagstelling en deelvragen van deze scriptie.

Na deze eerste selectie te combineren aan een vooronderzoek met kwalitatieve interviews met deskundigen, wordt informatie ingewonnen om de vraagstelling van deze scriptie te kunnen beantwoorden. Simpelweg door de gevonden literatuur en artikelen te bestuderen en de hieruit volgende topics te verwerken in een half gestructureerde interviewlijst.

2.4.3 Zoekstrategie

Om inzicht te krijgen in de toe te passen zoekmethode, worden eerst de belangrijke aspecten van de onderzoeksvraag benoemd. De literatuur die gehanteerd wordt, moet inzicht geven in onderstaande kernbegrippen.

- Olympisch Plan 2028
- Maatschappelijke waarde
- Kosten
- Baten
- Legacy

In de eerste instantie wordt via verschillende databanken, bibliotheken, artikelen en zoekmachines, gerelateerde literatuur achterhaald. Via deze zogenoemde 'sneeuwbalmethode' wordt getracht alle beschikbare literatuur over de verschillende aspecten te achterhalen. Het enige nadeel hiervan is dat opgeven moment (steeds) oudere literatuur wordt gevonden.

De geselecteerde literatuur wordt vervolgens beoordeeld op onder andere het aantal literatuurverwijzingen, jaartal en de betrouwbaarheid van de auteur⁶. Daarnaast is het van groot belang om op de hoogte te blijven van nieuwe gerelateerde publicaties, onderzoeken, bestuurlijke informatie en internetbronnen. De volgende databases zijn gebruikt voor gerelateerde studies;

6 http://www.rug.nl/science-and-society/library/services/bibcmb/workshops/workshop_review.pdf (06/03/2013)

- Google Alerts
- Metacrawler.com
- Journal of Sports Economics
- Mulier Instituut
- LinkedIn groep Olympisch Plan 2028
- Google zoekmachine
- Olympische Kennisbank
- Openbare Bibliotheek Amsterdam
- Verwey-Jonker Instituut
- Google Scholar
- Relevante bronnen vanuit geselecteerde literatuur (sneeuwbalmethode)
- De Nederlandse Onderzoek Databank

2.4.4 Proces en opbrengst evalueren

Na deze tweede ronde van zoeken naar gerelateerde literatuur middels de stappen van de korte Big6, is er een volledige literatuurlijst uitgekomen. Voor de beantwoording van de probleemstelling en bijbehorende deel- en subvragen, wordt er gebruik gemaakt van zowel primaire als secundaire literatuur⁷. De secundaire literatuur, zal vooral gebruikt worden voor extra en aanvullende informatie. Het volledige overzicht van de gebruikte literatuur bevindt zich in Hoofdstuk 3.2 en de 'Literatuurlijst' in Hoofdstuk 8. In hoofdstuk 3.1 wordt per literatuur (bron) en per kernbegrip aangegeven in welk vlak het relevant is voor het onderzoek.

Evaluatie doelstellingen Olympisch Plan 2028

Het Olympisch Plan 2028 kent een groot aantal doelen (hierna: maatregelen), waarbij niet alle maatregelen dezelfde mate van concreetheid hebben. Alleen de maatregelen uit categorie drie en vier worden behandeld in dit onderzoek. Er waren vier categorieën maatregelen te onderscheiden, te weten (Gerritsen, 2012);

1. Niet concreet (bijvoorbeeld: meer bewustwording)
2. Concreet, niet meetbaar (bijvoorbeeld: meer voetbalvelden)
3. Concreet, meetbaar, effect niet direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: vijf extra voetbalvelden)
4. Concreet, meetbaar, effect direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: twee uur extra lichamelijke opvoeding per week)

Middels deze categorieën zullen de doelstellingen van het Olympisch Plan 2028 getoetst worden op de controleerbaarheid en uitvoerbaarheid. Deze worden in dit onderzoek toegepast, omdat de onderzoeker dezelfde mening heeft over de indeling van geformuleerde doelen. Categorieën één en twee worden uitgesloten van het onderzoek, omdat deze teveel aannames bevatten.

2.5 Onderzoeksinstrumenten

De keuze welk onderzoeksinstrument of welke onderzoekstechniek wordt gebruikt is afhankelijk van de onderzoeksvraag die moet worden beantwoord⁸. In dit onderzoek is het van belang om beleidsveranderingen in kaart te brengen. Hieronder worden de gebruikte onderzoeksinstrumenten verder toegelicht.

2.5.1 Methodologie

Elke methode heeft zijn eigen specifieke eigenschappen, maar deze kunnen ook worden gecombineerd, wat in de praktijk ook vaak het geval is. Het betreft een multi-methodeaanpak en wordt bij voorkeur uitgevoerd middels de volgende onderzoeksmethodieken:

- ❖ **Literatuurwerkwijze**
 - *Literatuurstudie (zie paragraaf 2.5.2)*

Sneeuwbalmethode

⁷ <http://www.rug.nl/education/other-study-opportunities/hcv/schriftelijke-vaardigheden/voor-studenten/bronnen-literatuur/literatuur-onderzoek> (12/04/2013)

⁸ <http://www.intomartgfk.nl/services/sectoren/onderzoeksinstrumenten/index.nl.html> (16 mei 2013)

Verkennen van databases
Onderzoeken door derden

- Documentanalyse (zie paragraaf 2.5.2)

Documentenanalyse is uitgevoerd om inzichten te verkrijgen uit bestaande literatuur.

❖ **Interviewwerkwijze**

- Kwalitatief half gestructureerd. (zie paragraaf 2.5.3)

- Seminar(s)

Bijwonen seminar → Olympisch Plan 2028: 'over en uit' of 'tweede kans' van Sport Knowhow XL in samenwerking met Infostrada Sports Group

Deze interviews zijn face 2 face, via Skype of telefonisch afgenomen en eventueel direct bij een seminar.

2.5.2 Literatuurstudie

Het onderzoek valt uiteen in een literatuur-, een document- en wat valt onder een empirisch onderzoek. In het literatuuronderzoek (Hoofdstuk 3) wordt geschetst welke theoretische inzichten onderzoek heeft opgeleverd. Het documentonderzoek (Hoofdstuk 2.5.2) geeft een beeld van de context waarbinnen het Olympisch Plan 2028 is uitgevoerd.

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de maatschappelijke waarde die het Olympisch Plan 2028 vertegenwoordigde, door de verhouding tussen de kosten en baten te beoordelen van alle inspanningen die zijn gerealiseerd in de periode 2009 tot en met 2012 door het Olympisch Plan 2028. Vanuit deze doelstelling zal door middel van een literatuuranalyse beschreven worden wat wordt verstaan onder de belangrijkste kernbegrippen (zie paragraaf 2.4.3).

De literatuuranalyse heeft op deze manier een driedelig karakter; het geeft inzicht in de bestaande kennis en theorieën rondom de geformuleerde vraagstelling en het dient als raamwerk voor de interpretatie van de empirische data. Dit biedt ook inzicht in de invloed die er van de voorstudies is uitgegaan en worden de verschillen in kernbegrippen verhelderd. Tevens vormt het de basis van dit onderzoek. De bevindingen uit het literatuur- en documentonderzoek worden getoetst door middel van interviews met de geselecteerde actoren. De actoren geven hierbij hun mening over 'betrouwbaarheid en een beoordeling' over de resultaten.

Documentenanalyse

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een documentenanalyse. De documenten zijn via meerdere wegen achterhaald en opgevraagd (zie Hoofdstuk 2.1 Zoekstrategie). Met behulp van deze documenten is informatie opgedaan over het Olympisch Plan 2028, de toegekende legacy van het Olympisch Plan 2028, de resultaten en kosten van het Olympisch Plan 2028, theorieën over mogelijke leer/verbeterpunten en de rol die de politiek hierin speelt. De analyse van deze documenten geeft inzicht in de context waarin het fenomeen het Olympisch Plan 2028 zich bevindt. Deze documenten hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het theoretisch kader, Hoofdstuk 2.

2.5.3 Half gestructureerde interviews

Gezien de brede en toch ook open onderzoeksvraag, is er gekozen voor de afname van half gestructureerde interviews met de betrokken respondenten. De respondenten kunnen worden opgedeeld in drie groepen;

- Deskundigen op sportgebied en (in)direct betrokken bij het Olympisch Plan 2028
- Beleidsmakers van grote gemeente
- Direct betrokken bij NOC*NSF en/of Olympisch Vuur

De vaststaande thema's zijn vooraf gecategoriseerd in een topiclijst en gebaseerd op de literatuurstudie. Tussen de drie verschillende groepen heeft iedere keer een kleine aanpassing plaatsgevonden in de opgestelde topiclijst, omdat de relatie ten opzichte van het Olympisch Plan 2028 anders is. Er is gekozen voor deze methode omdat het de respondent vrij laat om zijn eigen betekenis aan het Olympisch Plan 2028 toe te kennen. Deze manier van interviewen bood tevens de mogelijkheid tot flexibiliteit en verdieping in het gesprek.

De interviews geven inzicht in de visie van de ondervraagden op de kosten, baten, successen, verbeterpunten en organisatie van het Olympisch Plan 2028.

Door de uitwerkingen van de kwalitatieve interviews te laten beoordelen door de geïnterviewde, wordt getracht dit kwaliteitsprobleem te verminderen.

2.6 Betrouwbaarheid en geldigheid

De betrouwbaarheid en geldigheid van het onderzoek zijn van belang om aan te tonen dat de gevonden resultaten ook datgene opleveren wat met het onderzoek beoogd is en dat in een mogelijk vervolgonderzoek onder dezelfde omstandigheden ook dezelfde resultaten gevonden worden. De uitkomsten van het onderzoek worden beschreven en onderkend zoals deze zijn waargenomen en de onderzoeker laat zich niet misleiden door de respondenten. Door de half gestructureerde topiclijst worden de interviews zo min mogelijk gestuurd door de onderzoeker, waardoor de ondervraagden vanuit hun eigen visie kunnen praten over het onderwerp. Om de objectiviteit van het onderzoek te kunnen garanderen, is er gekozen om verschillende betrokkenen bij de 'wereld van het Olympisch Plan' te interviewen. Om te voorkomen dat er grote mate van eenduidige informatie verzameld wordt, betreft dit onderzoek ook enkele respondenten uit de sportwereld erbij. Belangrijke actoren binnen dit onderzoek zijn de beleidsmakers van de grote gemeenten, die inzicht kunnen geven in de opdeling van de gelden van hun sportbeleid.

Voor de verschillende respondenten zijn grotendeels dezelfde topiclijsten gebruikt, maar de onderzoeker heeft de vrijheid genomen om tijdens de interviews af te wijken van de bestaande structuur en volgorde. Algemene normen en denkbeelden zijn naar voren gekomen, waardoor een volledig beeld is ontstaan van het onderwerp. De documentenanalyse en literatuurstudie dienden als achtergrond voor de onderzoeker en ter voorbereiding op het operationele deel van het onderzoek. De respondenten wisten dat ze in alle openheid konden spreken, omdat alles wat ze zouden zeggen, na verwerking door hen goedgekeurd moest worden. Bij onduidelijkheden is doorgevraagd, waardoor de respondenten hun antwoorden goed konden toelichten en de essentie duidelijk werd. Doordat de onderzoeker geen directe of indirecte verbintenis heeft met de context van het onderzoek, is de objectiviteit gewaarborgd.

2.6.1 Kwaliteitsbewaking

Allereerst is het van belang om het onderzoek duidelijk af te bakenen, om zo een duidelijk projectkader te kunnen formuleren. Bij kwaliteit gaat het binnen dit onderzoek om doelbereiking en de randvoorwaarden waarbinnen dat gebeurt.

De verschillende actoren zijn beleidsmakers en deskundigen op dit gebied of direct- en indirect betrokkenen bij het Olympisch Plan 2028. De actoren kunnen de rol behartigen van onderzoeker, beoordelaar, initiatiefnemer of gemeenteraadslid, die zijn gelinkt aan het Olympisch Plan 2028. De kwaliteitsbewaking gebeurt op verschillende niveaus: van de afzonderlijke kwalitatieve interviews tot en met het formuleren van de conclusie en de scriptie in zijn geheel. De onderdelen kunnen dan getest worden op reactietijd, betrouwbaarheid, robuustheid. De werkzaamheden van de scriptie worden gecontroleerd door;

- Opdrachtgever → Michiel de Nooij
- Begeleider → Ivo 't Hooft
- 1^e Eindbeoordelaar → Eric de Vries
- 2^e Eindbeoordelaar → Rutger Siebenga

3. Literatuuronderzoek

Om een beter inzicht te krijgen in de deelvragen (zie Hoofdstuk 3.3), zijn deze onderverdeelt in subvragen (zie hetzelfde Hoofdstuk). Deze verdeling moet er toe leiden dat er volgens een gestructureerde wijze wordt getracht alle informatie te achterhalen en in kaart te brengen.

In dit hoofdstuk zal op basis van de analyse van de verschillende kernbegrippen de essentie van de gekozen en gebruikte literatuur worden toegelicht. Tevens wordt beschreven waarom bepaalde literatuur niet is meegenomen binnen dit onderzoek. Allereerst zal worden ingegaan op het theoretisch kader, wat inzicht geeft in de resultaten van het literatuuronderzoek. De verbanden tussen de verschillende kernbegrippen worden uiteindelijk uitgebeeld in het conceptueel ontwerp in Hoofdstuk 3.5

3.1 Definiëring kernbegrippen

Wat betreft het verkrijgen van inzichten in de verschillende kernbegrippen, is hieronder de gekozen literatuur per kernbegrip opgesomd. Daarna wordt in het kort uitgelegd, waarom er is gekozen voor bepaalde literatuur en waarom sommige juist zijn geëlimineerd. Tenslotte zal de definitie van de gekozen kernbegrippen worden omschreven;

Olympisch Plan 2028

- Heere, B (2012) *Het Olympische Speeltje – De waarde van sport* – Nederland: Atlas contact
- Terpstra, E (2009) *Olympisch Plan 2028 – Heel Nederland naar Olympisch niveau* – Nederland: NOC*NSF
- NOC*NSF (2009) *Expertrapport: Nederlandse sport naar Olympisch niveau: een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij
- Molkenboer, M (2012) *We trekken ons eigen (Olympisch) Plan* – Een kwalitatief onderzoek naar de invulling van het Olympisch Plan 2028 bij de provincies Drenthe, Flevoland, Utrecht en Zeeland: Nederland, Universiteit Utrecht
- NOC*NSF (2008) *Essentials van het Olympisch Plan 2028; plan van aanpak Nederland in 2016 op Olympisch Niveau*, Utrecht: Mulier Instituut (gedeeltelijk inzichtelijk)
- Taaij, A (2012) *Sport en Politiek: Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis die de centrale overheid geeft aan het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Groningen

Maatschappelijke waarde

- Alberts, H.C. (2009) *Berlin's failed Bid to host the 2000 Summer Olympic Games: Urban development and the Improvement of Sports facilities* – *International Journal of Urban and regional Research*, 33.2 – United Kingdom
- Boonstra, N (2011) *Wat zeggen wetenschappers over de maatschappelijke effecten van sport?* – Nederland: Verwey-Jonker Instituut

Het tweede geselecteerde literatuurartikel dat hierboven is gekozen, is toegevoegd voor een beter inzicht in de maatschappelijke waarde. De algemene maatschappelijke waarde van sport, topsport en breedtesport worden niet meegenomen in dit onderzoek. Dit komt omdat de maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan moet worden achterhaald. Literatuur over de voor- en nadelen van sport, topsport en breedtesport geven hier niet een beter inzicht in. De vele studies die zijn gedaan naar die maatschappelijke waarde worden ook uitgesloten binnen dit onderzoek.

Kosten

- Blok, P (2011) *Verkenning maatschappelijke kosten en baten van de Olympische en Paralympische Spelen 2028 in Nederland Eindrapport* – Nederland: Rebel Arup

- NOC*NSF (2010) *Jaarrekening NOC*NSF 2009* – Arnhem: NOC*NSF
- NOC*NSF (2011) *Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010* – Arnhem: NOC*NSF
- NOC*NSF (2012) *Jaarverslag NOC*NSF 2011* – Arnhem: NOC*NSF
- NOC*NSF (2013) *Financieel Jaarverslag NOC*NSF 2012* – Arnhem: NOC*NSF

Baten

- CPB (2009) *Beoordeling rapport Olympisch Plan 2028* (concept juni 2008) – Nederland: Centraal Plan Bureau
- Gemeente Den-Haag (2011) *Den Haag naar Olympisch Niveau – Sportnota Gemeente Den Haag 2011-2014* – Nederland: Den-Haag
- Oosterwijk, F (2013) *Legacy 2028* – Nederland: Arko Sports Media
- Murphy & Bauman (2007) *Mass Sporting and Physical Activity Events—Are They “Bread and Circuses” or Public Health Interventions to Increase Population Levels of Physical Activity* – Ireland: Waterford - SIRC

Legacy

- Torres, C.R (2012) *On the Merit of the Legacy of Failed Olympic Bids – Kinesiology, Sport Studies and Physical Education Presentations and Papers*, paper 4 – United States
- Masterman, G (2012) *Losing Bids, Winning Legacies - Journal of Sport Economics* – United Kingdom
- Gratton, C. & Preuss, H. (2008) *Maximizing Olympic Impact by Building Up Legacies – The International Journal of the History of Sport*, 23:14, 1922-1938 – United Kingdom
- Black, M (2012) *Legacy – Onbekend* - United Kingdom (PDF)
- Cashman, R. (1998). *Olympic Legacy in an Olympic City: Monuments, Museums and Memory in Barney, R., K. Wamsley, S. Martyn en G. MacDonald, Global and cultural critique: problematizing the Olympic Games* London: The University of Western Ontario.
- Stohmayer, U (2012) *Non-events and their legacies: Parisian heritage and the Olympics that never were* – Ireland: National University of Ireland Galway
- Boersma, J.H (2011) *Sportlandkaart verkenning ruimtelijke inrichting grootschalige topsportwedstrijdaccommodaties* – Nederland: NOC*NSF
- Kroeze, A (2013) *Legacy 2028* – Nederland: Arko Sports Media

Bij het kernbegrip ‘legacy’ was het belangrijk te achterhalen, welke informatie van toegevoegde waarde zou zijn voor dit onderzoek. In dit geval zijn de meest gerelateerde artikelen over legacy, een resultaat na afloop van een Olympische Spelen. Aangezien er binnen dit onderzoek geen sprake is van een evenement wat daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, was dit het moeilijkste kernbegrip om literatuur voor te selecteren. Bij dit kernbegrip ging het vooral om het kunnen formuleren van een definitie van legacy. Hier is namelijk geen eenduidige heldere formulering voor.

In dit onderzoek moest duidelijk worden wanneer iets als legacy wordt aangemerkt. In de meeste gevallen wordt dit gezien als de ‘baten die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen en nalaten’. Aan de hand van deze definitie, lijkt het er op dat baten en legacy een verband hebben. Toch zijn baten onlosmakelijk verbonden aan de kosten, terwijl er over legacy wordt gesproken zonder dat hier een verhouding in wordt getrokken met de gemaakte kosten. De literatuur die is gekozen voor het kernbegrip ‘legacy’ heeft dan ook betrekking op het formuleren van een definitie van legacy en het verduidelijken van het onderscheid tussen de kernbegrippen legacy en baten.

3.1.1. Literatuur toelichting

Eerder in dit onderzoek werd een korte toelichting gegeven op de vergaarde informatie uit het vooronderzoek. In deze paragraaf worden de resterende gebruikte literatuur gedurende dit onderzoek toegelicht. Er zal worden beschreven op welke wijze het gekozen ‘artikel’ van toegevoegde waarde is geweest voor dit onderzoek, om aan te tonen welke studies zijn gebruikt om tot bepaalde inzichten te komen.

Met behulp van het rapport (NOC*NSF 2009, Expertrapport)⁹ is achterhaald welke activiteiten geanalyseerd moesten worden. Doordat hier, in tegenstelling tot het 'Olympisch Plan 2028' duidelijk werd geformuleerd welke doelen voor ogen waren en hoe deze behaald moesten worden. Het Olympisch Plan 2028 gaf vooral inzicht in wat het voor Nederland zou betekenen als deze op Olympisch niveau zou zijn met behulp van de ambities. Het expertrapport beschrijft hoe NOC*NSF de Nederlandse sport naar een Olympisch niveau wil brengen. Het meest belangrijke waar het Expertrapport inzicht ingeeft is allereerst de uitwerking van hoe de zes bouwstenen bereikt moeten worden en de verwachte kosten hiervan. Daarnaast heeft dit document inzicht gegeven in welke activiteiten er nou daadwerkelijk gepland stonden om bepaalde doelen te realiseren⁹.

Toch werd door het 'SEO onderzoek, wat In opdracht van Olympisch Vuur 2028 is gerealiseerd onderzocht wat de baten zijn van het Olympisch Plan 2028 zouden zijn. De maatschappelijke baten van het Olympisch Plan 2028 zouden de financiële opbrengsten van de Spelen overstijgen met mogelijk honderden miljoenen euro's per jaar (€13,5 miljard na het aflopen van de Opbouwfase). Het belangrijkste dat door dit onderzoek werd achterhaald was dat niet alle doelen in zowel het Expertrapport, als het Olympisch Plan 2028 concreet, meetbaar en het effect direct kwantificeerbaar waren. Hierdoor was het onderzoek afgebakend tot de harde baten. Dit is ook een leidraad voor dit onderzoek, aangezien alléén over baten in categorie drie en vier iets valt te zeggen, zonder aannames te doen.

Uit studies van onder andere het Mulier Instituut blijkt dat PM-baten¹⁰ over het algemeen niet doorgerekend mogen worden. Toch zal voor dit onderzoek hier geen waarde aan worden gehangen. PM-baten zijn Pro memorie, ter herinnering. Dit wordt vaak gebruikt bij begrotingen of kostenramingen als (nog) geen uitsluitel bestaat over de kosten. Allereerst doordat de periode om hier een causaal aan te verbinden, te kort is. Tevens waren de PM-baten zodanig geformuleerd dat deze niet in categorie drie of vier zitten van het onderzoek. Dat wil zeggen dat er niet veel over gezegd kan worden, zonder dat er aannames gedaan moeten worden. Zoals besproken in Hoofdstuk 2.4.3, worden deze baten uitgesloten voor dit onderzoek.

'Berlins Failed Bids' is niet zo belangrijk geweest als het artikel 'Non- events and their legacies'. Eerstgenoemde was voornamelijk belangrijk om duidelijk te krijgen, dat ondanks dat er een mislukt bid is uitgebracht voor een evenement, namelijk de Spelen van 2000, een stad toch projecten kan realiseren. Dit heeft inzichten gegeven, die ook gebruikt zouden kunnen worden voor het Olympisch Plan 2028. Het tweede genoemde artikel was een geweldig voorbeeld. Dit betrof namelijk een omschrijving van hoe Parijs al drie keer een bid heeft uitgebracht op de Olympische Spelen, maar deze nooit won. Toch zagen zij de baten hiervan terug. Dit artikel is daarom een goede link met het Olympisch Plan 2028, omdat deze ondanks dat de Spelen er nooit zouden komen, de Nederlandse maatschappij de baten hiervan moesten zien. Ondanks dat het Olympisch Plan voortijdig gestopt is, zou toch moeten blijken wat voor resultaten er na vier van de acht jaar dat het Olympisch Plan 2028 actief is geweest, zijn geboekt.

De 'Sportlandkaart' was noodzakelijk om te zien welke fysieke resultaten gerealiseerd moesten worden, om bepaalde evenementen überhaupt naar Nederland te kunnen krijgen. Dit betrof dan Europese Kampioenschappen en Wereld Kampioenschap van Olympische sporten. Het artikel moest continu worden aangepast, wat nog niet is gebeurd. Zo ontbreekt onder andere het belang van de Gehandicaptensport, wat met op het oog op de Olympische- en Paralympische Spelen niet goed is. Als men het artikel over 'Legacies' en 'Maximizing Olympic impact' naast elkaar legt, worden weer bepaalde inzichten verkregen over de te nemen maatregelen om legacy te creëren.

Zo heeft het laatstgenoemde artikel inzicht gegeven in onder andere de definitie van 'legacy' en hoe deze gemeten kunnen worden. Belangrijk om te weten is dat dit artikel niet alleen tot de uiteindelijke definiëring van het kernbegrip legacy is gekomen. Andere literatuur was hierbij ook erg belangrijk. Een ander interessant inzicht dat dit document heeft gegeven is wat het betekend voor maatschappij als publieke middelen worden ingezet voor mega-evenementen.

Deze literatuur in combinatie met het vooronderzoek hebben er voor gezorgd, dat onderstaande begrippenkader werd opgesteld. De kernbegrippen zijn binnen dit onderzoek als volgt geformuleerd;

- ❖ De **maatschappelijke waarde** is de positieve verhouding tussen de resultaten voor Nederland(ers) in de dimensies 'ontplooiingswaarde en economische waarde' naar aanleiding van de inspanningen en kosten die zijn gemaakt gedurende de jaargangen 2009 tot en met 2012 van het Olympisch Plan 2028.

9 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij

¹⁰ PM-baten zijn Pro memorie, ter herinnering. Wordt vaak gebruikt bij begrotingen of kostenramingen als (nog) geen uitsluitel bestaat over de kosten.

❖ **Legacy** zijn niet-financiële (fysieke) opbrengsten met een maatschappelijke waarde. Tevens moet de verandering in gang zijn gezet door het Olympisch Plan 2028

- ❖ 1. Het **Olympisch Plan 2028** is het plan om met behulp van 3 speerpunten die bestaan uit 8 ambities om met sport in de volle breedte een bijdrage te leveren aan Nederland, met het directe doel de ontwikkeling van Nederland tot een sportland op 'Olympisch niveau' te brengen in de periode 2008 – 2016.
- ❖ 2. Het **Olympisch Plan 2028** is het al dan niet uitbrengen van een bid – te besluiten in 2016 – op de Olympische Spelen van 2028. Zo een bid gold eerst als stip op de horizon, al leek het steeds meer het kerndoel te worden.

❖ De extra vrij gekomen budgetten en uitgaven (operationele en niet-operationele kosten) in de periode 2009-2012, die zonder het Olympisch Plan 2028 niet gemaakt zouden zijn, maar wel aan het Olympisch Plan 2028 zijn besteed zijn de **kosten**.

❖ De **baten** zijn positieve maatschappelijke effecten, zowel financieel als niet-financieel, van het Olympisch Plan 2028 in de periode 2009-2012, die er zonder het Olympisch Plan niet zouden zijn. Baten hoeven geen maatschappelijke waarde te vertegenwoordigen.

3.2 Literatuuronderzoek

In dit Hoofdstuk worden de deelvragen vermeld. Per deelvraag wordt de geselecteerde literatuur bestudeerd. Aan de hand hiervan worden de deelvragen deels beantwoord. Het andere deel wordt beantwoord in Hoofdstuk 5.5, omdat daar pas voldoende inzicht is verkregen om deze objectief te beantwoorden.

Onderzoeksvraag

“Wat is de ‘Maatschappelijke waarde’ (baten) van het Olympisch Plan 2028, in relatie tot de inspanningen (kosten), die hier aan ten grondslag liggen over de periode 2009 - 2012. En hoe kan hier zowel kwalitatief als kwantitatief inzicht in worden verkregen?”

3.2.1 Deelvragen

Deelvraag 1

Welke informatie is er nodig om tot de juiste definiëring te komen van de kernbegrippen ‘maatschappelijke waarde, legacy, kosten, baten en Olympisch Plan 2028’?

Het beantwoorden van deze vraag staat centraal binnen dit onderzoek. Wanneer er een verkeerde definitie wordt geformuleerd voor één van de bovenstaande kernbegrippen, zal dit nadelig uitkomen voor de kwaliteit van dit onderzoek.

Om tot de juiste formulering te komen is er gedurende het vooronderzoek, literatuur opgezocht met een minimale jaargang van 2006. Hiermee wordt getracht de meest recente ontwikkelingen op het gebied van de definiëring van de kernbegrippen te kunnen verzekeren. Betreft het formuleren van de kernbegrippen, is voor ieder individueel kernbegrip na formulering, overleg geweest met verschillende deskundigen en beleidsmakers. Hierbij wordt geverifieerd of zij dezelfde visie hadden op het kernbegrip. De kernbegrippen zoals geformuleerd binnen dit onderzoek zijn in te zien in Hoofdstuk 3.1.

Subvragen:

- Wat is maatschappelijke waarde?
- Wat valt er onder maatschappelijke waarde?

Binnen dit onderzoek valt er onder maatschappelijke waarde alle legacy die in verhouding met de gemaakte kosten een positief resultaat vertegenwoordigen voor Nederland(ers) in de dimensies ‘ontplooiingswaarde en economische waarde’. Ook vallen baten die van meerwaarde zijn voor de Nederlandse bevolking onder maatschappelijke waarde binnen dit onderzoek.

- Wat is legacy?
- Welke vormen kent legacy?

Dat zijn de toegepaste beleidsveranderingen op macroniveau in de periode 2009-2012 binnen Nederland naar aanleiding van het Olympisch Plan, in alle mogelijke vormen. Dat wil zeggen zowel schriftelijk, fysiek als andere vormen waarbinnen een beleidsverandering kan plaatsvinden.

- Wanneer wordt iets als legacy gekenmerkt?

Een resultaat wordt als legacy gekenmerkt als het gerealiseerd is te danken aan het Olympisch Plan 2028 zonder dat deze doelen ook vermeld stonden in de sportnota van VWS. Tevens zijn het niet-financiële resultaten, die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen.

- Welke meetpunten zijn er om iets over legacy te kunnen zeggen?
- Hoe kan er iets gezegd worden over de waarde van legacy?

Wanneer deze een waarde vertegenwoordigd voor een bepaalde groep Nederlanders, waardoor extra kennis, inzichten, betere samenwerkingen, politieke veranderingen of andere soortgelijke resultaten zijn gerealiseerd naar aanleiding van het Olympisch Plan 2028.

- Wat is er van belang voor Nederlandse legacy?
- Wat is de economische betekenis van legacy?

Het woord zelf heeft geen economische betekenis, omdat er nog geen vastgestelde definitie voor staat. Toch is er binnen dit onderzoek pas sprake van economische betekenis wanneer het resultaat is geleverd door het Olympisch Plan 2028, omdat het niet was gelukt in diezelfde periode met alléén de sportnota van het VWS.

- Wanneer is er sprake van draagvlak en wanneer is dit nodig?
- Welke verschillen kent het Olympisch Plan 2028 met het bid?
- Wat is het Olympisch Plan 2028?
- Wanneer valt een activiteit onder het Olympisch Plan 2028

Deelvraag 2

Welke informatie of inzichten zijn nodig om de organisatie van de Olympische ambitie, succesvol te laten verlopen?

Subvragen:

- Op welke wijze is het Olympisch Plan 2028 tot stand gekomen?
- Op welke wijze kan er effectiever met activiteiten gerelateerd aan het Olympisch Plan 2028 worden omgegaan?
- Op welke wijze is de waarde (positief) van invloed op de maatschappij?
- Welke legacy zijn er in de periode van 2009-2012 gerelateerd aan het Olympisch Plan 2028 gerealiseerd?

Het Olympisch Plan 2028 verscheen gedurende de looptijd van de nota's 'Tijd voor Sport' en 'De kracht van sport'. Het kabinetsstandpunt omtrent het plan 'Uitblinken op alle niveaus' (2009) lijkt deze nota's echter te hebben verdrongen en bepaalt nu de lijn van het rijks overheidsbeleid (Breedveld, 2011). Een voorbeeld hiervan is de titel van de beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief", die verscheen tijdens de looptijd van de nota 'De kracht van sport'. Belangrijk is dat het Olympisch Plan in gang is gezet door de Nederlandse successen in Athene en Sydney. Hierdoor heeft een groep 'believers' getracht te achterhalen of Nederland dit ook niet zou kunnen organiseren.

- Wat zijn de resultaten van het Olympisch Plan 2028?
- Wat is de waarde van het labelen van de 'initiatieven die al bestonden' onder het Olympisch Plan 2028?

Deelvraag 3

Op welke wijze wordt er helder inzicht gegeven in de baten van een Olympisch Plan 2028? Verduidelijken deelvragen qua opmaak opvallender

Subvragen:

- Welke soorten baten zijn er?
- Op welke wijze kunnen deze baten 'gewogen' worden?
- Wat zijn de baten van het Olympisch Plan 2028?
- Hoe kunnen de kosten en baten van het Olympisch Plan in kaart worden gebracht?

Door kwalitatieve interviews met betrokkenen, deskundigen en beleidsmakers af te nemen en seminars bij te wonen, wordt onderzoek gedaan naar de maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028. Door in die gesprekken mogelijke baten en eventuele PM-baten te achterhalen en deze te confronteren met de gemaakte kosten, wordt een beeld gevormd van de verhouding tussen de gemaakte kosten en baten. Door deze informatie uiteindelijk te koppelen aan de ramingen die zijn gedaan van de kosten en baten door verschillende onderzoeksbureaus, kan worden bepaald in hoeverre de doelen van 2016 behaald zijn en/of haalbaar waren. Op die wijze kan worden bepaald of deze activiteiten en bereikte doelen een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen.

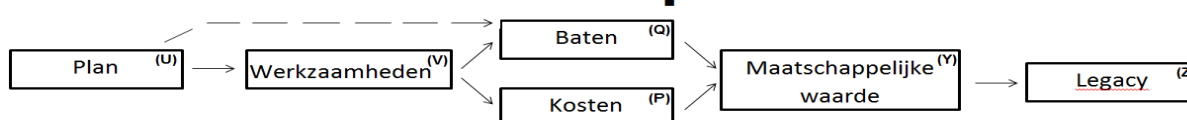
3.3 Theoretische achtergrond & Theoretisch kader

Het theoretisch kader wordt ontwikkeld door bestudering van bestaande theorieën en inzichten die beschikbaar zijn in wetenschappelijke literatuur. Naast de resultaten (kosten & baten) van het Olympisch Plan 2028, wordt de maatschappelijke waarde (legacy) voor de Nederlandse bevolking geformuleerd naar aanleiding van de inspanningen die zijn geleverd in de periode 2009 – 2012. Op basis van de achterhaalde informatie op deze aspecten, wordt de relatie tussen het Olympisch Plan 2028 en de toegevoegde waarde van het Olympisch Plan 2028 voor de Nederlandse bevolking beschreven.

Met behulp van het theoretische kader wordt door middel van bestaande theorieën en inzichten uit de wetenschappelijke literatuur een onderzoeksoptiek geformuleerd, die wordt samengevat in een conceptueel schema. Het conceptueel ontwerp wordt opgesteld door aansluiting te zoeken bij bestaande schema's, voor zover deze beschikbaar zijn. Het conceptueel ontwerp wordt in de verdere ontwikkeling van het instrument gebruikt als uitgangspunt. Dit is hoe de kernbegrippen zich in dit onderzoek tot elkaar verhouden.

In dit onderzoek zal geen gebruik worden gemaakt van modellen. Met behulp van theorieën, literatuur en half gestructureerde interviews wordt getracht inzichten te geven in onder andere de onderzoeksvraag. Doordat het hier gaat om een analyse en niet direct voor een opdrachtgever wordt gewerkt, dat is gelieerd aan het Olympisch Plan 2028, zal er geen beleidsverandering plaatsvinden. Er wordt getracht met behulp van dit onderzoek inzichten te geven in wat zo een Olympisch Plan 2028 voor de maatschappij kan betekenen. Een ieder die dit onderzoek uiteindelijk zal lezen is vrij om zijn of haar mening hierover te geven.

Globaal Conceptueel Model

Figuur.2: Globaal Conceptueel Model

Toelichting

Binnen dit onderzoek is er sprake van verschillende variabelen, namelijk zoals te zien is in figuur 2. Hierin is de maatschappelijke waarde de uitkomst, oftewel het te veranderen kernbegrip. De variabele 'Legacy' heeft weer sterke invloed op de 'Maatschappelijke waarde' en behoort daarom bij de onafhankelijke variabele. Er is pas sprake van legacy wanneer de maatschappelijke waarde positief is. Wanneer er legacy ontstaat, is dit van invloed op de maatschappelijke waarde. In dit onderzoek is er sprake van twee variabelen die additionele invloed hebben op het kernbegrip, namelijk 'Kosten' en 'Baten'. Wanneer hierin verandering plaatsvindt, zal dit invloed hebben op de maatschappelijke waarde. Ten slotte is er nog de interveniërende variabele, namelijk 'Werkzaamheden'. Deze heeft directe invloed op de onafhankelijke variabelen, namelijk 'Kosten en Baten'. Als voorbeeld kan het voorkomen dat wanneer het Olympisch Plan zijn werkzaamheden niet worden uitgevoerd, dit invloed heeft op de maatschappelijke waarde en eventuele legacy. Dit heeft daarom een respectievelijke invloed op deze variabele.

In een kort overzicht betekent dat het volgende voor de variabelen;

- Afhankelijke variabele	→ "Maatschappelijke waarde"	(kernbegrip)
- Onafhankelijke variabele	→ "Kosten"	(sterke invloed op kernbegrip)
- Onafhankelijke variabele	→ "Baten"	(sterke invloed op kernbegrip)
- Aanvullend onafhankelijk variabele	→ "Legacy"	(additionele invloed)
- Intervenierende variabele	→ "Olympisch Plan 2028"	(respectievelijke invloed)
- Intervenierende variabele	→ "Werkzaamheden"	(respectievelijke invloed)

3.3.1 Kader

Het onderzoek focust op het verkrijgen van inzichten in de resultaten (kosten & baten) van de inspanningen die zijn gerealiseerd voor het Olympisch Plan 2028 in de periode 2009 tot en met 2012. Door een gebrek aan steun, doordat veel maatschappelijke actoren de baten niet of onvoldoende ziet, wordt met behulp van dit onderzoek

getracht te achterhalen of dit terecht was of niet. Nadat het draagvlak in de politiek (en onder de bevolking) was verdwenen voor het Olympisch Plan 2028 en omdat er een uitkomst was waarbij de kosten en baten van de Spelen negatief waren, is dit onderzoek opgesteld.

Met behulp van de achterhaalde kosten en baten, wordt beoordeeld of de doelen tijdens de voorbereidingen zijn gerealiseerd en welke maatschappelijke waarde er aan het Olympisch Plan kan worden toegekend. Dit door het achterhalen of de kosten van het Olympisch Plan 2028 positief of negatief zullen uitvallen. De onderzoeksoptiek is samengevat in het conceptueel schema in Hoofdstuk 3.4. Het projectkader heeft geleid tot de doelstelling zoals geformuleerd in Hoofdstuk 1.3.1.

4. Analyse & Resultaten

Hier zullen de kosten en baten van het Olympisch Plan 2028 in de periode 2009 tot en met 2012 worden vermeld. Dit zijn de achterhaalde resultaten naar aanleiding van de inspanningen die in die vier jaar verricht zijn. Deze informatie is verkregen aan de hand van de gebruikte (inter)nationale literatuur en half gestructureerde interviews met deskundigen, beleidsmakers, wetenschappers en (in)direct betrokkenen bij het Olympisch Plan. De actoren vertegenwoordigen gezamenlijk alle facetten van het Olympisch Plan 2028. Er waren acht ambities die onder drie pijlers (in onderstaande afbeelding aangeduid als 'Resultaatgebieden') waren geplaatst. Een aantal ambities was ondergebracht in alle drie de pijlers. Binnen dit onderzoek zullen de achterhaalde resultaten worden vermeld per ambitie. De acht ambities waren;

Afbeelding 1: Overzicht van de acht ambities en drie pijlers

1. Topsportambitie	→	Hoofdstuk 4.1
2. Breedtesportambitie	→	Hoofdstuk 4.2
3. Sociaal-maatschappelijke ambitie	→	Hoofdstuk 4.3
4. Welzijnsambitie	→	Hoofdstuk 4.4
5. Economische ambitie	→	Hoofdstuk 4.5
6. Ruimtelijke ambitie	→	Hoofdstuk 4.6
7. Evenementen ambitie	→	Hoofdstuk 4.7
8. Media-aandacht ambitie	→	Hoofdstuk 4.8
9. Extra resultaten	→	Hoofdstuk 4.9

De ambities waren in het Olympisch Plan 2028 nog niet (volledig) uitgewerkt. Het Expertrapport¹¹ schetste de doelen van het Olympisch Plan gecombineerd met de activiteiten die hiertoe moest leiden. De zes bouwstenen zijn een vertaling van de activiteiten uit het Olympisch Plan 2028. Volgens NOC*NSF, is een land met een sportklimaat een land waarin de bevolking kijkt, doet en denkt in termen van sport. Deze drie aspecten van sport zijn verder doorvertaald naar de zes bouwstenen van het Olympisch Plan 2028, te weten; topsport, sportontwikkeling, evenementen, media, sportwaarden en maatschappelijke thema's¹². (zie bijlage 3: De 6 bouwstenen van het Olympisch Plan 2028)

11 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij

12 Schoemaker, J & Bernhardt, M (2009)

Vervolgens zullen de zes bouwstenen dienen, om te achterhalen welke activiteiten daadwerkelijk zijn uitgevoerd en gerealiseerd. Wanneer achterhaalde resultaten of een bepaalde bouwsteen niet is onder te brengen onder één van de acht ambities, zullen deze in de laatste Hoofdstuk 4.9 worden behandeld.

De acht ambities waren uiteindelijk onderverdeeld in drie pijlers voor een duidelijke focus. Binnen dit onderzoek staan niet de pijlers centraal, maar de individuele ambities. De acht ambities en zijn individuele doelen moesten met behulp van bepaalde activiteiten gerealiseerd worden. Het Olympisch Plan 2028 kent een groot aantal doelen (hierna: maatregelen), waarbij niet alle maatregelen dezelfde mate van concreetheid hebben. Er zijn vier categorieën maatregelen te onderscheiden, te weten (Gerritsen, 2012):

1. Niet concreet (bijvoorbeeld: meer bewustwording)
2. Concreet, niet meetbaar (bijvoorbeeld: meer voetbalvelden)
3. Concreet, meetbaar, effect niet direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: vijf extra voetbalvelden)
4. Concreet, meetbaar, effect direct kwantificeerbaar (bijvoorbeeld: twee uur extra lichamelijke opvoeding per week)

Het Olympisch Plan 2028 bevat veelal maatregelen uit de eerste en tweede categorie. Voorbeelden van maatregelen van de eerste categorie zijn ‘innovatie en wetenschap stimuleren’ en ‘een passend sportaanbod realiseren om senioren (weer) aan het sporten te krijgen’. In het Expertrapport worden de sportambities verder uitgewerkt van de eerste naar tweede categorie of de tweede naar de derde categorie. Voorbeelden hiervan zijn ‘het aantal coaches aan de top met 45 te verhogen’ met als doel het topsportklimaat te verbeteren, en ‘strategische scans bij 35 sportbonden uitvoeren’ om de in Nederland georganiseerde evenementen te professionaliseren. In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de mate van concreetheid van de maatregelen, zoals die in het Expertrapport worden genoemd.

De maatregelen van het Plan die in categorie 3 vallen, zijn wel meetbaar. Echter, een directe vertaling naar het effect op lichaamsbeweging en gezondheid is niet te maken zonder aanvullende aannames. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het aanstellen van 130 extra talentcoaches. Weliswaar een concrete en meetbare maatregel, maar waarvan de effecten op de sportbeoefening en de gezondheid niet direct kwantificeerbaar zijn. De maatregelen van het Plan die in categorie 4 vallen zijn wel direct te vertalen in meetbare effecten, zodat een vertaalslag gemaakt zou kunnen worden naar de baten. Maatregelen die in categorie 4 vallen worden door de Alliantiepartners zelf opgenomen in hun beleids- en uitvoeringsplannen.

Samenvattend geldt dat, om baten van investeringen of subsidies te kunnen kwantificeren, een maatregel concreet en meetbaar moet zijn, en dat de effecten van de maatregel bij voorkeur direct kwantificeerbaar zijn (Gerritsen, 2012). De onderzoeker deelt deze mening omdat doelen SMART geformuleerd horen te zijn, vandaar dat er binnen dit onderzoek alleen maatregelen vanuit categorie vier behandeld zullen worden. Dit omdat er geen waarde of beoordeling kan worden gegeven, zonder aannames te maken. ***Aangezien de maatschappelijke waarde van belang is binnen dit onderzoek, moest worden gekozen voor activiteiten uit categorie vier. Helaas zijn er niet voldoende maatregelen uit deze categorie. Daarom worden maatregelen uit categorie drie ook meegenomen om resultaten te analyseren.***

In dit hoofdstuk zal allereerst inzicht worden verkregen in de doelstellingen en activiteiten per geformuleerde ambitie en/of bouwsteen, om duidelijkheid te krijgen in de geschatte resultaten. Allereerst worden de doelen van iedere ambitie benoemd, zodat duidelijk wordt waar men wilde staan aan het einde van de ‘Opbouwfase van het Olympisch Plan 2028’. Per ambitie en eventueel bijbehorende bouwsteen worden de kosten en baten van het Olympisch Plan 2028 benoemd. Vervolgens wordt aan de hand van de afgenomen interviews de resultaten per ambitie vermeld en wordt op basis van (inter)nationale literatuur een inschatting gemaakt van de effecten en de maatschappelijke waarde voor Nederland. Welke baten het Olympisch Plan oplevert hangt af van (de effectiviteit van) de getroffen maatregelen om Nederland op Olympisch niveau te brengen.

4.1 Topsportambitie

Per paragraaf wordt eerst besproken wat het doel was van het Olympisch Plan 2028. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Voor de Topsportambitie gold dat Nederland in 2016 een vruchtbaar topsportklimaat moest hebben, waarin sporters optimaal kunnen presteren. Daarnaast zou Nederland structureel een top 10 positie op de diverse wereldranglijsten bezetten.

Afbeelding 2: Een reep uit de hoeveelheid topsportmogelijkheden

Dit wilde men met het Olympisch Plan 2028 bereiken door onder meer;

- Het creëren van een excellerende omgeving, te beginnen met (aankomende) topsporters betere mogelijkheden te bieden zich verder te ontwikkelen via Centra voor Topsport en Onderwijs en Nationale Topsport Centra. Dat zijn expertisecentra van internationale allure voor alle facetten van de topsport: de beste coaches, voortreffelijke accommodaties, wetenschappelijke begeleiding, topsportgeneeskunde, sportfysiologie, testlaboratoria, sociaal-maatschappelijke begeleiding. Wonen, trainen en onderwijs onder één dak.
- Het creëren van een topsportcultuur, te beginnen met topsporters via een tweede carrièrebeleid voldoende mogelijkheden te bieden om behalve hun topsportcarrière ook een passende maatschappelijke loopbaan op te bouwen.

Bouwsteen Topsport

1. Op de WK Landenranglijst (de World Sports Nations Index) neemt Nederland structureel de 10e positie in (huidige positie is 9e).
2. Op de medaillespiegel van de Olympische Spelen neemt Nederland structureel een 10e positie in (huidige positie, in Beijing, 12e).
3. Op de medaillespiegel van de Olympische Winterspelen neemt Nederland structureel een 10e positie in (huidige positie, Turijn 2006, 10e).

De Bouwsteen Topsport zou minimaal €254 miljoen kosten en maximaal €344 miljoen. Dit zou over een periode van zeven jaar zijn (de Opbouwfase). Bij de resultaten wordt getracht te achterhalen, hoeveel er daadwerkelijk is geïnvesteerd¹³.

Schatting

Een van de belangrijkste doelen uit het Olympisch Plan 2028 was het operationaliseren van vier Centra voor Training en Onderwijs (hierna CTO) en drie Nationale Topsportcentra (hierna NTO). De minimum kosten werden geschat op €945 miljoen en de maximum kosten op ruim €1,3 miljard voor de looptijd van de Opbouwfase. Daarnaast moesten er nog twee andere belangrijke activiteiten plaatsvinden, namelijk;

- Het aanstellen van minimaal twintig technische directeuren bij topsportbonden
- Intensiveren van het project 'Goud op de Werkvloer' door onder andere het aanstellen van een programmamanager.

Methodes om de doelstelling te bereiken

In 2016 moest een internationaal concurrerend topsportklimaat zijn gecreëerd. Jonge talenten zouden in talentontwikkelingsprogramma's geselecteerd worden en door professionele, gespecialiseerde coaches

13 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Mulier Instituut

begeleid naar de top. Door deel te nemen aan krachtige topsportprogramma's, waarbij in de randvoorwaarden was voorzien, dat sporters optimaal voorbereid werden op het pieken tijdens topsportevenementen. Eenmaal aan de top zou een goede inkomensvoorziening het aantrekkelijk voor topsporters moeten maken om het maximale rendement uit hun topsportcarrière te halen. Mede hierdoor werd in Nederland op Olympisch niveau topsport bedreven, niet alleen tijdens de Olympische en Paralympische Spelen maar moest dat ook in niet-olympische takken van sport. Nederland moest succesvol zijn als topsportland bij zowel teamsporten als individuele takken van sport, bij mannen en bij vrouwen. De Nederlandse bevolking vindt topsport belangrijk en heeft er waardering voor.

Om de gestelde doelen te bereiken, werd ingezet op vier thema's:

1. de positie van de topsporters
2. topsportbegeleiding
3. professionalisering van talentontwikkeling
4. professionaliseren van de topsportprogramma's en –organisatie

Daarbij werd vastgehouden aan de zogeheten 'focusgedachte'. Dit betekent dat de 'top 10-ambitie' zich primair richt op die sporten die een bijdrage zouden leveren aan deze ambitie. Deze vier thema's worden uitgebreid toegelicht in het Expertrapport¹⁴.

Belangrijkste activiteiten

- Operationaliseren van vier Centra voor Training en Onderwijs (CTO's) en drie Nationale Topsportcentra (NTC's)
- Aanstellen van minimaal twintig technisch directeuren bij topsportbonden
- Intensiveren van het project 'Goud op de werkvloer' door o.a. aanstellen van een programmamanager.

Met behulp van deze activiteiten, konden de doelstellingen en de bijbehorende bouwsteen van deze ambitie bereikt worden. Na het behalen van de doelen in alle acht ambities, moest dit Nederland een minimaal bedrag van €13,5 miljard aan baten opleveren (CPB Beoordeling, 2009). Hieronder wordt door middel van een resultatenanalyse vermeld wat er daadwerkelijk is gerealiseerd is en wat het heeft opgeleverd. Vervolgens wordt beoordeeld in de Conclusies (Zie Hoofdstuk 5) of het Olympisch Plan 2028 een maatschappelijke waarde vertegenwoordigd.

4.1.1. Resultaten

Goud

Binnen de twee belangrijkste activiteiten van deze bouwsteen, waren de maatregelen niet concreet, meetbaar een direct kwantificeerbaar. Er wordt daarom geen uitgebreide toelichting gegeven op de resultaten binnen deze bouwsteen. Toch is er één maatregel geslaagd, namelijk 'Goud op de Werkvloer'. Het project houdt in dat topsporters worden bemiddeld naar stage- en werkplekken bij het bedrijfsleven.

Echter zijn de werkzaamheden voor het project 'Goud op Werkvloer' geïntensifieerd door het aanstellen van een programmamanager. Sinds september 2009 is Bram Ronnes verantwoordelijk voor dit project en werd verwacht hiermee een bijdrage te leveren aan het Olympisch Plan 2028. Een van de doelstellingen was het creëren van honderd arbeidsplaatsen voor actieve sporters. Met 150 geplaatste topsporters, is dit doel ruim behaald. Wel moet worden vermeld dat het doel van deze activiteit al bestond binnen NOC*NSF. Het project 'Goud op de Werkvloer' was een gezamenlijk initiatief van drie partijen sinds 2008, namelijk;

- Randstad
- NOC*NSF
- Sport & Zaken (Sinds 2013 niet meer gelieerd)

Het netto-effect van het Olympisch Plan op de realisatie van dit doel, is dan ook niet te benoemen.

Zoals eerder is opgemerkt, was dit project al in 2008 gestart. Tevens bemiddelt Randstad al 15 jaar

*Er wordt beter gekeken naar
de topsporters zijn/haar
toegevoegde waarde voor een
bepaalde organisatie*

14 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij

Topsporters, maar sinds 2008 heet het 'Goud op de Werkvloer'. Vandaar dat het belangrijkste doel binnen deze ambitie, namelijk 'Goud op de Werkvloer', niet wordt toegeschreven als succes van het Olympisch Plan 2028.

Lector Topsport & Onderwijs

Binnen de ambitie Topsport zijn nog een aantal andere functies gerealiseerd, die worden gezien als een resultaat vanuit het Olympisch Plan 2028. Zo heeft het College van Bestuur in Amsterdam de heer Vervoorn in 2010 gevraagd, of hij vanuit het Olympisch Plan 2028 en de impact ervan voor Amsterdam een lectoraat wilde invullen onder het College van Bestuur. Deze is vooral gericht op het bij elkaar brengen, in Amsterdam en als het even kon ook breder, van Topsport en Onderwijs. Dat is mede mogelijk gemaakt door het feit dat het Olympisch Plan 2028 in die tijd goed omarmd werd door Amsterdam. De functie hangt nauw samen als resultaat van Olympisch Plan 2028.

Binnen deze bouwsteen zijn er twee maatregelen die binnen categorie drie vallen. Dit gaat om de 'Uitbreiding van coaches aan de top' (van 75 naar 120) en het aanstellen van extra 'talentcoaches' (130 bovenop de 20 die er in 2007 waren). Als men kijkt naar de datum waarop de maatregel in het leven werd geroepen, is vast te stellen dat dit al voor de Opbouwfase van het Olympisch Plan 2028 was. Tevens was de looptijd al afgelopen voordat het Olympisch Plan 2028 viel.

Uit onderzoek blijkt dat er in 2008, 15 extra talentcoaches zijn aangesteld en in 2009 waren dat er 19. Dit is een totaal van 34, terwijl er één jaar later minimaal 96 meer talentcoaches werden verwacht¹⁵.

De regeling 'Coaches aan de Top' vormde een belangrijk aspect van de beleidspeiler 'presteren', één van de drie pijlers in het beleid van VWS. De talentcoaches waren vooral een onderdeel van het Masterplan Talentontwikkeling 2006-2010. Deze maatregel, succesvol of niet, is niet overtuigend genoeg en wordt daarom niet toegekend aan het Olympisch Plan 2028 en meegenomen in de afweging voor de maatschappelijke waarde. Mede omdat er geen extra impuls meetbaar is, dat gerealiseerd zou moeten zijn door het Olympisch Plan 2028.

De zwaardere Ziggo Dome fundering is een resultaat onder invloed van het Olympisch Plan 2028

Ziggo Dome

Een ander resultaat is de zwaardere fundering die is aangelegd voor het geval de Olympische Spelen 2028 in Nederland zouden plaatsvinden in de Ziggo Dome, waarvan de kosten volgens de heer Vervoorn toegekend moeten worden aan de Ziggo Dome zelf. De Ziggo Dome was er namelijk überhaupt wel gekomen, ook al was er geen Olympisch Plan 2028. De zwemwedstrijden moesten dan in de Ziggo Dome plaatsvinden. Toch kan de vraag worden gesteld of deze realisatie kan worden toegeschreven aan het Olympisch Plan 2028. De kosten mogen niet meegenomen, maar wel de accommodatie. Het Olympisch Plan 2028 wilde allerlei partijen inspireren te excelleren. Ziggo Dome is uiteindelijk een partij geweest, dat zich geïnspireerd heeft gevoeld door de ambities en mogelijk de Spelen van 2028. Daarom wordt het resultaat meegenomen binnen dit onderzoek. Wel is er gekeken naar de eventuele maatschappelijke waarde die de zwembadfundering zou moeten opleveren. Aangezien het eventuele zwembad voor topsportevenementen is gerealiseerd en deze niet beschikbaar is voor de breedtesport, vertegenwoordigt de Ziggo Dome fundering geen maatschappelijke waarde.

CTO's/NTC

Het laatste belangrijke resultaat binnen deze ambitie was het opzetten van een CTO (structuur), dat zonder Olympisch Plan 2028 ook gerealiseerd zou zijn geweest. Het was namelijk een onderdeel van het Masterplan Talentontwikkeling 2006-2010, onder het speerpunt 'versterking infrastructuur'.¹⁶

Daarnaast moet worden vermeld dat de Topsportambitie van groot belang is geweest voor de totstandkoming van het Olympisch Plan 2028. Het Olympisch Plan 2028 dankt zijn bestaan aan Topsport successen in 2000 en 2004 (Athene & Griekenland). Zonder die successen toen, was er nooit een Olympisch Plan 2028 gekomen. Toen dat Plan er eenmaal was, hielp het ook om de investeringen van Topsportsucces, de maatschappelijke betekenis ervan te laten inzien. Daar is uiteindelijk ook bereidheid voor gevonden om hier iets mee te gaan doen.

¹⁵ <http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=3822> (12/05/2013)

¹⁶ <http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=529> (15/05/2013)

Topsport

Een opvallend resultaat dat te danken is aan het Olympisch Plan 2028 is dat er nu bij evenementen meer dan in het verleden, wordt gekeken naar niet alleen de organisatie van evenementen op zich, dus als doel. Maar ook als middel om bredere maatschappelijke doelen te bereiken.

In de periode 2010 – 2011 heeft het Ministerie van VWS een aantal pilots georganiseerd met sportevenementen om die maatschappelijke spinn-off te vergroten. Die zijn vanuit het Program Office begeleid, waar het Program Office veel ervaring uit heeft opgedaan. Dit ging over hoe een Topsportevenement ingezet kan worden, om mensen bewust te maken van sport. Bijvoorbeeld door het organiseren van side-events voor bepaalde doelgroepen. Dat is de maatschappelijke waarde van Topsportevenementen, het gaat veel breder dan het podium bieden van topsport op zich. Er zijn veel doelgroepen bij betrokken naast de Topsporters alleen, namelijk vrijwilligers, bezoekers, jury etcetera.

Conclusie

Sinds 2010 is de heer Vervoorn lector Topsport en Onderwijs, wat een resultaat is van het Olympisch Plan 2028. De maatschappelijke waarde die de zwembadfundering oplevert is het feit dat Amsterdam heeft durven bieden op zwembkampioenschappen, met het Ziggo Dome. Dat maakt lichtelijk zichtbaar wat het Olympisch Plan losmaakte. Aangezien het eventuele zwembad voor topsportevenementen is gerealiseerd en deze niet beschikbaar is voor de breedtesport, vertegenwoordigt het geen maatschappelijke waarde.

Te danken aan het Olympisch Plan 2028 wordt er nu bij evenementen, meer dan in het verleden gekeken naar niet alleen het doel van het evenement, namelijk het organiseren. Maar ook als middel om bredere maatschappelijke doelen te bereiken.

4.2 Breedtesportambitie

De leeswijzer van dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd; Er wordt besproken wat het doel was van het Olympisch Plan 2028. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Afbeelding 3: Breedtesport in actie

Doel Olympisch Plan 2028

Qua Breedtesport moest Nederland in 2016 een samenleving zijn, waarbij het beoefenen en beleven van sport voor jong en oud een belangrijke kwaliteit is in hun leven. Minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de (multiculturele) samenleving moest in 2016 regelmatig aan sport doen.

Dit wilde de alliantie bereiken door onder meer;

- het creëren van een faciliterende omgeving, te beginnen met het aantal breedtesportaccommodaties te vergroten en de bereikbaarheid te verbeteren.
- het creëren van een echte breedtesportcultuur, te beginnen met werknemers (weer) te laten sporten door bedrijfssport te bevorderen.

Bouwsteen Sportontwikkeling

1. Verhoging van de sportparticipatie van 65% in 2008 naar 75% in 2016.
2. Verhogen van het aandeel van de bevolking dat sport in georganiseerd verband en aangesloten bij de NOC*NSF van 28% naar 35%

Schatting

Deze doelen en activiteiten zouden minimaal €9,3 miljard kosten en maximaal €12,7 miljard (CPB, 2009). Naast deze specifieke doelstellingen wordt aandacht besteed aan de verhoging van het aandeel sporters, dat deelneemt aan competities en wedstrijden van 41% in 2007¹⁷. Ook wordt permanent gemonitord hoe het beweeggedrag van de Nederlander zich ontwikkelt en wat daarin de bijdrage van de sport is¹⁸.

Methodes om de doelstelling te bereiken

Het Olympisch Plan 2028 verwachtte dat er ongeveer 1,8 miljoen extra mensen zouden gaan sporten. De groeidoelstellingen voor de bouwsteen Sportontwikkeling zijn inclusief de doelstellingen van 2% ledentalgroei zoals geformuleerd in de NOC*NSF Sportagenda 2012. Bestaande programma's zoals het programma 'Proeftuinen nieuwe sportmogelijkheden' (met financiering van VWS), de strategische marketingplannen (SMP) en 'een Leven Lang Sporten' (LLS) moesten worden geïntensiveerd. Voor deze bouwsteen bleek dat de volgende factoren van groot belang waren om de sportdeelname te stimuleren¹⁹.

- Professionalisering
- Sportaanbod
- Accommodaties

In aanvulling hierop was het van groot belang om te investeren in kwalitatief hoogstaand bewegingsonderwijs. Intrinsieke motivatie en plezier kunnen ontleenen aan sport vormen daarbij een belangrijke voorwaarde om mensen aan het sporten te krijgen en te houden. Om de sportdeelname te verhogen van 65% naar 75%, was beleid nodig dat gericht was op grotere en meer mainstream doelgroepen, namelijk de vier kansrijke groepen:

17 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : *een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (Hoofdstuk 3, pp. 63-79)

18 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : *een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (Zie paragraaf 4.1)

19 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : *een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (Hoofdstuk 3, pp. 63-79)

1. 14 – 22 jaar Scholieren/studenten
2. 25 – 34 jaar Ouders van jonge kinderen, jonge ouders
3. 45 – 54 jaar Herintreders/oud sporters = masters
4. 60+ Definitieve afhakers/ouderen = senioren

Sportaanbieders kunnen voor deze vier doelgroepen een sportaanbod op maat ontwikkelen. Voor de doelgroep 14-22 jaar valt te denken aan evenementen met muziek. De doelgroep 25-34 jaar heeft behoefte aan flexibele lidmaatschapsvormen en een sportaanbod voor het hele gezin. Om de doelgroep in de leeftijd tussen de 45 en 54 te stimuleren, kunnen sportorganisaties sport bieden tijdens en na het werk. Voor de doelgroep 55-plus zijn sportprogramma's gericht op fitheid en onder persoonlijke begeleiding interessant. Bij de uitvoering van de programma's wordt steeds aansluiting gezocht bij de lokale situatie. In de grote steden zal er bijvoorbeeld meer aandacht zijn voor de sportdeelname van allochtonen²⁰.

Aantrekkelijke en bereikbare accommodaties

Met een toename van het aantal sporters en bewegers was het noodzakelijk de accommodatiebehoefte om te zetten in actieplannen en realisatie van de ruimteclaim. Er moest daarom minimaal 1.250 hectare extra ruimte voor sport komen en honderd sportaccommodaties. Dit moest worden opgeleverd in de vorm van de zogenoemde Sportlandkaart (Boersma, 2011). Daarnaast moest een accommodatiefonds vervolgens de middelen bijeen brengen om de noodzakelijke accommodaties ook daadwerkelijk te realiseren.

Belangrijkste Activiteiten

- Starten van projecten voor senioren en bedrijfssport met o.a. Sport en Zaken.
- Starten van het SportGIS (Geografisch Informatie Systeem).

4.2.1. Resultaten

Sportparticipatie

Binnen deze bouwsteen waren de maatregelen zodanig geformuleerd, dat alle maatregelen betreft de accommodaties in categorie twee vallen. Deze worden niet meegenomen in het onderzoek. Vandaar dat er vooral naar resultaten over de doelstellingen binnen deze ambitie is gekeken. De sportparticipatie komt in het Olympisch Plan terug in zowel de Breedtesport ambitie als de Sociaal-maatschappelijke ambitie. In dit onderzoek worden de resultaten omtrent sportparticipatie vermeld onder Hoofdstuk 4.2.1, Breedtesportambitie.

De doelstelling van zowel de ambitie als de bouwsteen, was om de sportparticipatie tussen 2009-2016 van 65% naar 75% te verhogen. Zover is achterhaald, is er geen tussenmeting is gedaan. Ook blijkt uit het interview met één van de actoren, dat men geen concrete resultaten durft te benoemen. Binnen NOC*NSF op de afdeling breedtesportparticipatie worden normaal gesproken dat soort metingen gedaan. Maar zover het duidelijk is geworden, moeten de metingen nog worden uitgevoerd, net als het monitoren van de verandering die is opgetreden binnen de georganiseerde sport.

Ten opzichte van de autonome ontwikkeling is er sprake van een stijging van 63% naar 70%. Dat wil zeggen dat er in 2016 in totaal bijna 2 miljoen mensen meer moeten sporten dan in 2007 het geval was. Een deel van die toename heeft te maken met bevolkingsgroei (bij gelijkblijvende participatie). Een ander deel heeft te maken met de autonoom veronderstelde stijging van de participatie van 60% naar 63%. De bijdrage van het Olympisch Plan bestaat uit een extra stijging met 7% ofwel met ongeveer 1,1 miljoen sporters. Deze extra sporters zijn (vooral) het gevolg van de activiteiten van de bouwsteen Sportontwikkeling. Om de sportparticipatie te verhogen, kon op bepaalde vlakken winst worden geboekt, voornamelijk met de bouw van sportaccommodaties, het aantrekken van meer sportdocenten ('kader') en met een verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor sportdocenten verwachtte men deze doelstelling te bereiken.

Het Olympisch Plan 2028 moest leiden tot ongeveer 1,1 miljoen extra sporters in 2016

Wat Rotterdam betreft was het doel van 70% sportparticipatie in 2016 onhaalbaar geweest en zeker te hoog gegrepen. Het Olympisch Plan 2028 en het gemeentelijke sportbeleid moesten er samen voor zorgen dat de 70% bereikt zou worden. Rotterdam wilde dat de 'Sportnota 2016' hier van toegevoegde waarde zou zijn. Er is gemeten met het 'Vrijetijds onderzoek' in 2011 dat Rotterdam onder het landelijk gemiddelde van de steden

20 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (Hoofdstuk 3, pp. 63-79)

scoort met 59% sportparticipatie. Dit was mede te wijten aan het hoge gemiddelde van laag opgeleiden. Om dit doel te bereiken had Rotterdam een toename moeten realiseren van 11% in vijf jaar. Volgens een aantal studies is dit echter niet reëel. Het Olympisch Plan beoogt de sportparticipatie van Nederlanders van 2009 tot 2016 met 10 procentpunt te verhogen. De vraag is of deze doelstelling realistisch is of overschat. Het Centraal Planbureau (CPB, 2009) ging hier nader op in en gaf aan te twijfelen aan de redelijkheid van deze

Realistisch is om een daling in het percentage inactieven na te streven van één tot twee procentpunten over vijf jaar

veronderstelling. Zo moet de participatie van senioren met ruim een derde toenemen. Iets wat zeer (en wellicht te) ambitieus is.

Uit een RIVM-studie (Wendel-Vos, 2005) blijkt dat het, op basis van maatregelen met bewezen effecten, "realistisch is om een daling in het percentage inactieven na te streven van één tot twee procentpunten over vijf jaar." Daarnaast toont het 'Beoordelingsrapport van het CPB' aan dat een stijging van de geaggregeerde participatie met nog een 7% bovenop de autonome groeilijn, tot een verhoudingsgewijs zeer grote afname van het aantal niet-sporters moet leiden, louter en alleen als gevolg van de voorgestelde maatregelen²¹. Op basis van deze twee studies lijkt het realistischer dat de sportparticipatie door maatregelen stijgt met 3 procentpunt gedurende acht jaar (in plaats van 10 procentpunt) (Gerritsen, 2012). De stijging in sportparticipatie zoals deze voorspeld was is (nog) niet meetbaar en zal daarom verder niet worden meegenomen binnen dit onderzoek.

De doelstelling voor de sportparticipatie is voortgekomen uit een ander doel, dan het puur binnenhalen van de Spelen. Hetzelfde geldt voor de top-10 ambitie van de bouwsteen Topsport (zie Hoofdstuk 4.1). Het binnenhalen van de Spelen heeft namelijk geen significant verband met de plek waar men als land op de medailleklassering staat. Hoe het Olympisch Plan 2028 tot stand is gekomen, is niet gelieerd met het doel om de Spelen daadwerkelijk naar Nederland te halen. Het is gelieerd aan Nederland beter maken door middel van sport. Tevens ook om de magie van de Spelen te gebruiken om mensen te inspireren meer aan sport te doen of nog beter te worden in sport.

Er kan geen wetenschappelijk bewijs worden aangevoerd, dat er door een stijging in de budgetten in de periode 2009-2012 van het Olympisch Plan, de sportdeelname ook is gestegen. Die relaties liggen te complex en de hoeveelheid middelen om daar goed onderzoek naar te doen, zijn veel te beperkt om die relatie te kunnen vaststellen. Daarmee wordt niet gezegd dat het beleid gefaald heeft, maar dat niet kan worden hard gemaakt of het beleid een hele belangrijke factor was in de ontwikkeling.

De uiteindelijke baten van het Olympisch Plan hangen af van de mate, waarin de maatregelen de sportbeoefening beïnvloeden en welke gezondheidsverbetering dat tot gevolg heeft. De Koning et al. (2009) gaven zelf ook aan dat een gezondheidsverbetering van een kwart of een half procent zeer fors is en dat het niet reëel is dat deze stijging alleen behaald wordt door een verhoging van de sportdeelname (Gerritsen, 2012). De sportparticipatie naar 75% brengen nu het Olympisch Plan 2028 is gevallen is een uitdaging, aangezien dit niet vanzelf gaat. Er zijn middelen nodig om die doelgroep (de mensen die inactief zijn), waar de baten gerealiseerd kunnen worden, aan het sporten te krijgen. Het zou daarom goed zijn als die budgetten komen uit de potjes waar die maatregelen uit ontstaan en daarvan worden gefinancierd.

Een heel ander punt is dat NOC*NSF intensief heeft samengewerkt met het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) aan de in 2010 uitgekomen vierde 'Rapportage Sport': 'Sport: een leven lang'. Volgens het rapportage moeten de overheid, sportsector en het bedrijfsleven er samen voor zorgen dat Nederland een sportland wordt, zoals beschreven in de Olympische ambitie. In 2013 moest 50% van de Nederlanders minstens veertig weken per jaar sporten. De huidige, als sterk te kwalificeren sportcultuur moest overeind worden gehouden en verder worden versterkt. Om een echt sportland te worden moest volgens het SCP de sportdeelname van de Nederlandse bevolking omhoog.²²

GIS-systeem

Betreft de activiteiten van de bouwsteen, is er in 2008 een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar het GIS systeem. Toch zal

De budgetten voor maatregelen moeten komen uit de potjes waar die problemen uit en daarvan worden gefinancierd

21 CPB (2009) *Beoordeling rapport Olympisch Plan 2028 (concept juni 2008)* – Nederland: Centraal Plan Bureau

22 NOC*NSF (2010) *Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010* – Arnhem: NOC*NSF

het resultaat hiervoor niet worden meegenomen, omdat deze binnen categorie twee valt²³.

Sport en Zaken

Voor twee van de belangrijkste activiteiten binnen deze bouwsteen, het 'Starten van projecten voor senioren en bedrijfssport met o.a. Sport en Zaken', zijn beperkte resultaten bekend. Er is door de korte onderzoeksperiode, een aantal partijen niet geïnterviewd. Met behulp van onder andere de actoren is gekeken naar de zichtbaar geboekte resultaten.

Over de hoofdactiviteit blijkt weinig terug te vinden. Noch via de website van Sport & Zaken, noch via de actoren is achterhaald of deze doelstelling bereikt was.

Ruimtebehoefte

De maatregelen voor de factor accommodaties worden niet meegenomen. Toch wordt hier kort vermeld dat betreft het realiseren van minimaal 1.250 hectare extra ruimte, er al stappen zijn gezet. Er is een planning gemaakt voor het uitbreiden en gebruik van ruim 10.000 hectare extra ruimte ten behoeve van sport²⁴.

Conclusie

Binnen deze bouwsteen waren de maatregelen zodanig geformuleerd, dat alle maatregelen betreft de accommodaties in categorie twee vallen. Deze worden niet meegenomen in het onderzoek. Het is uniek geweest dat zoveel partijen in Nederland op zoveel verschillende gebieden, zich hebben kunnen committeren aan een gezamenlijke doelstelling.

De bijdrage van het Olympisch Plan moest bestaan uit een extra stijging met 7% ten opzichte van het de autonome groeilijn, ofwel met ongeveer 1,1 miljoen sporters. Deze extra sporters moesten (vooral) het gevolg van de activiteiten van de bouwsteen Sportontwikkeling zijn. Volgens het onderzoek, CPB, 2009, zou dat verhoudingsgewijs tot een zeer grote afname van het aantal niet-sporters moeten leiden en kunnen deze ook als onhaalbaar worden gezien. Er is aangetoond in twee studies, dat het realistischer is om een daling in het percentage inactieven na te streven van één tot twee procentpunten over vijf jaar.

Zo blijkt uit een factsheet, dat er sinds 2007 in de categorie van 18 tot 79 jarigen betreft sportdeelname stabiel is (SCP, 2012). Bij volwassenen liet het verenigingslidmaatschap zien dat er sinds 2007 stabiliteit is en een lichte stijging. Er kan geen wetenschappelijk bewijs worden aangevoerd, dat er door een stijging in de budgetten in de periode 2009-2012 van het Olympisch Plan, de sportdeelname ook is gestegen. Die relaties liggen te complex en de hoeveelheid middelen om daar goed onderzoek naar te doen, zijn veel te beperkt om die relatie te kunnen vaststellen. Daarmee wordt niet gezegd dat het beleid gefaald heeft, maar dat niet kan worden hard gemaakt of het beleid een hele belangrijke factor was in de ontwikkeling.

23 <http://kic.nisb.nl/site/catalogus/show/15821> (11/06/2013)

24 <http://www.singletracks.nl/Portals/5/documents/Ruimtevoorsport%20in%20Nederland%20tot%202020.pdf> (21/06/2013)

4.3 Sociaal-maatschappelijke ambitie

De leeswijzer van dit hoofdstuk luidt als volgt; Allereerst wordt besproken wat het doel was van het Olympisch Plan 2028. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Nederland heeft in 2016 een sociaal klimaat waarin men met plezier samenleeft, trots is Nederlander te zijn en graag iets bijdraagt aan de maatschappij. Dit was het hoofddoel van de sociaal-maatschappelijke ambitie en wilden dit bereiken door onder meer;

- Sportparticipatie in achterstandswijken te vergroten en bruggen te slaan naar het sportverenigingsleven.
- Sportverenigingen te ontwikkelen tot maatschappelijke organisaties en zelfs tot openbare voorzieningen.

Bouwsteen Maatschappelijke thema's

In 2016 moesten de beleidsmakers vanzelfsprekend aan sport denken bij het aanpakken en oplossen van maatschappelijke problemen²⁵. Het Olympisch Plan was namelijk veel breder dan het organiseren van de Spelen. Van de financiële baten van de andere onderdelen van het Plan zijn in de voorgaande hoofdstukken voorbeelden gegeven. Deze andere onderdelen van het Olympisch Plan 2028 moesten echter ook niet-financiële baten kennen, zoals een groter gevoel van geluk door een betere gezondheid en door het beoefenen van sport. Over de omvang van deze baten valt weinig te zeggen, aangezien al deze onderdelen van het Olympisch Plan 2028 nog geconcretiseerd moesten worden naar categorie vier. Een deel van deze baten is niet - zoals bij de Spelen - eenmalig, maar treedt over een langere periode elk jaar opnieuw op. Deze baten moesten bovenop de baten van het organiseren van de Spelen komen. Uit deze voorbeelden blijkt dat de niet-financiële baten van de op bewegen gerichte activiteiten in het Olympisch Plan potentieel groot zijn. Er is echter nader onderzoek nodig om de omvang van deze baten kwantitatief in te schatten (Gerritsen, 2012).

Generieke aanpak

De afgelopen jaren moest worden gewerkt aan het vergroten en het verspreiden van de kennis over de terreinen waarop en de condities waaronder de maatschappelijke betekenis van de sport het grootst was. In navolging van andere landen zou daarom een databank met studies, best practices en cases worden opgebouwd. Verder moest worden geïnvesteerd in kennisborging van het thema 'Sport en maatschappij'.

Thematische aanpak

Nederland zou de afgelopen jaren (en nog steeds) te maken krijgen met vergrijzing, stijgende gezondheidskosten, de milieuproblematiek, internationale concurrentie en veranderende verhoudingen tussen burgers. De sport kon aan zes maatschappelijke thema's bijdragen, namelijk de thema's;

1. Gezondheid	2. Sociale cohesie
3. Opvoeding en onderwijs	4. Duurzaamheid
5. Economie	6. Innovatie

Zie het Expertrapport voor alle omschreven maatregelen en doelen die vallen onder bovenstaande thema's en bijlage 3²⁶.

Schatting

De doelen zoals geformuleerd in het Olympisch Plan 2028 binnen de Sociaal-maatschappelijke ambitie, komen overeen met die van de Breedtesportambitie. Behalve dat zijn de doelen binnen de Breedtesportambitie concreet meetbaar zijn gemaakt. De bouwsteen kan binnen dit onderzoek daarom voor beide ambities tellen. Belangrijk binnen deze ambitie is dat deze daadwerkelijk een maatschappelijke waarde moet vertegenwoordigen.

25 NOC*NSF (2010) Jaarrekening NOC*NSF 2009 – Arnhem: NOC*NSF

26 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij

Er werd een minimale kostenpost verwacht van €922 miljoen, terwijl de bovengrens lag op ruim €1,3 miljard.

Doelstellingen voor 2016

Er moest een breed draagvlak komen voor het feit dat sport een bijdrage kan leveren aan het aanpakken van complexe vraagstukken. In 2016 denken beleidsmakers vanzelfsprekend aan sport bij het aanpakken en oplossen van maatschappelijke problemen. Naast de belangrijke intrinsieke waarde die sport blijft houden, moest de overheid sport steeds vaker inzetten om maatschappelijke doelen te bereiken.

Belangrijkste activiteiten

- Verzamelen en monitoren van 'best practices' van de verschillende thema's en delen van de resultaten met samenwerkingspartners.
- Realiseren van een communicatiestrategie waardoor de bijdrage van de sport aan maatschappelijke thema's breder onder de aandacht komt.

4.3.1. Resultaten

Binnen deze bouwsteen konden op zes maatschappelijke thema's baten worden geboekt. Na analyse van de literatuur en de afgenomen interviews, zijn onderstaande resultaten achterhaald. Wanneer deze te plaatsen is onder één van de maatschappelijke thema's, dan zal dat worden aangegeven.

De baten die aan bod komen, kunnen niet altijd beoordeeld worden, door hun ongrijpbaarheid. Ook omdat sommige baten niet concreet meetbaar waren, kon er niets gezegd worden, zonder dat er aannames aan te pas komen. Dit is tevens het onderscheid in bevindingen en conclusies van het onderzoek.

Gezondheid

Baten voor de gezondheid die een maatschappelijke waarde moesten vertegenwoordigen zijn nog niet meetbaar. Dit zijn namelijk baten die over een langere termijn gemeten moeten worden. Belangrijk is dat hier het netto-effect van het beleid van het Olympisch Plan 2028 niet meer is te meten, door het ingebrachte beleid van de alliantiepartners. Toch zullen een aantal interessante resultaten worden benoemd, waar het Olympisch Plan 2028 een minimale invloed heeft gerealiseerd.

Rotterdam wilde de gezondheid in Rotterdam-Zuid op de langere termijn verbeteren. Maar de baten die Rotterdam graag wilde zien in Rotterdam-Zuid, hebben meer tijd nodig zich te ontwikkelen. Een belangrijke activiteit is talentontwikkeling in de richting van breedtesport naar topsport, zowel via de intrinsieke als extrinsieke motivatie.

Meerdere partijen en actoren vinden dat er bij de leerprestaties meer resultaten geboekt moeten worden. De verbetering en leerprestaties zouden moeten leiden tot betere werkgelegenheid. Ook wordt er beweerd dat de leerprestaties verbeteren op scholen waar gymles wordt gegeven.

Zo waren alle activiteiten die Rotterdam deed betreft sportbeleid in de stad, een bijdrage aan het Olympisch Plan, maar ook altijd ook hun eigen sportbeleid. Dat is de maatschappelijke waarde die is gecreëerd. In april 2013 werd in Rotterdam bekend, dat de altijd stijgende lijn in de toename van overgewicht, voor het eerst is gestabiliseerd. Dat is echt een doorbraak. Hier draagt zo een Olympisch Plan dan ook aan bij, samen met een stip op de horizon als Olympische Spelen volgens mevrouw Berkhof. In dit onderzoek kunnen hier geen conclusies aan worden onttrokken.

Wat betreft Amsterdam zit de maatschappelijke waarde aan verschillende kanten. De 'Kracht van Sport' is een goed voorbeeld omdat het hem zit in gezondheid. Obesitas heeft namelijk altijd al in het sportbeleid gestaan, maar aan de randen ervan. Nu anno 2013 schuift dat steeds meer naar het midden.

Obesitas is een serieus probleem aan het worden in de Nederlandse maatschappij. Volgens de heer Stokhof zelfs zo serieus, dat er de mogelijkheid bestaat dat er voor het eerst in het bestaan van de mensheid, de kinderen straks niet meer ouder worden dan hun ouders. Normaal is dat percentage altijd omhoog gegaan, maar door de welvaartsmaatschappij zou het er weleens toe kunnen leiden dat die curve afvlakt en misschien zelfs naar beneden gaat.

Opvoeding en onderwijs

Wat betreft de maatschappelijke waarde is Rotterdam net als Amsterdam druk bezig op sport naar de scholen te brengen. Dit door middel van het inzetten van schoolsportvereniging. Hierdoor hoeven ouders alleen nog in het weekend met hun kind(eren) naar de sportvereniging. Ook hier kan niet worden bepaald wat het effect en de eventuele extra impuls is geweest van het Olympisch Plan 2028.

Tevens is er onderzoek gedaan naar de intrinsieke motivatie van mensen, in elke leeftijdsfase over wat hen nou motiveert. Vooral Rotterdam is druk bezig met social marketing. Hierbij wordt gekeken naar wat qua sportaanbod past bij welke leeftijdsfase en hoe daar als overheid, provincie of gemeente op in gespeeld kan worden. Hier wordt sport als doel gebruikt, dus kan het ook vallen onder talentontwikkeling.

Daarnaast zijn er nog voorbeelden als het 'Lekker Fit Programma', maar deze komen voort uit de Sportbeleid van Rotterdam. Tevens worden deze kort beschreven in dit hoofdstuk onder het kopje 'Combinatiefunctionarissen'. Zoals eerder gezegd kan er in dit onderzoek niets worden gezegd over de invloed die het Olympisch Plan 2028 heeft gehad op de realisatie van doelen en activiteiten waar aannames gebruikt moeten worden.

Een project als 'Beter Bewegen in de Wijk' zou ook door het VWS zijn aangejaagd en door steden zijn omarmd zonder het Olympisch Plan 2028. Het is uniek geweest dat zoveel partijen in Nederland op zoveel verschillende gebieden, zich hebben kunnen committeren aan een gezamenlijke doelstelling.

Combinatiefunctionarissen

Een belangrijk resultaat dat kan worden toegeschreven aan het Olympisch Plan 2028, zijn de functies voor combinatiefunctionarissen. Deze zijn ingesteld om de verbinding te vormen tussen scholen en sportverenigingen. Er zijn goede resultaten geboekt in de vereniging van Nederlandse gemeente. Er werd op verschillende locaties gesproken over hoe men dit het best kon toepassen. En werden er samenwerkingsverbanden gerealiseerd tussen onder andere Amsterdam en Rotterdam.

Een maatregel uit het Olympisch Plan betreft het geven van meer uren lichamelijke opvoeding op scholen, zoals het "Rotterdam Lekker Fit"-programma. Dit brengt mogelijk ook baten met zich mee op de arbeidsmarkt volgens een actor. Het eerste wat opvalt, is dat weinig onderzoek is gedaan naar lange termijn effecten van lichamelijke opvoeding. De meeste onderzoeken focussen op korte termijn effecten. Die geven aan dat er één Canadese studie beschikbaar is. De situatie in Canada was echter wel verschillend: het ging om een interventie in de jaren 70 en de sportparticipatie lag daar toen veel lager dan de huidige participatiegraad in Nederland. Wellicht dat er daardoor in Nederland nu een minder grote winst behaald kan worden. De geschatte participatiewinst is namelijk erg hoog.

*Ieder groot sportevenement
moest leiden tot een
aantoonbare stijging van de
sportparticipatie in de
desbetreffende tak van sport*

Om een stijging in de sportparticipatie te realiseren is er in Rotterdam ook een toename van professionele vakleerkrachten te zien. In 2008 waren er géén professionele vakleerkrachten tegenover ruim 120 in 2013. Daarnaast zijn in zowel Rotterdam als Amsterdam een groot aantal nieuwe combinatiefunctionarissen en sportbuurtcoaches aangesteld. Er kan niet worden gezegd over de aantallen, omdat niet duidelijk

is hoeveel er zijn aangesteld naar aanleiding van het Olympisch Plan 2028 en hoeveel naar aanleiding van het gemeentelijke sportbeleid.

Overig

Als er wordt gekeken naar sportdeelname stimulering kan er worden gezegd dat er door het Olympisch Plan 2028 een versnelling is gekomen betreft het denken over sport, onderzoek en kennis. Hetzelfde treedt op als bij de wereld van sportonderzoek en kennis. Het is nadrukkelijker met elkaar in contact, er wordt gesproken over waar op moet worden ingezet en hoe er tot beter onderzoek kan worden gekomen. Dit alles alleen minder evident dan waar het Olympisch Plan 2028 toe heeft geleid wat betreft de Evenementenambitie. Het evenementenbeleid is namelijk wel duidelijk zichtbaar. Belangrijk binnen de Evenementenambitie was dat ieder groot sportevenement moest leiden tot een aantoonbare stijging van de sportparticipatie in desbetreffende tak van sport²⁷. Doordat er nog geen meting zijn verricht over de huidige sportparticipatie, kan niets worden gezegd over dit feit binnen dit onderzoek.

27 <http://www.olympisch-vuur.nl/vitale-samenleving> (09/05/2013)

Tenslotte wordt er nog over maatschappelijke waarde gesproken betreft Topsport. Topsport is volgens bepaalde actoren meer dan een (beperkte) groep uitblinkers, mensen raken door hen getriggerd. Als voorbeeld kan worden gedacht aan het EK Streetdance in juni 2013. Daar kwamen honderden kinderen op af die meededen, terwijl alles lowbudget was. Zij voerden met tachtig man een choreografie uit en genoten van de stad Amsterdam. Een maatschappelijke waarde wat tijdens dat soort evenement voorkomt betreft 'the place to be', wat leidt tot gezondheid en sociale cohesie.

Conclusie

Het is opvallend dat de harde baten vooral bij de sportbonden liggen. Een aantal actoren en de onderzoeker zijn van mening dat deze dan weinig tot geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. Het is namelijk vooral topsport niveau, geen breedtesport, al worden de meeste topsport evenementen wel ondersteund met side events voor de breedtesport.

Het is voor dit onderzoek dan ook confronterend dat er door literatuur en actoren wordt gesproken over mogelijke PM-baten die niet zijn te meten. Zoals eerder gezegd was de looptijd van het Olympisch Plan daar te kort voor, de middelen en mogelijk ook nog de duur van dit onderzoek te beperkt. Vandaar dat PM-baten niet meegenomen zullen worden in de afweging van de maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028. Ditzelfde gold ook voor het 'Beoordeling rapport Olympisch Plan 2028 door het Centraal Plan Bureau van 2009', waar ook niet verder werd ingegaan op de PM-baten vanwege de 'ongrijpbaarheid'.

Op basis van deze twee studies lijkt het realistischer dat de sportparticipatie door maatregelen stijgt met 3 procentpunt gedurende acht jaar (in plaats van 10 procentpunt). De stijging in sportparticipatie zoals deze voorspeld was is (nog) niet meetbaar en zal daarom verder niet worden meegenomen binnen dit onderzoek.

4.4 Welzijnsambitie

Allereerst wordt in dit hoofdstuk besproken wat het doel was van het Olympisch Plan 2028. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Uiteindelijk zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Nederland heeft in 2016 een gezonde bevolking: fitte werknemers, vitale ouderen, en minder mensen (en vooral kinderen!) met overgewicht. Voldoende beweging en gezonde voeding zijn de norm. Dit willen ze bereiken door onder meer;

- Het stimuleren van meer sport en beweging door het aantal breedtesportaccommodaties te vergroten, bedrijfssport te bevorderen, passend sportaanbod te realiseren om senioren (weer) aan het sporten te krijgen, sportorganisaties en begeleidend kader te professionaliseren en sport op school te bevorderen (zie breedtesportactiviteiten).
- Gezonde voeding te stimuleren in sportkantines, op sportevenementen en op scholen.

Bouwsteen Sportwaarden

1. In 2016 draagt sport optimaal bij aan de persoonlijke ontwikkeling van Nederlanders, voornamelijk op het gebied van zelfvertrouwen/zelfwaardering, sociaal gedrag, prestatievermogen en well being/gezondheid.
2. Dat betekent dat Nederlanders in 2016 meer zelfvertrouwen hebben, meer sociaal gedrag vertonen, beter kunnen presteren en zich gezonder voeler

Schatting

De kosten van deze bouwsteen hadden de ondergrens bandbreedte van €85 miljoen met een maximum van €115 miljoen. Binnen deze pijler is zowel aandacht voor het stimuleren van sportdeelname om de positieve effecten van sport zo breed mogelijk te verspreiden, als voor het tegengaan van de negatieve effecten van sport. In het bijzonder de impuls 'Brede Scholen, Sport en Cultuur' en het programma 'Meedoen Allochtone Jeugd door Sport' zijn gericht op vergroting van de sportdeelname. Andere bestaande initiatieven zijn de campagne 'Sportiviteit & Respect', het 'Masterplan Arbitrage', de weerbare sporter, antidiscriminatie, antidoping en blessurepreventiebeleid²⁸.

Binnen de bouwsteen Sportwaarden zal er ook aandacht zijn voor het terugbrengen van zaken die een negatief effect hebben op waarde bevordering door sport of die het imago van sport kunnen schaden.

Het plan van aanpak voor deze bouwsteen concentreerde zich op de volgende twee thema's:

1. Verhoging bijdrage sport aan de vier waarden, zowel via de reguliere sport als via speciaal sportaanbod.
2. Verhogen aantal mensen dat profiteert van (verbeterde) sport, zowel uit de reguliere bevolking als uit specifieke groepen.

De inhoud van deze twee thema's worden nu kort benoemd;

Verhoging bijdrage sport aan de vier waarden

Er zouden methodieken worden uitgewerkt om het verhogen van de sportwaarden succesvol in te bedden in de reguliere sport of om met een speciaal aanbod één of meer sportwaarden van specifieke doelgroepen te verhogen. Hiertoe wordt eerst een inventarisatie van 'best practices' uitgevoerd. Om dit alles te bewerkstelligen, moeten sportkader en sportaanbieders bereid zijn met verschillende intermediairs samen te werken. Dat vraagt om een communicatiecampagne richting sportaanbieders, sportkader en intermediairs en om een dialoog met hun koepelorganisaties.

Verhogen aantal mensen dat profiteert van (verbeterde) sport

Er zou een communicatieplan worden opgesteld en uitgevoerd met als doel de bevolking, gedifferentieerd naar de te bereiken doelgroep, te overtuigen van de toegevoegde waarde van sport. De onderzoeksresultaten van de bouwsteen 'Maatschappelijke thema's' kunnen hierbij als toevoeging worden gebruikt.

²⁸ NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (Hoofdstuk 3, blz 63-79)

Belangrijkste activiteiten

- Verzamelen en monitoren van projecten die zich momenteel al op het verhogen van sportwaarden richten.
- Starten van pilots ter ontwikkeling van de opleidingsmethodieken.
- Versterken van de samenwerking met intermediairs, betrokkenen en uitvoerders door kennisdeling en -uitwisseling.

4.4.1. Resultaten

Voor deze bouwsteen geldt hetzelfde als voor de voorgaande ambitie ook op ging. Er is namelijk geen maatregel te vinden uit categorie drie of vier, waardoor een (maatschappelijke) waarde hangen aan een maatregel te veel aannames zal bevatten. Hierdoor worden deze bevindingen buiten het onderzoek gehouden. Wel zullen de resultaten uit het onderzoek worden benoemd, die van invloed zijn op de ambitie en/of bouwsteen.

Olympisch Niveau

Wanneer men sport als doel inzet moet men de juiste balans hier tussen vinden. Maar het Olympisch Plan 2028 als middel om een doel (het Olympische Niveau) te bereiken is mislukt. Natuurlijk, omdat het Plan is verdwenen, maar ook vanwege andere factoren. Het Olympisch Plan is de afgelopen jaren een middel geweest om de sport te verbeteren in Nederland. Het heeft vermeden dat er bezuinigd is op sport, wat waarde heeft. Over het Olympisch Plan als middel durven de meeste actoren geen uitspraken te doen, maar wel dat het als doel (volledig) is gefaald.

Het Olympisch Plan 2028 was een evenwichtig plan en heeft altijd het doel gehad om Nederland een beter sportland te maken en beter te laten profiteren van sport. Om vervolgens de Spelen te hebben, als wenkend perspectief en daar ook in te willen investeren. Het Olympisch Plan was in evenwicht, het is alleen niet gelukt om andere mensen daarvan te overtuigen. Dat heeft het Olympisch Plan de das om gedaan volgens bepaalde actoren. Een groot deel van de bevolking had het gevoel dat het alleen ging om de Spelen, dus Spelen als middel. De partijen die dat moesten uitleggen zijn er onvoldoende in geslaagd om het daadwerkelijke doel aan het voetlicht te brengen. Tevens wijst onderzoek wijst dat er op bepaalde gebieden iets gerealiseerd kan worden voor de maatschappij met behulp van sport.

Sport en Onderwijs

Als men kijkt wat men met sport kan bereiken, wordt door steeds meer onderzoeken aangetoond dat men met sport grote problemen kan aanpakken. Niet per se oplossen, maar het kan soms efficiënter werken dan de huidige maatregelen. Dit gaat onder andere over sociale cohesie, prestatie op school, obesitas en chronische ziekten.

Onderzoek heeft volgens de heer Breedveld aangetoond dat de cognitieve vaardigheden worden beïnvloed door sport. Een belangrijke afweging die gemaakt zou moeten worden, is achterhalen of het verstandig is gebruik te maken van middelen die nu worden gestopt in schoolverlaters/uitval (en of sport hier een rol in kan spelen). Dat betekent dat er een aantal punten zijn om de uitdagingen in het onderwijs aan te pakken.

In Amsterdam onder invloed van een 'believer' te zien dat de gymnastiekuren werden opgekrikt. In Amsterdam heeft 97% van de scholen (lager onderwijs) een vakleerkracht. In andere delen van Nederland werd ook gesproken om dat gemiddelde op te krikken.

Een heel ander opvallend aspect is dat er trainingen en activiteiten op scholen worden aangeboden door trainers van sportclubs. Dus in plaats van dat kinderen doordeweeks naar die accommodaties moeten gaan wordt met schoolsport verenigingen naar de aangesloten gereisd. Schoolsportverenigingen zijn een initiatief geweest van Stichting Sportsupport, wat een onderdeel is van de Gemeente Rotterdam, om de link met scholen te versterken. Voor bepaalde kinderen in bepaalde wijken is dat erg ver weg, doordat er geen faciliteiten in die wijk beschikbaar zijn. Daarom gaan die trainers naar die school toe, waarbij verschillende takken van sport worden aangeboden. Waardoor die kinderen met hun ouders/verzorgers alleen nog maar in het weekend naar die sportclub hoeven te reizen. Alleen al in 2012 zijn er bijna 2000 kinderen die zijn lid geworden. Dit levert een heleboel extra leden op voor die verenigingen. Helaas is dit resultaat niet volledig toe te schrijven aan het Olympisch Plan 2028, ondanks dat het er wel aan heeft bijgedragen.

Als de heer Stokhof spreekt voor Amsterdam (maar denkt ook dat het voor Rotterdam geldt), dan ziet hij zeker dat sinds het woord Olympisch in het beleid zat, het een keerpunt is geweest voor het sportbeleid in Amsterdam. Dat heeft ook te maken met de wethouders die zijn aangesteld. Zo was Carlien Gerels, wethouder van de Partij van de Arbeid, een enorme voorvechter van het hoger op de agenda krijgen van sport. En Eric van

de Burg, die sinds 2010 wethouder is, zo mogelijk nog enthousiaster. ***Dit soort personen zijn nodig om een Olympisch Plan te laten leven in een gemeente. Zo wisten deze twee wethouders het college ook te bewegen voor die Olympische ambitie om mee te doen als alliantiepartner.***

Subgroepen

Tenslotte heeft het Olympisch Plan 2028 meer mensen bij elkaar gebracht, in meer subgroepen op bijna alle fronten. Als men breder kijkt, is de coördinatie binnen de verschillende ambities mogelijk geworden vanuit het Programm Office. Dus het samenbinden van gemeente, provincies, Rijksoverheid en Onderwijs was anders niet op een dergelijke schaal gebeurd. Ook heeft het er aan bijgedragen dat partijen meer met elkaar in overleg traden dan voorheen het geval was. In het sportonderzoek is dat een beetje te zien in de NISI, maar mede geïnspireerd door het Olympisch Plan 2028 is er een sectorplan Sport, onderwijs en onderzoek gemaakt. Dat heeft aan de basis gelegen van het idee om de activiteiten van de VU (Vrije Universiteit) in te combineren in een nieuw instituut, NISI. Daaruit blijkt dat sinds er een Olympisch Plan 2028 ligt, de wereld van sportonderzoek en kennis veel nadrukkelijker met elkaar in contact is gebracht, er wordt meer gediscussieerd over waar op moet worden ingezet en hoe men tot beter onderzoek kan komen.

NISI is een beetje in het slop geraakt, maar dat komt door het feit dat het Olympisch Plan is weggefallen. De economie zit op dit moment tegen en ook om die reden maken investeerders/participanten terugtrekkende bewegingen.

Conclusie

Er is geen maatregel te vinden uit categorie drie of vier, waardoor een (maatschappelijke) waarde hangen aan een maatregel te veel aannames zal bevatten. Hierdoor worden ook deze buiten het onderzoek gehouden. Dus het Olympisch Plan was absoluut in evenwicht, het is alleen niet gelukt om andere mensen daarvan te overtuigen. Te veel mensen hadden het gevoel dat het alleen ging om de Spelen, dus Spelen als middel. De partijen die dat moesten uitleggen zijn er onvoldoende in geslaagd om het doel aan het voetlicht te brengen. Tenslotte heeft het Olympisch Plan 2028 meer mensen bij elkaar gebracht, in meer subgroepen op bijna alle fronten. Als men breder kijkt, is de coördinatie binnen de verschillende ambities mogelijk geworden vanuit het Programm Office. Dus het samenbinden van gemeente, provincies, Rijksoverheid en Onderwijs was anders niet op een dergelijke schaal gebeurd.

4.5 Economische ambitie

Eerst zal worden besproken wat het doel was van het Olympisch Plan 2028. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Nederland heeft in 2016 een sterke, competitieve economie, mede dankzij een grotere arbeidsparticipatie, een toegenomen arbeidsproductiviteit, meer aandacht voor innovatie en een sterk internationaal imago.

Dit wilde het Olympisch Plan 2028 bereiken door onder andere;

- Leerlingen en studenten uitdagend onderwijs te bieden, waarbij individuele talenten beter worden herkend en ontwikkeld, en prestaties worden beloond.
- Innovatie en wetenschap te stimuleren.

Afbeelding 4: Koning Willem-Alexander en voormalig Koningen Beatrix op staatsbezoek

Schatting

Er zijn geen schattingen gedaan omtrent de economische ambitie, aangezien hier ook geen bouwsteen voor was geformuleerd. Alle ambities zouden van economische invloed moeten zijn, wanneer deze ook daadwerkelijk waren uitgevoerd.

4.5.1 Resultaten

De kennis die is ontwikkeld en ook van economische betekenis zijn, is grofweg te verdelen in 3 blokken

1. Voorstudies (sportdeelname verhogen, maatschappelijke waarde sport verhogen etc.)
2. Expertrapport (NOC*NSF geholpen bij het maken van dit boek)
3. Monitoren draagvlak OP2028 onder de bevolking richting OS

Om de sportparticipatie nu nog naar 70% brengen is een uitdaging, aangezien dit niet vanzelf gaat. Er zijn middelen nodig om die doelgroep (de mensen die inactief zijn) waar de baten gerealiseerd kunnen worden, aan het sporten te krijgen. Het zou mooi zijn als die budgetten komen uit de potjes waar die maatregelen en problemen uit ontstaan en zou daarvan gefinancierd moeten worden. (Bijvoorbeeld obesitas)

Economie

Wat betreft de economische maatschappelijke thema, is er een 'Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) gemaakt voor de eventuele Olympische Spelen. Waar het in dit kopje om gaat is de maatschappelijke betekenis die daaraan kan worden gegeven binnen dit thema.

Zo moest gedurende de MKBA baten de PM-baten worden meegenomen. Hierdoor moest men alles wat er werd opgevoerd worden uitgedrukt in middelen. Om later iets over deze 'baten' te kunnen zeggen en ze te wegen, moesten ze wel concreet meetbaar en kwantificeerbaar zijn. Zo moet in het vervolg beter worden nagedacht en geformuleerd hoe bijvoorbeeld 'toegenomen trots' operationeel gemaakt kan worden (wat voor soort kaartje kan eraan worden hangen). Als dat niet lukt, betekent dat niet dat het in de afweging (als overheid/sport) moet worden weglaten.

Het is moeilijk om uit te rekenen wat het op de lange termijn voor Nederland oplevert, bijvoorbeeld dat Nederland het als overheid belangrijk vindt dat tien jaar na de Spelen de Nederlanders hun trots is toegenomen

voor hun land. De PM-baten hoeven niet in dezelfde periode als het Olympisch Plan zichtbaar te zijn. Het kan ook verspreid worden over de langere termijn.

Voor de macro economie is het moeilijk een maatschappelijke waarde te creëren. Doordat er macro schattingen gemaakt moeten worden, van welke effecten eruit gaan. Wat betreft de micro economie is de maatschappelijke waarde nog meetbaar, omdat deze gemakkelijk kan worden gemonitord en er een waarde aan kan worden gehangen. Volgens één van de actoren is de maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028; 'Meer mensen met elkaar in verbinding brengen via beweging'

De grootste maatschappelijke waarde die door het Olympisch Plan 2028 is gerealiseerd is, dat het Olympisch Plan 2028 legitimeerde dat er met andere sectoren in overleg kon worden gegaan. Voor het Olympisch Plan 2028 moest er worden nagedacht over de ruimte, motieven uit de gezondheidszorg of uit andere delen van het maatschappelijk veld. De maatschappelijke waarde van sport heeft het echter in zich, ook zonder Olympisch Plan, om als instrument gebruikt te worden (ook door andere portefeuilles). Een voorbeeld hiervoor is kinderen die een 'gebruiksaanwijzing' hebben in het gareel houden met sport.

De maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028 was 'Meer mensen met elkaar in verbinding brengen via beweging'

Operationeel versus niet-operationele kosten

Een opvallend aspect wat kort benoemd zal worden is dat de economie verandering die een eventuele Spelen te weeg zouden brengen. De winst kan zowel positief als negatief worden berekend, afhankelijk van waaraan een bepaald kostenplaatje wordt geplaatst. Zo kan bijvoorbeeld de 'kostenpost veiligheid' niet onder operationele kosten worden geplaatst. Maar zo worden een aantal sportstadia ook niet onder operationele

kosten geplaatst, omdat deze er anders ook wel voor de maatschappij waren gekomen. De vraag over de maatschappelijke waarde kan alleen achteraf worden bepaald. Waar dan naar gekeken moet worden is wat de maatschappelijke waarde van sportstadia voor een land kan zijn. Meestal wordt het uiteindelijk toch weggeven of verkocht aan een private onderneming.

Afbeelding 9: Legacy? Zou dit het doel en de beoogde maatschappelijke waarde zijn geweest?

Economische voordelen

Er is sprake van dertig extra trekkingen voor zowel de Lottospellen als de sportwedenschappen ter compensatie van de extra trekkingen die de andere vergunninghouders al eerder ten deel waren gevallen. De opbrengst van de extra trekkingen moest echter volledig worden besteed aan de financiering van het Olympisch Plan 2028. Een voorwaarde voor de nieuwe beschikking is de wijziging van de statuten van de stichting, vanwege de door de minister vereiste bestuurlijke ontvlechting van De Lotto en haar beneficianten NOC*NSF en ALN.

Tenslotte was er een maatschappelijke kosten baten analyse gedaan door de Rebel Arub Group, wat volgens de meeste actoren één van de belangrijkste struikelblokken was voor het vallen van het Olympisch Plan.

Conclusie

Het zou mooi zijn als de budgetten komen uit de potjes waar die maatregelen en problemen uit ontstaan en daarvan worden gefinancierd. Er moet beter worden nagedacht en geformuleerd hoe bijvoorbeeld 'toegenomen trots' operationeel gemaakt kan worden (wat voor soort kaartje kan eraan worden hangen). De grootste maatschappelijke waarde die door het Olympisch Plan 2028 is gerealiseerd is, dat het Olympisch Plan 2028 legitimeert dat er met andere sectoren in overleg kan worden gegaan. Voor het Olympisch Plan 2028 moest er worden nagedacht over de ruimte, motieven uit de gezondheidszorg of uit andere delen van het maatschappelijk veld. Er is sprake van dertig extra trekkingen voor zowel de Lottospellen als de sportwedenschappen. De opbrengst van de extra trekkingen was volledig bestemd voor de financiering van het Olympisch Plan 2028.

4.6 Ruimtelijke ambitie

Het hoofdstuk gaat van start met een beschrijving van het doel van het Olympisch Plan 2028. Dit gebaseerd op de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zijn de resultaten benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

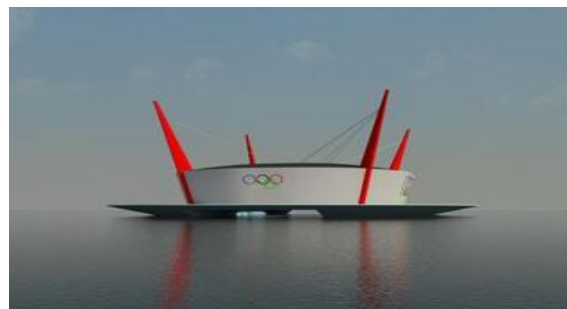
Nederland is in 2028 een land met een goed leefklimaat, voldoende sportaccommodaties, en een goede mobiliteit, zodat het organiseren van Olympische en Paralympische Spelen nog beter mogelijk is.

Dit wil men bereiken door onder meer;

- Het uitwerken van de Olympische Hoofdstructuur.
- Het doortrekken van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT 2020) naar een MIRT 2028.
- Het opstellen en in de praktijk brengen van een visie op groen en gezondheid.

Schatting

Er zijn geen schattingen gedaan omtrent de ruimtelijke ambitie. Eventueel gelinkte schattingen aan de Ruimte konden de accommodaties zijn, maar deze zijn vastgekoppeld aan 'Evenementen' en daarom ondergebracht in de Evenementenambitie.

Afbeelding 5: Voorbeeld van innovatie die tijdens OP ontstond

4.6.1. Resultaten

Geen van de bouwstenen uit het Olympisch Plan 2028 valt onder de Ruimtelijke ambitie. Wel is er aan bepaalde maatregelen van de ambitie 'beperkt' gewerkt. De resultaten en initiatieven die zijn ondernomen, zullen kort de revue passeren.

Er zijn de nodige rapporten over infrastructuur en eventuele accommodaties opgeleverd. Één hiervan is het rapport Olympische Hoofdstructuur. Daarnaast is er door een aantal steden en/of initiatiefnemers gewerkt aan de ruimtelijke inrichting van een eventuele Olympische stad.

Olympische Hoofdstructuur

De opgedane kennis naar aanleiding van het Olympisch Plan 2028 betreft voornamelijk de onderzoeken die zijn gerealiseerd. De gedane onderzoeken zullen niet in de prullenbak verdwijnen. Hoe dan ook heeft 2028 men ertoe gedwongen na te denken wat voor land Nederland wil zijn in de toekomst. Het heeft veel concepten opgeleverd als men het heeft over onder andere de Olympische Spelen. Waar in eerste instantie niet over nagedacht hoefde te worden, omdat dat niet nodig was, maar het heeft uiteindelijk een aantal resultaten opgeleverd. Alle technieken, zoals The Floating Games, had men niet voorspeld. Omwille van het idee was men toch een beetje gaan rekenen en sleutelen en heeft het een aantal zaken opgeleverd. Nu de Spelen niet doorgaan kan dit evengoed in de toekomst gebruikt worden in de bouwtechniek, waardoor dit mag worden gezien als resultaat van het Olympisch Plan 2028. De projecten die zijn gerealiseerd naar aanleiding van het Olympisch Plan 2028 waren;

- The Water Games 2028
- The Floating Games 2028
- The Dutch Delta Games 2028

The Water Games 2028

Amsterdamse Studenten van de Hogeschool van Amsterdam werkten in 2009 aan een project. Hierin presenteerden zij toen concrete toekomstplannen voor stad. Het betrof studenten van de opleiding 'Sportmarketing en bedachten de zogenoemde 'The Water Games 2028.'

*Allerlei initiatieven hebben
geleid tot meerdere scenario's
voor eventuele Olympische Spelen*

The Floating Games 2028

Hier zijn er meerdere initiatieven getoond om de waterkunde van Nederland te gebruiken bij de Ruimtelijke ambitie van het Olympisch Plan 2028. 'The Floating Games' zijn een initiatief geweest om Nederland zijn unieke mogelijkheden te kunnen weerspiegelen.

*Open Ontwerpatelier
2028 is een resultaat
naar aanleiding van het
Olympisch Plan 2028*

The Dutch Delta Games 2028

Rotterdam heeft The Dutch Delta Games ontwikkeld op eigen kosten. Rotterdam heeft dit voor het Olympisch Plan 2028 en het binnen halen van de Spelen gerealiseerd. Met The Dutch Delta Games konden zij Rotterdam-Zuid en de hele zuidvleugel in de Randstad een enorme impuls geven, zowel ruimtelijk als economisch. Er waren allerlei vernieuwende concepten, zoals het drijvende Olympische Dorp op de

Maas en waterbergingen. Nederland had hiermee een podium voor het bedrijfsleven, watermanagement en schone technologieën kunnen zijn om deze wereldwijd te gaan promoten.

Open Ontwerpatelier

Een groep architecten voelde zich geroepen om het heft in eigen handen te nemen en richtte 'Open Ontwerpatelier 2028' op. Dit is een platform voor projecten met een ruimtelijk aspect, die helpen bij het naar Nederland halen van de Olympische Spelen 2028.

Voordeel steden versus NOC*NSF

Wat betreft het voordeel van het Olympisch Plan 2028 voor steden in vergelijking met NOC*NSF, gaat het vooral om een enorme infrastructuur aan voorzieningen. Het gaat hier dan voornamelijk over hardware (wat er al is aan voorzieningen). Dat is het voordeel van een wenkend perspectief, waar met zijn allen aan wordt gewerkt. De steden Rotterdam en Amsterdam kijken nu hoe een dergelijk concept kan worden benut. Er kan bijvoorbeeld nog steeds een zandmotor, zoals voor de kust bij Monste als voorbeeld een tribune bij het zeezeilen kan worden gebruikt volgens een actor.

Voor de rest durven de ondervraagde actoren geen resultaten te benoemen binnen deze ambitie. Als ze er al waren, is er niets over gecommuniceerd. Velen vinden het dan ook terecht dat als er gezegd wordt dat er resultaten zijn, de concrete resultaten binnen de Evenementenambitie gerealiseerd moeten zijn.

Conclusie

Er waren allerlei vernieuwende concepten, zoals het drijvende Olympische Dorp op de Maas en waterbergingen. Nederland had hiermee een podium om het bedrijfsleven, watermanagement en schone technologieën, wereldwijd te gaan promoten. De opgeleverde resultaten zijn;

- The Water Games 2028
- The Floating Games 2028
- The Dutch Delta Games 2028
- De Olympische Hoofdstructuur
- Open Ontwerpatelier 2028

Dit zijn plannen die waarschijnlijk nooit gebruikt gaan worden, waardoor de baat nul is. De baat kan toenemen als er nieuwe technieken zijn bedacht die vervolgens daadwerkelijk vermarkt kunnen worden.

4.7 Evenementenambitie

De leeswijzer van dit hoofdstuk is dat het doel van het Olympisch Plan 2028 eerst wordt vermeld. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Als afsluiter zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Nederland staat in 2016 wereldwijd bekend om zijn grote ambitie en talent voor het organiseren van grote sport- en culturele evenementen. Dit wil men bereiken door onder andere;

Afbeelding 6: Nationale trots en een goed track-record zijn van belang voor Nederland.

- Het creëren van excellente voorwaarden voor een proactief evenementenbeleid, te beginnen met het
 - opzetten van een Evenementenbureau als expertise- en kenniscentrum op het gebied van de acquisitie, de organisatie, de promotie en de publiciteit rond evenementen.
 - En het opzetten van een Host Broadcasting Garantiefonds, Evenementenfonds en Accommodatiefonds, om de ambities vanuit het Olympisch Plan en activiteiten op het gebied van evenementen te financieren.
- Het naar Nederland halen van meer sport- en culturele evenementen met een grotere diversiteit aan takken van sport.

Bouwsteen Evenementen

1. Meer evenementen uit de topsporten: het aantal EK's of WK's (per 2 jaar) in de top 20 van belangrijkste sporten neemt toe van 10 in 2007/2008 naar 18 in 2015/2016.
2. Meer evenementen in de overige sporten: het aantal EK's of WK's in de overige sporten (per twee jaar) neemt toe van 4 in 2007/2008 naar 6 in 2015/2016.
3. Meer diversiteit in de topsportevenementen: het aantal bonden dat (in een periode van 12 jaar) betrokken is bij de organisatie van EK's en WK's stijgt van 29 in de periode 1997/2008 naar 34 in de periode 2005/2016.
4. Meer diversiteit in breedtesportevenement in meer sporten: In de top 20 van sportevenementen is het aandeel andere wedstrijden dan hardloophwedstrijden gestegen 50% naar 75% (door groei van de andere sporten).
5. Meer bezoekers van evenementen. In 2016 ligt het gemiddelde aantal toeschouwers bij EK's en WK's in Nederland duidelijk hoger dan in 2009. (NB. Er wordt een nulmeting uitgevoerd om dit te meten)

Schatting Evenementen

Nederland wilde haar koppositie bij het organiseren van evenementen handhaven. Om meer evenementen binnen te halen, moest er worden gewerkt aan Nederland op het hoogste bestuurlijke niveau vertegenwoordigd te krijgen bij het Internationaal Paralympisch Comité en het Europees Paralympisch Comité. Verder moest vooral de toegankelijkheid van hotelaccommodaties en topsportaccommodaties (voor deelnemers en bezoekers) verbeterd worden. In de periode 2010-2016 wilde Nederland elk jaar een internationaal aansprekend kampioenschap organiseren en daarnaast het initiatief nemen om vanaf 2014 elke vier jaar Europese Jeugd Paralympische Spelen plaats te laten vinden. Daarnaast was het streven om Nationale Kampioenschappen (NK 's) voor gehandicapten te koppelen aan de reguliere NK 's.

4.7.1 Resultaten

Binnen deze ambitie en bouwsteen zijn de enige echte concrete resultaten geboekt, waarvan het resultaat ook daadwerkelijk is toe te schrijven aan het Olympisch Plan 2028. De voornaamste taak van het Programm Office was de uitvoering van de Evenementenambitie, de andere ambities zijn alleen gecoördineerd. Het Nationaal Evenementenbeleid zoals die er nu is, is een resultaat vanuit het Olympisch Plan 2028. Het tweede concrete resultaat het Modelaanpak Evenementen. Voor de Evenementenambitie is in de **periode 2009-2012 €2,5 miljoen uitgegeven**. De middelen voor kennis als fundament (€500.000 per jaar) werden onder andere ingezet voor het sectorplan. Ten slotte werden de middelen voor de Olympische ambitie (€2 miljoen in 2012) onder andere ingezet voor ondersteuning van het Programm Office en verkennende studies voor een mogelijk bid voor de Olympische Spelen in Nederland.

Daarnaast heeft het ministerie geïnvesteerd in het Programm Office net als de steden en provincies die hebben bijgedragen aan de werkzaamheden van het Programm Office. De subsidie vanuit het VWS voor tien pilots omtrent evenementen bedroeg **€1,5 miljoen in de jaren 2010-2011**²⁹. Zonder die subsidie waren het Kennis & Expertisecentrum evenementen, de Nationale Evenementenkalender en het Modelaanpak Evenementen niet gerealiseerd.

De kosten voor de Evenementenambitie lagen in de periode 2009-2012 op een bedrag van €2,5 miljoen

Nationale Evenementenkalender

Ten tijde van het Olympisch Plan 2028 was de realisatie van de Nationale Evenementenkalender een belangrijk doel. Als onderdeel van deze ambitie en bouwsteen, was op verzoek van VWS een Strategische Topsport Evenementenkalender (2012-2022) ontwikkeld. Deze kalender moest een bijdrage leveren aan het opbouwen van trackrecord van Nederland als sportevenementenorganisator³⁰. Het moest inzicht geven in welke evenementen er naar Nederland zijn gehaald, welke evenementen zitten in de bidfase en welke evenementen in de ambitiefase. Het moest een totaaloverzicht worden, maar de opstelling van de Nationale Evenementenkalender moest het breder zijn dan sport.

Dit hield in dat deze een breder scala dan alleen sport moest weergeven. Grote festivals als Lowlands³¹ en dergelijke vielen onder diezelfde ambitie. Volgens één van de actoren zijn zij er toen in geslaagd om een kalender te creëren die zowel sport, cultuur als congressen weergaf, maar daar toen ook weer vanaf gestapt. Een van de redenen hiervoor was dat sport goed is georganiseerd, een goede infrastructuur en heldere lijnen heeft. Hetzelfde ondervonden zij bij het Nederlands bureau voor Toerisme & Congressen, maar op het gebied van cultuur is dat erg verspreid. Cultuur is namelijk breed, doordat het ingedeeld kan worden in een breed scala aan categorieën als muziek, kunst en dergelijke.

Voor de Nationale Evenementenkalender was het belangrijk dat het ging om meer dan alleen het koppelen van evenementen en de doelstelling aan elkaar. In het Olympisch Plan 2028 werd als doelstelling vastgelegd dat het Programm Office de culturele evenementen, congressen en sport aan elkaar konden koppelen, mits het elkaar zou versterken. Het Olympisch Plan 2028 heeft nooit als doel of taak gehad om met Programm Office culturele evenementen naar Nederland te halen.

Strategische scans

Een belangrijke input voor de Nationale Evenementenkalender waren de strategische scans die bij vijftig sportbonden hebben plaatsgevonden in 2008 en 2009. Deze brachten onder andere per bond in kaart wat de meest interessante evenementen in die tak van sport waren om te organiseren. Daarnaast is er een vertaalslag gemaakt van wat de positie was per bond in internationale besturen. Het zijn vaak de internationale besturen die evenementen toewijzen aan landen. Hoe meer positie(s) en macht men daarbinnen heeft, hoe meer invloed men daarop kan uitoefenen. Er zijn daardoor 133 ambities uitgekomen van alle bonden, wat het vertrekpunt is geweest van het Olympisch Plan 2028, om te beslissen meer en kwalitatief betere evenementen naar Nederland te halen en in een grotere diversiteit. Hiermee is één van de doelen/activiteiten die moest plaatsvinden gerealiseerd.

29 <http://www.sportgeschiedenis.nl/2013/04/19/iedereen-wilde-in-2028-de-olympische-spelen-en-niemand-kreeg-ze.aspx> (17/06/2013)

30 NOC*NSF (2012) *Jaarverslag NOC*NSF 2011* – Nederland: NOC*NSF

31 <http://lowlands.nl/> (21/07/2013)

Track Record

Topsportevenementen brengen een enorme publieke belangstelling met zich mee. Het werven en organiseren van evenementen kan daarom een grote maatschappelijke en economische meerwaarde hebben. De evenementen dragen onder andere bij aan de nationale trots, Holland Branding, toerisme, het stimuleren van vrijwilligerswerk en het professionaliseren van de topsport. Mede hierdoor heeft het

*De Nationale
Evenementenkalender is een
belangrijk resultaat om een
goed trackrecord op te bouwen*

kabinet geïnvesteerd in het evenementenbeleid. Bovendien was het rekening houdend met het Olympisch Plan 2028 belangrijk om een goed trackrecord op te bouwen. Daarom werd vanuit het VWS voor topsportevenementen als eis gesteld dat zij onder andere substantieel moesten bijdragen aan het realiseren van een relevant track record. In de periode 2010 – 2011 heeft het Ministerie van VWS een aantal pilots georganiseerd met sportevenementen om die maatschappelijke spin-off te vergroten. Toen Amsterdam kandidaat stad werd, was het logisch om te gaan voor het Europees Kampioenschap Atletiek. Nu Amsterdam dat niet meer is, is het de vraag wie dat nog wel wil in tijden van schaarste. Het is daarom lastig op voorhand iets te zeggen over de maatschappelijke waarde van een dergelijk evenement. Alleen die topsportevenementen die een bijdrage konden leveren aan het trackrecord en een grote maatschappelijke en/of economische spin-off leverden, kwamen op de Nationale Evenementen kalender en konden in aanmerking komen voor subsidie. Die evenementen zijn vanuit het Programm Office begeleid. Hierbij hebben zij ervaring opgedaan over hoe een Topsportevenement gebruikt kan worden om mensen bewust te maken van sport. Het organiseren van side-events voor bepaalde doelgroepen, blijkt hierbij een trigger.

Voordelen

Door het Olympisch Plan 2028 is de kijk- en denkwijze over de betekenis van evenementen en wat er nodig is om die naar Nederland te halen verbeterd. Waarvoor partijen nauwelijks een strategie hadden en niet met elkaar in overleg waren, zijn er nu voldoende voorbeelden van aanpakstrategieën. Er is meer overleg tussen de betrokken partijen. Dat had gekund zonder het Olympisch Plan, maar door het Olympisch Plan is er een duidelijke versnelling in dat proces is gekomen.

Het Nationale Evenementenbeleid is het meest tastbare resultaat en baat dat overeind staat, omdat deze taak is overgenomen door NOC*NSF. Er is nu een coördinatie voor het niet meer tegen elkaar aanbieden voor hetzelfde evenement. Daarnaast wordt beter nagedacht over de wijze van geld investeren in evenementen en het op de best mogelijke manier te organiseren (kennis creëren voor iedereen). Tenslotte wordt er nagegaan hoe de evenementen ingezet kunnen worden zodat zij een legacy nalaten. Deze stappen zijn de afgelopen vier jaar gezet voor de Nationale Evenementenkalender.

Het Olympisch Plan fungeerde als katalysator voor het (Nationale) Evenementenbeleid. De steden waren voor het Olympisch Plan zelf verantwoordelijk voor de evenementen die zij binnenbrachten en organiseerden. Sinds het Olympisch Plan 2028 is er een soort overkoepeling. Er kan worden geconcludeerd dat het Olympisch Plan zover besproken diverse resultaten heeft opgeleverd binnen deze ambitie.

Modelaanpak Evenementen

Het tweede belangrijke resultaat binnen deze ambitie is het Modelaanpak Evenementen. Het was een manier van doen en werken wat nergens was vastgelegd. Het Modelaanpak Evenementen is in 2009 vanuit het Olympisch Plan gerealiseerd en uiteindelijk een website geworden, een digitale dynamische kennisbank voor organisatoren van evenementen die zijn aangesloten bij NOC*NSF en waarbij kennisdeling voorop staat. Deze website bevat informatie over het organiseren van evenementen in drie fases, namelijk;

- Verwerven
- Organiseren
- Evalueren

Voor het modelaanpak moest men in aanraking komen met iemand die de omschreven manier van werken toepaste en vandaar uit worden opgeleid. Het Modelaanpak Evenementen is een samenstelling van de ervaringen en best-practices van de ervaren organisatoren/bonden die als hulpmiddel kunnen dienen bij het organiseren van toekomstige evenementen. De 'best-practices' zijn in de periode van het Olympisch Plan 2028 verzameld. Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Amsterdam (DMO) had een scholenprogramma naast de Giro uitgevoerd, dat uiteindelijk in samenwerking met het Programm Office is vertaald naar een projectplan.

Dit werd vervolgens verwerkt in het Modelaanpak Evenementen zodat er voor organisatoren van evenementen in Nederland kennis voor handen is. Het wiel hoeft niet steeds opnieuw te worden uitgevonden. De toegevoegde waarde van het Modelaanpak Evenementen is dat voor organisatoren van evenementen in Nederland kennis voorhanden is.

Voor de kwaliteit van het toekomstige evenementenbeleid is het belangrijk dat er een Modelaanpak Evenementen is gerealiseerd. Omdat er nu een hogere maatschappelijke waarde aan is te koppelen, door een aantal aanpassingen.

Conclusie

De concrete resultaten die vooraf waren geformuleerd zijn;

- Nationale Evenementenkalender
- Modelaanpak Evenementen

*Er wordt nu beter gekeken hoe
evenementen ingezet kunnen
worden als middel om bepaalde
bredere maatschappelijke doelen
te realiseren*

Omdat de Evenementenambitie topsporters betreft en alleen binnen deze ambitie resultaten geboekt zijn, zal kort worden beschreven welke maatschappelijke waarde deze ambitie vertegenwoordigde. In het hoofdstuk Conclusies, zal hier een uitgebreidere toelichting op volgen, doordat deze resultaten geconfronteerd worden met andere onderzoeken. De maatschappelijke waarde die aan strategische scans worden verbonden, kan als volgt worden omschreven;

Het maatschappelijke resultaat van de Evenementenambitie binnen het Olympisch Plan 2028 is, dat er anno 2013 anders wordt gekeken naar het organiseren van evenementen. Het is niet langer meer een doel op zich, maar ook een middel om bredere maatschappelijke doelen te bereiken.

Hiermee wordt getracht zoveel mogelijk de link te leggen met het publiek, de sociale cohesie en naar mensen die ook aan sport gaan deelnemen. Dat is de maatschappelijke waarde van meer Topsportevenementen in Nederland. Doordat de kosten de baten overstijgen, kunnen deze resultaten niet worden gekenmerkt als legacy.

4.7.2. Overige realisaties & kosten evenementenambitie

Het Olympisch Plan 2028 heeft veel los gemaakt bij bepaalde gemeenten en provincies. Door de 'stip op de horizon' die men werd voorgehouden, zijn er veel provincies en steden geweest die zich geïnspireerd voelden door het Olympisch Plan 2028. Zo heeft Amsterdam een heel actief evenementenbeleid gevoerd, met onder andere De Giro en het Europees Kampioenschap Atletiek. Het feit dat Amsterdam heeft durven bieden op zwemkampioenschappen met het Ziggo Dome, maakt lichtelijk zichtbaar wat het Olympisch Plan 2028 losmaakte.

Een ander geweldig voorbeeld is het Olympische Dorp Grolloo. De bedoeling was om de leefbaarheid en het verenigingsleven van het dorp te garanderen. Een aantal initiatiefnemers, met op de voorgrond de heer Dilling, hebben een goede koppeling met het Olympisch Plan 2028 gemaakt. Volgens de heer Dilling wordt het 'platteland' bedreigd met sluiting van scholen, vergrijzing en sluiting van verenigingen. Grolloo heeft een redelijk goed verenigingsleven op allerlei gebieden. De Loopgroep, waar de heer Dilling bestuurslid van is en onderdeel van omnivereniging SGO, had in het kader van het 20-jarig bestaan een idee, namelijk een Olympisch Plan. Daaruit is het idee van 'het Olympisch Dorp' ontstaan. In het kader van dat 20-jarig bestaan, zijn allerlei festiviteiten bedacht als een feestavond, weekendje weg en een vernieuwde training met deskundigheid over warming-up, blessure en dergelijke. Dit was allemaal op de loopgroep gericht, terwijl men ook iets wilde doen wat de dorpsgemeenschap ten goede kwam. Door deze doelstelling te combineren met het onder de aandacht brengen van de sportverenigingen, wilde men een maatschappelijke waarde bijdragen aan het dorp in de vorm van de leefbaarheid, de gezondheid en welzijn die legacy achterlaten.

Een ander groot inspiratiebron voor Grolloo, was het Drents Olympisch Plan 2028. Dit is door Grolloo gebruikt tijdens de presentatie van Grolloo Olympisch Dorp 2011. De provincie Drenthe was namelijk actief op het gebied van draagvlak creëren voor de Olympische Spelen. Drenthe was één van de voorlopende provincies die sport en bewegen stimuleerden. Een aantal afgevaardigde hebben ook de Olympische winter Spelen in Vancouver bijgewoond, om daar het Drenthe Huis te bezoeken. Vancouver heeft namelijk sinds oudsher een link met Coevorden (afgeleide van: Van Coevorde).

De provincie Drenthe heeft het groots aangepakt om in Vancouver het Drents Olympisch Plan te presenteren. Het haalde de krant, twee dagen voordat de commissie van de loopgroep een overleg zou hebben over hun feestjaar 2010. Hier bedacht Roelof Dilling dat er een mogelijkheid was om de doelen van de loopgroep te linken met het Drents Olympisch Plan en het Olympisch Plan 2028. Dit aangezien er daar werd gerept over topsport, maar voornamelijk over het stimuleren van breedtesport en beweging. Door zogenaamde straatambassadeurs aan te stellen, werd getracht iedereen te blijven motiveren om het doel van 75% van 'Grolloo beweegt' en een stijging van 5–10% in het ledenaantal in één jaar te realiseren. Bij de omnivereniging SGO zijn er 15 extra aerobics leden bijgekomen. Bij de ongeorganiseerde sport zijn 25 tot 30 extra mensen meer gaan sporten (bij o.a. de jaarlijkse omloop, koersballen en het uit het niets ontstane wandelgroep).

Afbeelding 7: Olympisch Vuur van Grolloo Olympisch Dorp

Hiermee wordt ook aangetoond wat voor invloed het Olympisch Plan 2028 heeft gehad op ook individuen. Deze doelen zijn gehaald en uiteindelijk groots gepresenteerd. In Drenthe blijft het vuur in leven, aangezien er na Grolloo nog twee Olympische dorpen zijn geweest. Het resultaat kan niet (volledig) worden toegekend aan het Olympisch Plan 2028, omdat het netto-effect mede door het actieve sportbeleid van de Provincie Drenthe, niet is te formuleren.

Veiligheid

Een winstpunt betreft extra energie en passie die vrijkwam, is te vinden op een aantal vlakken. Veel bedrijven hebben zich via de stichting Sport & Zaken, gratis ingezet om bijvoorbeeld stukken te ontwikkelen voor het Modelaanpak Evenementen. Zo heeft Arcadis bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid een groot

Het Olympisch Plan zorgde voor extra passie en energie op allerlei niveaus

stappenplan ontwikkeld. Tevens hebben zij Arcadis een aantal adviseurs gratis ter beschikking gesteld en zijn er expertsessies geweest met mensen vanuit het werkveld maar ook met de Rijksoverheid. Op deze wijze is het totale stappenplan gerealiseerd, die een evenementorganisator kan doorlopen om de veiligheid op orde te hebben.

Extra subsidie

Betreft de Evenementenambitie was er altijd een aparte financiering. De kosten zijn gelijk aan de inkomsten, tenzij er wordt gekeken naar het kwantificeren van kosten gemaakt door derden. Medewerkers van NOC*NSF hebben zich ingezet voor de Evenementenambitie, waarvan de menskracht nooit is omgezet in geld en daarom niet te meten voor dit onderzoek. De bedrijven die zich hebben ingezet voor het ontwikkelen van producten en/of diensten voor de Modelaanpak, is ook niet omgezet in geld. **Die financiering van €1,5 miljoen vanuit VWS moet volgens mevrouw Tamminga gezien worden als 'personeelkosten en materiële kosten'.** Dus kosten zoals het ontwikkelen van een modelaanpak, een website, inhuren van experts, hosting, maar ook personeelkosten alleen.

Verschillende actoren vinden dat het Olympisch Plan verschillende branches heeft aangespoord, door de stip op de horizon, om zich als motivator daarvoor in te zetten. In vier jaar van het Olympisch Plan 2028 is het maar één keer voorgekomen dat de experts hun kennis en kunde niet wilden delen met het Program Office. Voor de rest heeft iedereen altijd opengestaan voor het delen van kennis. Dit was een veelgenoemd positief resultaat door de actoren te danken aan het Olympisch Plan 2028.

Tijdens dit onderzoek is niet alles inzichtelijk geweest voor de onderzoeker. Zo zijn er subsidieverantwoordingen ingediend bij het Ministerie VWS, zodat duidelijk kon worden wat gerealiseerd zou worden. Deze verantwoordingen zijn niet beschikbaar voor onderzoek, maar door middel van interviews werd dit toch getracht te achterhalen.

Conceptueel model

Een ander interessant resultaat binnen de Evenementenambitie is, dat er meer inzicht is gekregen in hoe een evenement gebruikt kan worden om de sportparticipatie te verhogen. Aan de van de resultaten van de pilots binnen de Evenementenambitie is er een conceptueel model gevormd met de effecten van topsportevenementen, om in het toekomstig beleid te gebruiken als uitgangspunt.

Keuzestad

Een belangrijk winstpunt van het Olympisch Plan was dat er als keuzestad samen werd opgetrokken en eigen belangen opzij werden gezet om tot een compromis te komen. Toen voor de keuzenaamstad bleek dat alle pijlen richting Amsterdam wezen, hebben zowel burgemeester Aboutaleb als van der Laan de knoop doorgehakt, terwijl burgemeester van der Laan vanaf het begin overtuigd was van het nut van een bid voor Rotterdam.

Het Olympisch Plan 2028 heeft er aan bijgedragen dat Nederlandse steden niet meer tegen elkaar opbieden voor hetzelfde evenement

Bij het keuzestad proces was duidelijk dat Amsterdam internationaal een goed en sterk imago heeft. Maar waar de meeste maatschappelijke meerwaarde gecreëerd kon worden, werd ingevuld door Rotterdam. Daaruit is een concept gekomen van een soort coalitiemodel; Amsterdam naamstad, Rotterdam partnerstad. Het besluit moest snel worden genomen door het council, terwijl dat volgens Rotterdam niet relevant was omdat dit pas rond 2016 ter sprake zou moeten komen.

Daarnaast is de afstemming van het binnenhalen van evenementen naar Nederland verbeterd. Echter is dit op gemeentelijk niveau (de gehele G5, betrokken via Sportaccord) ontstaan, waardoor het niet als verdienste van het Olympisch Plan 2028 gezien kan worden.

IOC is vrij ouderwets. Dat vindt mevrouw Berkhof omdat er per se één stad moet worden gekozen. Het is zichtbaar dat de hele grote metropool regio's net zo groot zijn als Nederland, waardoor het moeilijk om als Nederlandse stad daaraan te tippen. Door de keuzenaamstad is er tussen steden een onnodige concurrentie ontstaan, wat voor spanning in de sfeer zorgde. Toch hebben Amsterdam en Rotterdam er uiteindelijk een goede band aan overgehouden. Er is vastgesteld dat Amsterdam en Rotterdam erg op elkaar lijken, waar het gaat om breedtesport, sportstimulering, accommodaties en evenementen. De kennisdeling hiervan tussen steden, kan kostenbesparend zijn en kan daarmee uiteindelijk op de langere termijn van maatschappelijke waarde zijn.

De lessen die uit het keuze naamstadproces zijn getrokken zijn dat Rotterdam nu inziet wat het belang van een internationaal netwerk is. Vandaar dat Rotterdam en Amsterdam samen in de 'Kracht van Sport' werken. Daarmee wil Rotterdam dat beide steden hun sterktes gaan benutten en meer samen optrekken naar buiten toe. Daarnaast is er afgesproken om met het IOC te praten over de IOC-eisen en richtlijnen, omdat één naamstad regel voor Nederland ongunstig is.

Er wordt nog volop gesproken met de steden, VWS en NOC*NSF over hoe de toekomst van de Evenementenambitie eruit moet zien. De steden hebben nadrukkelijk aangegeven daarmee verder te willen na het vallen van het Olympisch Plan 2028, in gezamenlijkheid en niet voor zich. Een opbrengst van het Olympisch Plan 2028 is dat de partijen dichter tot elkaar zijn gekomen dan in het verleden, om in de toekomst weer samen te werken.

Olympische Kennisbank

Sinds het Olympisch Plan 2028 zijn er hele grote stappen gemaakt qua kennis bundelen en ontsluiten en is er meer afstemming en kennisdeling gekomen. De bonden waren op zich al goed in het organiseren van evenementen, maar ieder voor zich. Een concreet voorbeeld van kennis bundelen is de Olympische kennisbank ontwikkeld door Herbert Wolff. Zeker met eenmalig terugkerende evenementen als een Europees- en Wereldkampioenschap, betekent dat een bond in een vrij korte periode een dergelijke projectorganisatie opstuigt en afstuigt. Alle kennis en informatie wordt misschien nog in een evaluatierapport bij elkaar gebonden, maar daarna gaat iedereen zijn eigen weg. Dan wel binnen, als buiten de bond. Als de desbetreffende bond dan een tiental jaar later weer een dergelijk evenement organiseert, begint men vaak opnieuw. Vandaar dat deze bundeling van kennis een resultaat is.

Ook in het maken van een bid, het indienen van een bid en het vormen van een lobby, wordt er nu meer kennis met elkaar gedeeld. Of het rendement daarmee ook verhoogd wordt, moet nog worden onderzocht.

Kwaliteit versus kwantiteit

Een ander opvallend resultaat is dat als er kwantitatief wordt gekeken naar het aantal evenementen dat Nederland binnen wilde halen, ruim door de doelstelling is geschoten. Volgens één van de actoren is het belangrijker om te kijken naar de kwaliteit, dus welke evenementen er naar Nederland gehaald zouden moeten worden. "Er moet beter worden gekeken naar het soort evenement. Als daar diverse criteria aan worden toegekend zoals dat nu met de strategische evenementen gebeurt, kan er worden geconcludeerd wat een dergelijk evenement betekent voor Nederland in de bredere zin. Dat is belangrijker, maar moeilijker te meten."

Kabinetsbeleid

Het Nationale Evenementenbeleid staat in het nieuwe kabinetsbeleid. Het creëren van maatschappelijke en economische impact rondom sportevenementen staat verankerd in het nieuwe regeerakkoord, maar ook bijvoorbeeld het stimuleren van sport en bewegen in de buurt. Hier kan worden gedacht aan het aanstellen van professionele vakleerkrachten in sport en onderwijs.

Trends

Evenementen moeten worden benut om diverse doelgroepen van de bevolking aan het bewegen te krijgen. Het zijn de programma's rondom topsportevenementen, waardoor evenementen een maatschappelijke waarde kunnen vertegenwoordigen. Evenementen worden nu meer gezien als middel, om mensen in aanraking te brengen met een bepaalde sport, dan alleen het doel van het evenement op zich.

Een belangrijke trend is dat VWS per 1 januari met een nieuw landelijk Evenementenbeleid gaat komen. Dit gaat een absoluut speerpunt worden met onder andere het creëren van maatschappelijke en economische spin-off rondom evenementen.

Actoren denken dat het mislukken van het binnenhalen van grote evenementen een trend is geworden. Het binnenhalen van de Wereld Kampioenschappen voetbal 2018 en een Youth Olympisch Games (YOG) is mislukt, mede door de miljoenen bedragen die er mee zijn gemoeid. Door de economische sfeer in het land wordt het steeds moeilijker om de kosten te verantwoorden naar het volk toe. Vandaar dat het lastig is om in de komende jaren grote internationale evenementen als Nederland te organiseren.

Conclusie

Er moest inzicht worden gegeven in welke evenementen er naar Nederland zijn gehaald, welke evenementen zitten in de bidfase en welke evenementen in de ambitiefase. De Nationale Evenementenkalender moest hieraan bijdragen. Een belangrijke input voor de Nationale Evenementenkalender waren de strategische scans die bij vijftig sportbonden hebben plaatsgevonden. Deze brachten onder andere per bond in kaart wat de meest interessante evenementen in die tak van sport waren om te organiseren. Daar heeft het Program Office ervaring uit opgedaan over hoe een Topsportevenement gebruikt kan worden om mensen bewust te maken van sport. Het organiseren van side-events voor bepaalde doelgroepen, blijkt hierbij een trigger. Het was belangrijk, rekening houdend met het Olympisch Plan 2028, om een goed trackrecord op te bouwen. Daarom werd vanuit het VWS voor topsportevenementen als eis gesteld dat zij onder andere substantieel bijdragen aan het realiseren van een relevant track record.

De steden waren voor het Olympisch Plan zelf verantwoordelijk voor de evenementen die zij binnenbrachten en organiseerden. Sinds het Olympisch Plan 2028 is er een soort overkoepeling. Hierdoor is vast te stellen, dat het Olympisch Plan binnen deze ambitie daadwerkelijk een resultaat heeft opgeleverd.

Het Modelaanpak Evenementen is een digitale dynamische kennisbank voor organisatoren van evenementen in Nederland, waarbij kennisdeling voorop staat. Het Modelaanpak Evenementen is van toegevoegde waarde omdat andere organisatoren hier hun voordeel mee kunnen doen.

Daarnaast is de afstemming van het binnenhalen van evenementen naar Nederland verbeterd. Echter is dit op gemeentelijk niveau (de gehele G5, betrokken via Sportaccord) ontstaan, waardoor het niet als verdienste van het Olympisch Plan 2028 gezien kan worden.

Energie en passie dat het Olympisch Plan los kreeg was onder andere dat Arcadis op het gebied van veiligheid een totaal stappenplan heeft gerealiseerd, wat een evenement organisator kan doorlopen om de veiligheid op orde te hebben. Het Program Office bracht mensen van verschillende branches bij elkaar, die daar hun kennis deelden. Wat een belangrijk winstpunt was, is dat er als keuzestad samen werd opgetrokken en eigen belangen op zij werden gezet om tot een compromis te komen. Rotterdam heeft geleerd, dat er meer moeten worden gewerkt aan hun internationale netwerk. Amsterdam en Rotterdam hebben er uiteindelijk een goede band aan over gehouden. De steden hebben nadrukkelijk aangegeven verder te willen in gezamenlijkheid en niet voor zich. Ook in het maken van een bid, het indienen van een bid en het vormen van een lobby, wordt er nu meer kennis met elkaar wordt gedeeld. Of het rendement daarmee ook verhoogd wordt, moet nog worden onderzocht.

Een ander opvallend resultaat is dat als er kwantitatief wordt gekeken naar het aantal evenementen dat Nederland binnen wilde halen, ruim door de doelstelling is geschoten. Evenementen moeten worden benut, om diverse doelgroepen in de bevolking aan het bewegen te krijgen. Het zijn de programma's rondom topsportevenementen, waardoor evenementen een maatschappelijke waarde kunnen vertegenwoordigen.

4.8 Media-aandacht ambitie

In dit laatste hoofdstuk dat valt onder een ambitie, zal het doel van het Olympisch Plan 2028 eerst wordt vermeld. Deze moesten worden behaald met behulp van de bouwstenen (activiteiten), zoals die in het Expertrapport waren omschreven. Vervolgens wordt deze gekoppeld aan de schatting die de baten moesten opleveren volgens de CPB Beoordeling en het Expertrapport. Tenslotte zullen de resultaten worden benoemd die zijn achterhaald door middel van literatuur en/of interviews.

Doel Olympisch Plan 2028

Door het vergroten en verbreden van de media-aandacht voor sport is in 2016 de sportbeleving in Nederland dusdanig toegenomen dat het een top drie positie bezet in Europa. Mede daardoor groeit het aantal mensen dat regelmatig aan sport doet.

Afbeelding 8: Is er een nieuw medialandschap nodig?

Dit wil de organisatie bereiken door;

- Het realiseren van een rijk aanbod in de breedte en in de diepte, te beginnen met het voorbereiden, bouwen en lanceren van een Crossmedia Platform Sport, gericht op de informatievoorziening over vier mediakanalen: televisie, web-tv met video-on-demand, mobiel-tv en doelgroep-tv in (o.a.) clubhuizen van sportclubs. Daarnaast heeft het Crossmedia Platform Sport aandacht voor alle bestaande en toekomstige media.

Bouwsteen Media

1. Stijging absolute waarde sportmediaconsumptie. In 2016 kijken Nederlands gemiddeld 110 minuten sport per week (2009 = 90)
2. Spreiding van sportmediaconsumptie. In 2016 is het aandeel van overige sporten (de niet-top 6 sporten) in kijktijd 25% (2009 = 13%)

Schatting Bouwsteen Media-aandacht

Om meer media-aandacht te genereren, moest worden gewerkt aan beeldvorming, bewustwording en gedragsverandering. Toeschouwers en televisiekijkers moesten worden 'gepakt' door de gehandicaptensport in het algemeen en paralympische prestaties in het bijzonder. Dit kon alleen gerealiseerd worden, als alle kanten van de gehandicaptensport goed werden belicht. Dit vraagt onder meer om een duidelijke en beeldende uitleg van het classificatiesysteem. Ook was het belangrijk dat de sporter en zijn/haar handicap op een juiste manier in beeld werd gebracht. Hierbij was een belangrijke rol weggelegd voor oud-sporters en coaches, bijvoorbeeld in de rol van presentator of bij het doorgeven van kennis aan belangstellenden. Een belangrijk informatiemiddel was een website of community met speciale aandacht voor gehandicaptensport. Ook bonden moesten specifiek aandacht aan gehandicaptensport besteden en hun mediabeleid afstemmen op dat van NOC*NSF.

Belangrijkste activiteiten 2009

- Vanuit de succesvolle ervaringen met de pilot in Arnhem, wordt 'Special Heroes' uitgerold binnen andere regio's en ook met andere doelgroepen.
- Er wordt een structuur opgezet om revalidatiecentra actief te betrekken bij talentherkenning en –ontwikkeling.

4.8.1. Resultaten

Voor deze bouwsteen geldt dat er twee maatregelen kort toegelicht zullen worden, omdat de andere maatregelen in categorie één of twee vallen. De desbetreffende maatregelen worden kort besproken, aangezien er geen onderzoek is gedaan naar de resultaten van maatregelen vanwege die in categorie twee vallen.

Het ging hierbij om 'dertig sportbonden die hun eigen strategische mediaplan moesten ontwikkelen en implementeren' en het oprichten van een 'Hostbroadcasting-fonds'. Het gaat echter om de sportbonden die

zijn aangesloten bij NOC*NSF. Om de Media ambitie op Olympisch Niveau te krijgen, zal de media rondom het sportlandschap aangepast moeten worden.

Het was een grote uitdaging de kosten en baten te achterhalen/meten van het Olympisch Plan 2028. Het feit dat het Olympisch Plan de interesse vanuit de politiek en beleid ten opzichte van de sport heeft opgewekt, is een directe werking geweest.

Andere voordelen zijn dat er een eenheid van taak kwam. Iedereen omarmde de sport en ging er op dezelfde manier over praten. De drie pijlers van het Olympisch Plan 2028 (vitale samenleving etc.) werden geaccepteerd door andere partijen. Dat heeft er toe geleid dat partijen nu op dezelfde manier hun beleid indelen, waardoor het makkelijker wordt om daar vergelijkingen tussen te maken. Het is vast te stellen dat het beleidsproces daarmee is geholpen, wat een redelijke opbrengst van het Olympisch Plan is.

Het belangrijkste voor deze bouwsteen is dat er vanuit het Programm Office te weinig als alliantie werd gedacht (bijvoorbeeld als er kritiek kwam van RTL nieuws). Er werden reacties vanuit verschillende alliantiepartners gegeven, terwijl als men denkt als een alliantie, gaat men eerst bij elkaar zitten en stemt men af wat de gezamenlijke reactie is. Daarnaast wordt het eigen belang soms ondergeschikt gemaakt aan het grotere belang en dat is bij het Olympisch Plan niet altijd gebeurd.

Evenementen Host Broadcasting

In de beleidsbrief “Sport en bewegen in Olympisch perspectief” d.d. 19 mei 2011 onderschrijft VWS de evenementenambitie. Hierin wordt gesproken over het voornemen om meer geld vanuit de kansspelen te doen toevloeien aan de sport. Onder andere met als doel om een substantiële bijdrage te leveren aan een relevant track record op het gebied van topsportevenementen. In het verlengde hiervan wordt binnen de Sportagenda 2013-2016 gewerkt aan een strategisch evenementenbeleid dat invulling moest geven aan deze evenementenambitie. Dit was een van de doelen die gerealiseerd moest worden volgens het Olympisch Plan 2028. Deze maatregel is niet onderzocht omdat deze in categorie twee valt van geformuleerde doelen. Toch zullen een aantal relevante resultaten kort worden benoemd;

In plaats van dat ‘Host Broadcasting’ baten zou opleveren, zal het eerder in lasten voorzien. Als gevolg van bezuinigingen bij de NOS is op korte termijn een financieringsvraagstuk ontstaan ten aanzien van de organisatie van (internationale) topsportevenementen in Nederland. De NOS nam in het verleden de kosten voor het ‘Host Broadcasting’ deels voor haar rekening. Gezien het strategisch belang van het laten plaatsvinden van deze (internationale) topsportevenementen in het kader van de evenementenambitie en het Olympisch Plan 2028, diende een oplossing te worden gecreëerd voor deze financieringsproblemen. Voor 2011 betrof het een oplossing voor een drietal actuele problemen. Voor 2012 betrof het een reservering van geldmiddelen voor mogelijke financieringsproblemen die zich in dat jaar kunnen voordoen. De financiële omvang van de aanvraag betrof voor **2011** een bedrag van **€360.000** en voor **2012** een reservering van **€500.000**³² (zie ook bijlage 4). Dit betrof namelijk een financiering vanuit het VWS voor een maatregel dat ook is ondergebracht in het Olympisch Plan. Dit zijn kosten die gemaakt zullen worden door VWS voor de doelen die onder de ambities vallen. Mocht het Olympisch Plan 2028 zijn doorgegaan, dan zou het onduidelijk zijn voor welk bedrag het Olympisch Plan 2028 garant zou staan, omdat deze doelen onder de ambities vallen. Dit heeft daarmee een link met de Evenementenambitie, maar wordt onder de Media ambitie behandeld, omdat het hier onder de geplande activiteiten stond.

Conclusie

Het feit dat het Olympisch Plan de interesse vanuit de politiek en beleid ten opzichte van de sport heeft opgewekt, is de directe werking van het Olympisch Plan 2028 geweest. Het ontbreken van één duidelijk aangewezen partij die de gezamenlijke boodschap naar buiten bracht en saamhorigheid uitstraalde, was één van de falende factoren van het Olympisch Plan.

‘Host Broadcasting’ zou in plaats van baten opleveren, eerder in lasten voorzien. De NOS nam in het verleden de kosten voor het ‘Host Broadcasting’ deels voor haar rekening. Een financiering vanuit het VWS voor de maatregel ‘Host Broadcasting’ dat ook is ondergebracht in het Olympisch Plan, betrof over de periode 2011-2012 totaal €860.000, -.

32 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/32772/kst-30234-37.html> (23 juli 2013)

4.9 Extra resultaten

Zoals eerder vermeld zijn er doelen en activiteiten geformuleerd binnen de zes bouwstenen, die niet zijn onder te brengen onder één van de acht ambities. Er is binnen dit onderzoek gekeken naar mogelijke resultaten voor deze activiteiten. In deze paragraaf zullen de achterhaalde resultaten en kosten worden benoemd, zover deze zijn gevonden, zodat alle aspecten uit het Olympisch Plan 2028 behandeld worden. Uiteindelijk is er gekozen om in de paragraaf 'Losstaande resultaten', resultaten te benoemen die nergens onder vallen.

4.9.1. Gehandicaptensport

Deze bouwsteen valt niet direct onder een ambitie, omdat geen van de ambities binnen het Olympisch Plan 2028, de gehandicaptensport beschreef. Wel werd deze benoemd binnen de bouwsteen Topsport en werd beschreven dat er helaas geen mogelijkheid was om direct de gehandicaptensport in het Olympisch Plan 2028 te beschrijven. Allereerst zal het doel van de bouwsteen Gehandicaptensport worden beschreven.

Doel

1. In 2016 moest de sportparticipatie van gehandicapten toegenomen zijn van 55% tot gemiddeld 70%.
2. Het Nederlands Paralympisch Team bezet structureel een plek binnen de top 25 en op de lange termijn een top 10-positie. In 2016 moet het Nederlands Paralympisch Team een plaats bij de top 16 bereiken.
3. In de periode 2010-2016 moest ieder jaar één aansprekend topsportevenement voor gehandicapten georganiseerd worden.
4. In 2016 zou er zeer frequent (crossmediaal) over gehandicaptensport gecommuniceerd moeten worden. In de media heeft gehandicapten sport een duidelijk plaats verworven, zowel in sport- als in bijvoorbeeld sociaal-maatschappelijk of educatieve programma's
5. In 2016 zou het Nederland Paralympisch Team en de paralympische sport aantrekkelijk zijn voor partners als marketingtool. Partners en suppliers verbinden zich vanzelfsprekend aan het Nederlands Paralympisch Team; het aantal bedrijven dat paralympische sporters sponsort, moet zijn verdubbeld.

Schatting Gehandicaptensport

Er zijn geen concrete baten en lasten genoemd die opgeleverd moesten worden en waren te kwantificeren.

Doelstellingen voor 2016

In een sportland op Olympisch niveau zouden gehandicapten op grote schaal dichtbij huis en bij reguliere sportverenigingen sporten. Sporters en sportaanbieders moesten elkaar via www.G-sport.nl en via speciale sportadviseurs bij gemeenten en zorginstellingen gemakkelijk vinden en op de hoogte zijn van het feit dat gehandicaptensport soms wat extra's vraagt. Reguliere sporters zouden niet meer vreemd op kijken van gehandicapte medesporters en beschouwen een G-team als een van de vele teams van de vereniging³³.

Talenten met een handicap worden gescout tijdens paralympische intake-dagen en doorlopen speciale talentontwikkelingsprogramma's. Topsporters met een handicap vertellen op scholen over hun inspanningen om succesvol te zijn en organiseren kennismakingslessen en clinics. Leerlingen op hun beurt doorlopen maatschappelijke stages bij evenementen voor de gehandicaptensport. Coaches werken wisselend in de reguliere en in de aangepaste sport en wisselen ervaringen en 'best practices' uit. Deze doelen zijn vertaald in onderstaande vier thema's. Een van de belangrijkste doelen was Topsport en talentontwikkeling. Deze worden uitgebreid toegelicht in het Expertrapport³⁴;

1. Sportdeelname
2. Topsport en talentontwikkeling
3. Evenementen
4. Media-aandacht

Resultaten

Voor deze bouwsteen zijn helaas geen resultaten achterhaald.

33 G-team is het begrip voor een team bestaande uit sporters met een handicap.

34 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (blz. 144-149)

4.9.2. Kosten overzicht investeringen NOC*NSF

Met behulp van onder andere de Jaarrekeningen van NOC*NSF over de periode 2009 tot en met 2012, zijn er kosten en baten in kaart gebracht. Dit zijn kosten en baten die via NOC*NSF zijn geldstromen zijn gegaan. Eventuele investeringen van alliantiepartners en/of andere moesten worden achterhaald aan de hand van de half gestructureerde interviews. Hieronder zal eerst een totaaloverzicht worden geschetst van het saldo kosten en baten voor NOC*NSF in de periode 2009 tot en met 2012. Vervolgens wordt kort vermeld, welke kostenposten tot het eindresultaat hebben geleid.

Totale kosten jaarrekeningen 2009 - 2012		Totale baten jaarrekeningen 2009 - 2012	
2009	€ 21.537.000	2009	€ 0,00
2010	€ 3.325.000	2010	€ 500.000
2011	€ 3.182.000	2011	€ 2.549.000
2012	€ 2.971.000	2012	€ 2.471.000
Totale kosten	€ 31.015.000	Totale baten	€ 5.520.000

Tabel 1: Overzicht financiële kosten en baten NOC*NSF van 2009-2012 (Bron: Financiële Jaarrekeningen NOC*NSF 2010-2013)

2009

Wat betreft de kosten over het jaar 2009 is het totaalbedrag van € 21.537.000 opgemaakt uit de volgende activiteiten (zie bijlage 4);

- Subsidies en bijdragen	→	€ 2.058.000, -
- Personeelkosten	→	€ 431.000, -
- Huisvestingskosten	→	€ 33.000, -
- Kantoor- en algemene kosten	→	€ 29.000, -
- Afschrijving en rente	→	€ 13.000, -

Voor het jaar 2009 bedroegen de kosten vanuit NOC*NSF die direct aan het Olympisch Plan 2028 waren gelinkt €2.564.000, -. De begroting was in het eerste jaar nog niet de helft van de totaal gemaakte kosten door NOC*NSF. De begroting was vastgesteld voor het jaar 2009 op ruim €1,24 miljoen. Er waren in dit jaar geen omschreven baten voor NOC*NSF, waardoor het saldo hetzelfde blijft³⁵.

2010

De totale kosten voor NOC*NSF omtrent het Olympisch Plan 2028 in 2010 bedroeg een totaalbedrag van € 3.325.000, -. De verdeling lasten was als volgt;

- Subsidies en bijdragen	→	€ 2.911.000, -
- Huisvestingskosten	→	€ 114.000, -
- Kantoor & algemene kosten	→	€ 309.000, -

De begroting voor dit jaar bedroeg €1.602.000, -. Ook hier kwam de begroting niet in de buurt van de daadwerkelijk gemaakte kosten. Zie bijlage 5 voor de tabel³⁶.

2011

In dit jaar zijn voor het eerst baten gerealiseerd door NOC*NSF. Dit vanwege een verandering in de statuten van Lotto en een maatregel van VWS om extra trekkingen te realiseren, waarvan het extra deel ten goede moest komen aan het Olympisch Plan 2028 (zie paragraaf 4.9.3, kopje 'Lotto Opbrengsten'). Tevens zijn er andere baten en nieuw soort kosten bijgekomen, hieronder de opsomming;

Kosten

- Personeelkosten	→	€ 1.033.000, -
-------------------	---	----------------

35 NOC*NSF (2010) Jaarrekening NOC*NSF 2009 – Arnhem: NOC*NSF

36 NOC*NSF (2011) Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010 – Arnhem: NOC*NSF

- Marketing- en communicatiekosten	→	€ 342.000, -
- Specifieke projectkosten	→	€ 794.000, -
- Doorbelaste kantoorkosten	→	€ 107.000, -
- Doorbelaste overheadkosten	→	€ 283.000, -

De baten voor het jaar 2011 waren voor NOC*NSF als volgt opgebouwd;

Baten

- Lottogelden	→	€ 600.000, -
- Subsidies overheden	→	€ 2.093.000, -
- Overige baten	→	€ 4.000, -
- Mutatie onderhanden projecten	→	€ - 212.000, - (negatief)
- Strategische toekenningen	→	€ 64.000, -

Zoals is af te lezen in de opsomming zijn er een aantal kosten doorbelast. Dit is onder andere Olympisch Vuur, maar dit wordt uitgebreid toegelicht in de Financiële Jaarrekening 2011 van NOC*NSF³⁷. Het totaalbedrag voor de baten komt op een bedrag van €2.549.000. De kosten vertegenwoordigde in 2011 een bedrag van €2.559.000.

Het saldo over 2011 is negatief, wat aantoonde dat NOC*NSF investeringen heeft moeten doen in het Olympisch Plan 2028. Er is in ieder geval een kostenpost geweest van €10.000, -.

2012

Wat betreft 2012 zijn er nogmaals baten gerealiseerd door NOC*NSF. Ook zijn er andere baten en nieuw soort kosten bijgekomen zoals in 2011 al was beschreven, hieronder de opsomming voor 2012(zie bijlage 7)³⁸;

Kosten

- Personeelkosten	→	€ 1.288.000, -
- Marketing- en communicatiekosten	→	€ 129.000, -
- Specifieke projectkosten	→	€ 688.000, -
- Doorbelaste kantoorkosten	→	€ 119.000, -
- Doorbelaste overheadkosten	→	€ 224.000, -

De baten voor het jaar 2011 waren voor NOC*NSF als volgt opgebouwd;

Baten

- Lottogelden	→	€ 600.000, -
- Subsidies overheden	→	€ 1.701.000, -
- Overige baten	→	€ 95.000, -
- Mutatie onderhanden projecten	→	€ 124.000, -
- Budgettoewijzing	→	€ - 51.000, - (negatief)

Als wordt gekeken naar het saldo, dan zou er €2.469.000, - uit moeten komen. Echter kan hetzelfde bedrag niet worden teruggevonden in het overzicht van NOC*NSF. Mocht dit een typefout vanuit de organisatie zijn, dan kan het kloppen. Of de onderzoeker ziet iets over het hoofd. **Mocht de onderzoeker toch gelijk hebben, dan zou er een kostenpost voor NOC*NSF zijn geweest. Dit is een totaalbedrag van €2.000, -. Dit bedrag zal worden meegenomen voor dit onderzoek.**

Opvallender zijn echter de baten die NOC*NSF heeft kunnen toewijzen. Er is volgens NOC*NSF niets geïnvesteerd in 2011, omdat de baten gelijk staan aan de kosten. Als onderzoeker wordt hier sceptisch naar gekeken, aangezien bij de twee voorgaande jaren niet eens een begroting kon worden gemaakt, dat in de buurt kwam van daadwerkelijke kosten. Precies quitte draaien betreft lasten en kosten van het

*Vaak waren de kosten onderschat en de baten overschat. Dat toonde de overschatting van de begroting van NOC*NSF ook aan*

37 NOC*NSF (2012) Jaarverslag NOC*NSF 2011 – Nederland: NOC*NSF

38 NOC*NSF (2013) Financieel Jaarverslag NOC*NSF 2012 – Arnhem: NOC*NSF

Olympisch Plan 2028 is daarom niet aannemelijk. Dit zal buiten het onderzoek worden gelaten, aangezien hier alleen maar aannames over worden gedaan. De baten zijn echter niet toe te wijten aan het Olympisch Plan, omdat het geen invloed heeft op de doelen hieruit. De omschreven baten zijn voornamelijk 'gunstige middelen' voor NOC*NSF.

De meeste kosten van het Olympisch Plan 2028 zijn al vermeld bij de ambities. De kosten worden in de conclusie en bij beantwoording van de onderzoeksvraag en deelvragen opgesomd en vermeld. Er is niet altijd per ambitie duidelijk geworden wat er is geïnvesteerd, voornamelijk omdat ze alleen gecoördineerd waren. De enige ambitie waar duidelijk geformuleerde kosten zijn gemaakt en inzichtelijk waren voor de onderzoeker waren terug te vinden onder de Evenementenambitie. Deze zijn dan ook vermeld in Hoofdstuk 4.7. In het volgende Hoofdstuk 4.9.3, wordt dieper ingegaan op de kosten en baten over de periode 2009 tot en met 2012, zover deze vindbaar waren.

4.9.3. Losstaande resultaten

Aan de Lotto is nu een vergunning verleend voor de duur van vijf jaar, te weten tot en met 15 januari 2015. De afdracht van de extra trekkingen komt ten goede aan NOC*NSF, ten behoeve van het Olympisch Plan 2028 en de voorwaarde middels een statutenwijziging een bestuurlijke ontvlechting te bewerkstelligen komt te vervallen³⁹.

Branding waarde Olympisch Plan 2028

Zoals eerder in dit onderzoek en in andere onderzoeken al is aangegeven, waren niet alle doelen uit het Olympisch Plan 2028 nieuw. De meeste bestonden al onder het beleid van VWS. Het was voor dit onderzoek dan ook belangrijk te achterhalen, wat de waarde is geweest van de bestaande activiteiten en/of initiatieven 'branden' onder het Olympisch Plan 2028.

Het 'branden' van activiteiten onder het Olympisch Plan 2028 is voornamelijk een negatieve afleiding geweest, omdat er vanuit de organisatie werd gedacht dat er door de verbinding met de Olympische Spelen meer aandacht gerealiseerd kon worden. Wat er door de betrokken partijen werd gedacht is dat het realiseren van meer energie en aandacht voor de sport, een hogere sportparticipatie en dergelijke kon worden gerealiseerd door de verbinding te leggen met de Olympische Spelen. Want op het moment dat het woord Olympisch gebruikt werd, stonden alle beleidsmakers opeens voor de deur en ontstond er veel media aandacht. **Wat er niet werd beseft volgens een aantal actoren, was dat het een hele slechte verbinding was.** Zo zijn de doelstellingen die nodig zijn om de Spelen naar Nederland te halen, rechtstreeks tegenstrijdig met het Olympisch Plan 2028.

De verbinding leggen tussen de Olympische Spelen en het Olympisch Plan is gefaald..

De helft van de sportbestuurders dacht op het moment dat zij het woord 'Olympisch' hoorden dat de Spelen binnen gehaald moeten worden, volgens de heer Heere. Zij waren meer bezig met hoe de Spelen naar Nederland gekregen kunnen worden, dan met wat belangrijk was namelijk het verbeteren van de sport.

Wat moeilijk was om te bepalen, was in hoeverre de branding in het Olympisch Plan een afleiding of een toevoeging waren geweest. Omdat een aantal bestuurders wel begrepen waar het Olympisch Plan om ging, namelijk het algemene niveau van sport omhoog te halen. Maar daarnaast waren er ook bestuurders die het Olympisch Plan 2028 als een 'boogje' zagen om de Olympische Spelen alvast naar Nederland te halen. Dit heeft ertoe geleid dat er een aantal haalbaarheidsonderzoeken gedaan en 'snoepreispjes naar Brazilië en London zijn geweest. Volgens de heer Heere kan het branden van de activiteiten daarom soms worden gezien als weggegooid geld.

Belangrijker is echter dat de boodschap van het Olympisch Plan 2028 niet goed is verkondigd. Een dergelijke stip werkt, maar alleen als alles wat eronder zit ook goed kan worden verkondigen. Die stip op de horizon moest gewoon zijn dat het Olympisch Plan werd uitgevoerd. Zo vinden meerdere actoren dat het Olympisch Plan zelf onderbelicht is gebleven. Het ging steeds over de Olympische Spelen, ook op verschillende bijeenkomsten van

De boodschap van het Olympisch Plan 2028 is niet goed verkondigd.

39 NOC*NSF (2011) Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010 – Arnhem: NOC*NSF

het Programm Office. Terwijl met het Olympisch Plan daar het meest kan worden bereikt, als voorbeeld draagvlak. Een leerpunt is dan ook dat er een manier moet worden gevonden, om die boodschap beter te vertellen aan een breder publiek, waardoor meer draagvlak wordt gecreëerd. En pas bij de 'Kandidaatsfase' praten over een eventuele Olympische Spelen.

Helaas is er binnen dit onderzoek niet de mogelijkheid geweest om goed inzicht te krijgen bij iemand met bestuurlijke ervaring, die kon uitleggen waarom het op dat moment belangrijk was een haalbaarheidsstudie uit te voeren. Het enige wat de heer Breedveld kon waarnemen was dat die haalbaarheidsstudie van de Rebel Group het Olympisch Plan de das heeft omgedaan. Dit samen met RTL die heel graag wilde scoren met een negatief resultaat over een minister en daar ook heel ver in wilde gaan. Wat de drijfveren van RTL waren is niet duidelijk geworden, maar de heer Breedveld denkt dat de drijfveren waren dat RTL niet was betrokken bij het Olympisch Plan. Terwijl de grote concurrent NOS, dat wel was. RTL had daardoor niets te verliezen bij het feit dat het Olympisch Plan niet door zou gaan, maar had wel van alles te winnen bij maatschappelijk oproer want dat is kan een medium goed doen. ***RTL wilde wel graag gaan prikken en diegene die bedacht had dat er een haalbaarheidsstudie moest komen, had onvoldoende op zijn netvlies wat de dynamiek zou kunnen zijn, als er een resultaat uitkwam die niet goed zou zijn voor het Olympisch Plan 2028.***

Er is altijd gedacht vanuit een winstgevend oogpunt wat het Olympisch Plan zou opleveren voor de samenleving. Er echter nooit bedacht wat er zou gebeuren als het de maatschappij te veel zou gaan kosten en welke dynamiek er kon ontstaan. De heer Breedveld denkt dat er ook te weinig discussie is geweest met het onderzoeksbureau over hoe de maatschappelijke waarde in het Olympisch Plan in kaart zou moeten worden gebracht.

Mevrouw Tamminga was van mening dat als er puur als doelstelling was om met het Olympisch Plan de Spelen naar Nederland te halen, er hele andere activiteiten ondernomen hadden moeten worden. Dan moest er namelijk meer gekeken worden, naar welke factoren bepalen of een evenement wel of niet naar Nederland gehaald kan worden. Dan was het ook niet nodig geweest om een Olympisch Plan op te tuigen met onder andere met het verhogen van de sportparticipatie in Nederland. Er is namelijk nooit aangetoond dat het binnenhalen van de Spelen een significant verband heeft met de sportparticipatie in een bepaald land.

Als er dan bijvoorbeeld wordt gekeken naar de Evenementenambitie dan zou in kaart moeten worden gebracht welke evenementen Nederland nodig zou hebben, om in 2021 de commissie van het IOC te overtuigen dat Nederland die Spelen moet hebben. Dan had het Olympisch Plan er heel anders uitgezien. Dus op het moment dat er wordt geredeneerd, waar Nederland in 2016 moeten staan om een bid te overwegen, krijgt men een ander antwoord, dan wanneer er wordt zegt 'we willen in 2021 een bid uitbrengen en welke voorbereidingen moesten er worden getroffen om dat voor elkaar te krijgen?' Die laatste vraag is binnen het Olympisch Plan 2028 nooit gesteld en dus ook nooit aan gewerkt.

Inhoud Olympisch Plan 2028

Mede op basis van het Olympisch Plan 2028 heeft het toenmalige kabinet Balkenende, onder aanvoering van staatssecretaris Bussemaker in navolging van de kabinetsnota "Samen voor Sport" een vertaling gemaakt naar het kabinetsstandpunt betreffende dit plan. In juli 2009 bracht het kabinet Balkenende officieel naar buiten dat het de Olympische ambities voortvloeiend uit het Olympisch Plan 2028 steunt. Het kabinetsbeleid richtte zich bij het uitbrengen van steun aan het Olympisch Plan 2028 in eerste instantie op het versterken van de sport. Dit bestond uit Sport op een hoger plan tillen en inzetten als inspiratiebron voor andere sectoren, om hiermee tot de wereldtop te behoren op diverse terreinen, namelijk; economisch, sociaal, ruimtelijk en cultureel. Dit alles werd geplaatst onder de noemer "Uitblinken op alle niveaus"⁴⁰.

Er is nooit aangetoond dat het binnenhalen van de Spelen een significant verband heeft met de sportparticipatie in een land

Het toenmalige kabinet Balkenende, maar reeds ook het kabinet Rutte, gaven hierbij nadrukkelijk aan dat als er in de 'Opbouwfase van het Olympisch Plan 2028' genoeg vooruitgang zou worden geboekt, als Nederland een land zou zijn dat excelleert op verschillende niveaus, dan zou het er misschien wel van komen dat Nederland een bid zou uitbrengen voor de Olympische en Paralympische Spelen in 2028.

40 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2009). *Kabinetsstandpunt 'Uitblinken op alle niveaus'*

Vandaar dat actoren het vreemd vonden dat er een besluit in het weekend werd gemaakt. Er was zondagmiddag nog contact geweest vanuit Rotterdam en Amsterdam met onder andere minister Rutte. Op die dag zelf stond het er nog in en op die desbetreffende maandagochtend was het geschrapt.

In reactie op en geïnspireerd door het Olympisch Plan 2028 wilde het toenmalige kabinet Balkenende een aantal ambities en prioriteiten benoemen. Dat zijn de Olympische ambities die de regering het meeste waardevol en kansrijk acht voor de samenleving (Ministerie van VWS, 2009), namelijk;

- Talentvol Nederland: in 2028 moet er in Nederland een cultuur zijn waarin vanzelfsprekend is om te willen presteren en excelleren. In de sport, maar ook in de cultuur, het onderwijs en ondernemerschap.
- Meedoen in Nederland: het doel is dat in 2028 sport voor iedereen toegankelijk is, dat meer mensen bewegen en sporten en dat sport eraan bijdraagt dat mensen deelnemen aan de samenleving.
- Vitaal Nederland: de Nederlandse bevolking is in 2028 fit en vitaal. Een actieve en gezonde leefstijl is onder alle Nederlanders wijd verbreid.
- De kaart van Nederland: ons land moet in 2028 aantrekkelijk zijn voor toeristen, goed bereikbaar met hoogwaardig vervoer en met een prettig vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Nederland in beeld: in 2028 moet Nederland internationaal bekend staan als een klein land met grote ambities en resultaten. Een land dat in staat is grote evenementen te organiseren. Een land dat een betrouwbare handelspartner is, waar bedrijven graag hun hoofdkantoor vestigen en dat aantrekkelijk is voor toeristen.

Het kabinet Balkenende benoemt in “uitblinken op alle niveaus” enkele mogelijke concrete uitwerkingen per ambitie (zie hierboven het overzicht van de vijf ambities). Concreet had het toenmalige kabinet een financiële bijdrage toegezegd voor de periode van 2009 tot 2011 van in totaal €13.5 miljoen. Dit bedrag was mede bestemd voor de ontwikkeling en het binnenhalen van grote sportevenementen en voor het dagelijks bestuur van het Olympisch Vuur die verantwoordelijk is voor de uitwerking van de acht ambities van het Olympisch Plan 2028.

Zoals eerder was te zien, worden het budget wat daadwerkelijk aan het Olympisch Plan is besteed vanuit VWS en Lotto opbrengsten terug te zien in paragraaf 4.9.3.

Een belangrijk uitgangspunt van het toenmalige kabinet Balkenende is dat het voor Nederland al winst oplevert om de ambitie te hebben zonder dat de spelen misschien ooit in Nederland worden georganiseerd (Uitblinken op alle niveaus, 2009). Hierbij wil het kabinet nadrukkelijk het gesprek aan gaan met partners en mede-investeerd.

André Bolhuis heeft publiekelijk gezegd dat het focus afhaalt van de doelstellingen om een top-10 klassering te realiseren

Door het uitgangspunt van het toenmalige kabinet, zoals hier boven is beschreven, en het snelle veranderen van stangpunt,

heeft bij veel actoren echt tot verbazing geleid. Toen het nieuws over het doorstrepen van het Olympisch Plan 2028 naar buiten kwam, lag de pers reactie al klaar. Dit zowel vanuit NOC*NSF als vanuit het kabinet.

Daarnaast had tevens NOC*NSF al hun reactie klaar. Hierover is ook grote irritatie ontstaan bij verschillende partijen en actoren. Volgens de heer Koeleman heeft André Bolhuis eerder aangegeven nooit een groot voorstander van de Olympische Spelen geweest te zijn. Die heeft publiekelijk gezegd **dat het alleen maar focus afhaalt van de doelstellingen om top-10 klassering te realiseren. Dit zou dan ook een goede verklaring zijn voor de reactie die werd gegeven op de bekendmaking van het kabinet.**

Zijn woorden na het besluit waren ‘We hebben er begrip voor’. Terwijl hij daar als tegenstander en vooral in zijn rol boos om had moeten zijn. Zo beamen ook een aantal andere actoren. Het was te mat volgens een aantal actoren, waardoor zij de eerste weken nog verbaasd waren. De twee grote steden wilden er helemaal voor gaan en voordat dat mogelijk was waren die ambities er niet meer. Vandaar dat de steden door zullen gaan met de ambities, omdat zij geloven in de waarde van de ambities voor Nederland. De meeste actoren vonden de doelen dan ook goed uit het Olympisch Plan, ook al bestond het meeste al. Terwijl de heer Bolhuis er nooit een geheim van gemaakt dat hij het Olympisch Plan 2028 niet letterlijk omarmd. Want het was allemaal voor de lange termijn en zou de focus eraf halen, om nu medailles te behalen volgens de heer Koeleman. Zijn taak was dan ook tweeledig namelijk; niet alleen voor morgen, maar ook om de sport een impuls te geven.

Toch moet worden gezegd dat van een organisatie als NOC*NSF wel verwacht mag worden dat zij (of hun partijen) concreet, meetbare en kwantificeerbare doelen geformuleerd kunnen krijgen. NOC*NSF is wel aan de goede weg aan het timmeren, doordat ze ambitieus zijn. Toch zou er meer vaart in mogen en meer focus volgens bepaalde actoren.

Mede door het beleid en de uitgangspunten van het kabinet kan niet altijd worden bepaald of die baten die in gang zijn gezet, een resultaat zijn van de inspanningen door het Olympisch Plan 2028 of dat deze toch al met de autonome groei lijn zou zijn gegroeid uit de ambities die NOC*NSF had.

De Olympische Spelen zouden pas ter sprake komen, wanneer de ‘Kandidaatsfase’ zou worden bereikt. Toch zijn de Spelen het hoofdargument geweest om het Olympisch Plan te schrappen, terwijl deze als stip op de horizon gezien moesten worden en niet als kerndoel.

De politiek was vooral veroorzaker van het feit dat het Olympisch Plan 2028 niet doorging. Toch zijn er nog een aantal andere aanwijzingen, die er voor gezorgd (konden) hebben dat het Olympisch Plan 2028 niet door zou gaan. Deze worden in de conclusie beschreven. Toch zal nu kort worden ingegaan, wat opvallend was betreft de inhoud en het ‘wegstrepren’ van het Olympisch Plan.

Het Olympisch Plan 2028 was politiek een te lastig dossier. Vooral voor Minister Schippers, die al een motie van wantrouwen aan haar broek had gekregen. Daarnaast was er te weinig draagvlak in de bevolking voor het Olympisch Plan 2028, en lag de nadruk vooral op de kosten. Toen moest door economische recessie flink bezuinigd worden, net als op dit moment met het nieuwe kabinet. Daarnaast had de minister al een zeer moeilijk dossier betreft gezondheid in haar portefeuille. Als er dan ook nog een lastig dossier als het Olympisch Plan bijkomt, is waarschijnlijker dat het (even) weg wordt gezet. Ondanks dit opvallende resultaat, blijkt dus dat er nog andere factoren het Olympisch Plan 2028 de das om hadden kunnen doen, zie Hoofdstuk 5.2.

Minister Schippers had een moeilijk dossier betreft gezondheid in haar portefeuille, en het Olympisch Plan 2028.

Overheidsbemoedigen in de sport⁴¹

De overheid staat graag centraal bij maatschappelijke kwesties, omdat de overheid het als haar taak ziet om te streven naar een gezonde en fitte bevolking, dat het land kan verdedigen in tijden van oorlog en die op internationaal niveau kan zorgen voor roem en prestige in de vorm van succesvolle topsporters. Omdat de sport de maatschappij aanzienlijke voordelen te bieden heeft, heeft de overheid een aantal goede redenen om erin te investeren.

Dit ondanks dat de overheid er niet direct iets voor terug krijgt. Uit dit kwalitatief onderzoek blijkt dat bepaalde actoren het als de taak van de overheid zien, om te investeren in Nederland. Een citaat van één van de geïnterviewde personen luidt dan ook als volgt; “De overheid investeert maar krijgt niets terug. **Maar de overheid investeert ons belastinggeld en die krijgt het om te zorgen dat Nederland leuker wordt.** En als er dan vervolgens door allerlei cafés aan wordt verdiend, door een maatregel die is ingezet door de overheid door ons belastinggeld voor bijvoorbeeld meer (toeristische) gasten, dan hebben ze er uiteindelijk aan verdiend. **Dat**

Uit dit kwalitatief onderzoek blijkt dat bepaalde actoren het als de taak van de overheid zien om te investeren in Nederland

is de taak van de overheid, het is niet de taak van de overheid om ergens iets in te stoppen en daar meer voor terug te krijgen. Dan moet je namelijk ondernemen worden en geen overheid heten.”

Toch blijven de overheidsmiddelen en belastingzaken altijd schaars en sport is één van de vele instellingen die uit zijn op een deel van het overheidsbudget. Om die reden is de sport niet altijd verzekerd van financiering: zij moet concurreren met andere zeer belangrijke onderdelen van de maatschappij, zoals defensie, gezondheidszorg, veiligheid, welzijn en onderwijs.

PM- baten zijn belangrijk voor een voorstudie naar de mogelijke opbrengsten van een evenement. Volgens een van de actoren moet men als er een kosten-baten analyse wordt gemaakt, alles wat er wordt ‘opgevoerd’, uit worden gedrukt in middelen. Dan moet je op één of andere manier nadenken, hoe ‘toegenomen trots’ operationeel gemaakt kan worden.

41 Taaij, A (2012) Sport en Politiek: Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis die de centrale overheid geeft aan het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Groningen

De sportsector is sterk in opkomst en wordt door de overheid en beleidsmakers steeds meer ingezet als een belangrijk instrument om vraagstukken rondom maatschappelijke problemen aan te pakken. Het idee dat Nederland kans heeft op een Top-10 klassering in de internationale sport, spreekt velen aan. “Bewegen, meedoen en presteren” werden de sleutelwoorden in het beleid van ministerie van VWS. Voortvloeiend uit deze omslag in het denken over sport zijn er vooral op financieel gebied veranderingen opgetreden. Zo is de financiële bijdrage van de rijksoverheid aan sport vanaf 1994 tot heden fors gegroeid van 25 miljoen tot 140 miljoen die nu op de begroting staat en maken de vaste bijdragen voor sportbonden en organisaties plaats voor projectsubsidies.

Wat duidelijk is te danken aan het Olympisch Plan is dat de sport een aantal bezuinigingen bespaard zijn gebleven. Als men kijkt naar de begroting van het ministerie van VWS, dan is te zien dat er niet is bezuinigd op sport. Sport is doorgegaan met de middelen die zij al hadden. In hoeverre dat dan is gebruikt om te investeren in nieuwe initiatieven is niet bekend geworden. Net als in hoeverre het Olympisch Plan daar mee te maken heeft.

Sturing vanuit het ministerie is ook af te lezen aan regelgeving die niet direct is verbonden aan subsidiering, zoals het rookverbod in sportkantine, bevordering van fair play en voorschriften voor goed sportbestuur. Er is echter een tweede geldstroom waar de overheid via het verlenen van een vergunning ruimte voor schept en regels aan stelt, maar waarbij de zeggenschap over de besteding bij de georganiseerde sport ligt. Dat zijn de opbrengsten uit Toto en Lotto: namelijk, ruim veertig miljoen per jaar. Af en toe klinkt in de kamer protest tegen het feit dat NOC*NSF dat geld zomaar mag uitgeven. Er wordt zoal gevraagd of daarvoor niet beter een onafhankelijke organisatie in het leven kan worden geroepen. Maar het ministerie zegt daaraan geen behoefte te hebben. Zolang de bonden onderling consensus kunnen bereiken over de systematiek van de verdeling, kan de overheid zich beter op afstand houden.

Lotto opbrengsten

Via een wijziging van de vergunning heeft de Lotto de mogelijkheid een extra spel te gaan organiseren. Deze leidt tot extra afdrachten van de Lotto rechtstreeks aan NOC*NSF. De verwachting is dat die extra afdrachten in 2013 enkele miljoenen zal bedragen en vanaf 2014 zal doorgroeien naar minimaal €9 miljoen per jaar.

In de periode 2012-2014 wordt jaarlijks €10 miljoen toegevoegd aan het sportbudget. Hiervan wordt minimaal €6 miljoen gevonden door maatregelen bij de opbrengsten van de Staatsloterij. Het resterend bedrag wordt aangevuld vanuit de Rijksbegroting. Andere goede doelen worden niet gekort om de €10 miljoen die in 2012 extra aan het sportbudget van VWS worden toegevoegd te genereren. Van deze €10 miljoen is €6 miljoen afkomstig uit maatregelen bij de staatsloterij. ***Deze maatregelen betreffen een geringe verlaging van de prijzenquota en een tweetal extra trekkingen. Van het extra stimuleren van het gokken is dus niet of nauwelijks sprake.***

Zoals is af te lezen uit de wijziging hier links in de statuten (artikel 14), zou de opbrengst van de extra trekkingen volledig worden bestemd voor de financiering van het Olympisch Plan 2028. Een voorwaarde voor de nieuwe beschikking is de wijziging van de statuten van de stichting vanwege de door de minister vereiste bestuurlijke ontvlechting van De Lotto en haar beneficianten NOC*NSF en ALN. De Raad heeft moeten vaststellen dat deze twee vergunningsvoorwaarden grote beroering hebben veroorzaakt en tot verzet hebben geleid bij zijn beneficianten.

Artikel 14

2. Ten aanzien van 30 sportprijsvragen en 30 lotto's komt per kalenderjaar de afdracht ten goede aan de Vereniging Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie te Arnhem, ten behoeve van het Olympisch Plan 2028⁴².

De Lotto heeft bezwaar gemaakt met betrekking tot de vergunningsduur, de opgenomen voorwaarde over bestuurlijke ontvlechting, de uitwerking van de verhoging van het aantal trekkingen en de opbrengstbestemming van het aantal extra trekkingen. NOC*NSF en ALN (doorgeef luik voor goede doelen) onderschrijven de door Lotto ingediende bezwaren, maar voeren gedeeltelijk andere aanvullende argumenten aan.

42 NOC*NSF (2011) Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010 – Arnhem: NOC*NSF

In september 2010 had NOC*NSF de beslissing op het bezwaar ontvangen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Aan de Lotto is een vergunning verleend voor de duur van vijf jaar, te weten tot en met 15 januari 2015 ***De afdracht van de extra trekkingen komt ten goede aan NOC*NSF, ten behoeve van het Olympisch Plan 2028 en de voorwaarde middels een statutenwijziging een bestuurlijke ontvlechting te bewerkstelligen, komt te vervallen.*** De twee extra lotto trekkingen zijn direct afgedragen aan het Olympisch Plan 2028. Het bedrag dat was besteed voor het Olympisch Plan 2028 was €1,2 miljoen. Dit is boven op het budget gekomen, zoals wordt weergegeven in paragraaf 5.2.1 en in bijlage 9.

Kabinetsbeleid

Er is tevens een brede politieke instemming met het uitgangspunt dat de sport alleen geld mag krijgen voor haar bijdragen aan maatschappelijk gewenste ontwikkelingen. Formeel gezien tast dat de vrijheid van de sport niet aan, maar wie niet mee wilde doen, raakte veel inkomsten kwijt. Het kabinet brengt in 2005 de nota “Tijd voor Sport” uit waarbij drie belangrijke speerpunten worden benoemd, namelijk;

- bevordering van gezondheid
- vergroten van integratie
- ontwikkeling van topsport

Presteren, meedoen en bewegen gelden vanaf dat moment als de sleutelwoorden. Voorvloeiend uit deze nota komen allerlei projecten waar de sport op kan intekenen, zoals het “Nationaal Actieplan Sport en Bewegen”, “Gezond door Sport”, “Meedoen allochtone jeugd door sport” en “Impuls Brede scholen en Sport”. De benaming en exacte regeltjes veranderen af en toe, maar de centrale gedachte blijft dat sport en onderwijs dicht bij elkaar moeten komen en dat sport een belangrijke bijdrage kan leveren aan het vergroten van de leefbaarheid van buurten en wijken. Maar ondanks dat het al bestond, toen het in de context van het Olympisch Plan werd geplaatst, maakte het dat men er anders naar keek. Dit is ook wel gebleken door het initiatief wat Grolloo uiteindelijk heeft uitgevoerd (zie hoofdstuk 4.7).

De totale baten die de lotto opbrengsten afdroeg aan het Olympisch Plan 2028 bedroeg ruim €1,2 miljoen.

Door de toegenomen rol van de rijksoverheid, maar ook van gemeentelijk en provinciale overheden, hebben traditionele sportorganisaties niet langer het alleenrecht. Daarin werd ook aangegeven dat niet alleen VWS, maar ook alle andere departementen betrokken moeten zijn bij dit plan. Ook in de troonrede liet het kabinet de Koningin de mogelijke kandidatuur voor de Olympische Spelen van 2028 “een bron van inspiratie” noemen. Immers, niet alleen de sport, maar de samenleving moet daarvoor op Olympisch niveau komen. ***De financiële consequenties van het Kabinetsstandpunt zijn op dit moment nog niet duidelijk. Het Kabinet stelde voor de periode van 2009-2011 jaarlijks €1 miljoen beschikbaar voor het uitwerken van de plannen.***

5. Conclusies

€13,5 miljard moest het Olympisch Plan 2028 aan baten tussen 2009 en 2016. Na de komst van het kabinet Rutte II verviel de steun voor de Olympische Spelen van 2028, waarna ook het Olympisch Plan 2028 struikelde. Na vier van de acht jaar dat het Olympisch Plan zou lopen, was CAREM benieuwd hoeveel van die baten er gerealiseerd zijn, of het een goed idee was om te stoppen met het Planen of dat er snel weer een Plan B nodig is. Het Olympisch Plan 2028 is zo groot, met zoveel partijen die het eigen beleid daarbij inbrachten dat het moeilijk is nog te achterhalen wat het netto effect is geweest van het Olympisch Plan 2028. Om duidelijkheid te krijgen over het ‘succes’ van het Olympisch Plan 2028, zal dit hoofdstuk op grond van drie hoofdaspecten, worden ingedeeld, namelijk;

- Het Olympisch Plan 2028
- Organisatorisch
- Uitvoering activiteiten

Door de resultaten te analyseren in drie categorieën worden er uitspraken gedaan over de verschillende ‘succesfactoren van het Olympisch Plan 2028’. Vervolgens zal worden beoordeeld wat de activiteiten voor toegevoegde waarde hadden voor het doel van het Olympisch Plan 2028 en hoe deze zijn uitgevoerd. Door inzicht te krijgen in hoe de organisatie stond en functioneerde, worden er aanbeveling gedaan over eventuele verbeterpunten voor een volgend Olympisch Plan.

Zoals eerder in Hoofdstuk 2.4 werd toegelicht, worden de resultaten geconfronteerd met een aantal gedane onderzoeken omtrent het Olympisch Plan 2028. Hiermee wordt een totaaloverzicht gegeven van het grote geheel. Ter afronding worden de deel-, sub- en onderzoeksvraag(en) beantwoord. Door het vergelijken en confronteren van de vermelde literatuur en de inbreng van alle actoren. Hiermee wordt het onderzoek afgerond en zal er een aanbeveling volgen voor de geselecteerde partijen, namelijk NOC*NSF en de Olympische Vonken 2028.

5.1 Deelvragen en subvragen beantwoording

Eerder in dit onderzoek zijn er al een aantal deel- en subvragen beantwoord aan de hand van de (inter)nationale literatuur (zie paragraaf 3.2.1). Nu zal aan de hand van de verkregen inzichten uit de interviews en andere gebruikte literatuur, de rest van de vragen worden beantwoord. Dit zal uiteindelijk helpen bij de beantwoording van de onderzoeksvraag.

- Wanneer is er sprake van draagvlak en wanneer is dit nodig?

Er is sprake van draagvlak wanneer er sprake is van ondersteuning door de achterban. Draagvlak betekent in dit onderzoek dat sport voorzieningen moeten worden gesteund door de desbetreffende achterban, voor de (sport)doelen die op stedelijk, provinciaal of landelijk niveau zou moeten worden gecreëerd. Er is draagvlak nodig wanneer de economische, ruimtelijke of maatschappelijke impact groot is. Tevens dienen onderwerpen waarbij grote investeringen vanuit de overheid, gemeente of provincie worden gedaan, die geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigen en niet direct voor dezelfde doelgroep bedoeld zijn draagvlak te hebben. Dit is natuurlijk uitgezonderd van politieke maatregelen, die hier überhaupt weinig rekening mee houden.

- Welke verschillen kent het Olympisch Plan met het bid?

Een Olympisch bid richt zich meer op het overtuigen van de IOC-leden met onder andere wat de voordelen zouden zijn als een Zomerspelen naar Nederland zouden komen. Hierbij wordt vooral getracht in kaart te brengen welke legacy er voor de maatschappij overblijft, maar ook dient er ingespeeld te worden op steeds weer een nieuw soort Spelen te organiseren die vaak duurder zijn.

Het Olympisch Plan 2028 moest de verbinding leggen tussen allerlei partijen in Nederland, om Nederland daadwerkelijk beter te maken voor de Nederlanders en niet voor een (buitenlandse) organisatie. Doordat Nederland op Olympisch niveau zou zijn, zou dit ten goede komen aan Nederland in tijde van oorlog, sportklassering, gezondheid en economisch te boeken winsten. Een Olympisch bid voorziet meer in het

gebruiken van een sport als middel om stedelijke veranderingen te realiseren, die niet altijd direct ten goede komen aan de Nederlandse bevolking. Zo zal een nieuw vliegveld niet direct van invloed zijn op alle burgers, maar zal indirect gemerkt kunnen worden door de economische impact die het kan leveren.

- Wat is het Olympisch Plan 2028?

Het Olympisch Plan 2028 was een plan waaraan allerlei partijen zich konden alliiëren door het hebben van een gezamenlijk doel. Het doel was Nederland op Olympisch niveau te krijgen door te focussen op een drietal pijlers, waar acht ambities onder vielen. Deze ambities moesten worden gerealiseerd door ‘zes bouwstenen’ die waren geformuleerd, waarin stond vermeld met welke activiteiten de baten gerealiseerd konden worden. Het Olympisch Plan 2028 moest de tentakels uitgooien naar ruimte, economie en gezondheid. Door de verbinding te leggen met de Olympische Spelen werd getracht meer aandacht voor de sport te krijgen.

De meeste doelen waren al eerder geformuleerd door VWS, maar door gebruik te maken van het Olympisch Plan moest er een extra impuls gerealiseerd worden, wat ten goede zou komen voor de Nederlandse maatschappij. De baten moesten er zorgen voor;

- Meer sociale cohesie
- Minder obesitas
- Nederland structureel in bezit van Top-10 klassering
- Een toename van de sportparticipatie, met een extra 7% ten opzichte van de autonome groeilijn
- Een toename van de gezondheid en levensjaren

Allerlei activiteiten moesten in gezamenlijkheid als alliantie (bestaande uit negen partijen) er zorg voor dragen dat dit ten uitvoer kwam, om daar op een later moment zelf de baten weer van terug te zien.

- Wanneer valt een activiteit onder het Olympisch Plan 2028?

Een activiteit valt onder het Olympisch Plan 2028 wanneer de taken zijn uitgevoerd naar aanleiding daarvan en het netto-effect daarvoor ook te kwantificeren valt. Aangezien er geen activiteiten zijn geweest binnen het Olympisch Plan 2028 die in categorie drie of vier van het SEO onderzoek vielen (zie Hoofdstuk 4.7), zijn er geen activiteiten geweest die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen waar iets over kan worden gezegd zonder daar aannames te gebruiken.

Toch zal in dit onderzoek, het aantal activiteiten gering blijven aangezien de Evenementenambitie de enige ambitie is dat was uitgevoerd en niet alleen gecoördineerd. Daarnaast zijn de initiatieven van partners en partijen die zich geïnspireerd voelden door het Olympisch Plan 2028 een activiteit, zolang ook hier duidelijk kan worden vastgesteld dat dit in gang is gezet door het Olympisch Plan 2028 en anders niet zou bestaan.

Deelvraag 2

➔ Welke informatie of inzichten zijn nodig om de organisatie van de Olympische ambitie, succesvol te laten verlopen?

Er moest worden achterhaald op welke wijze een dergelijk Plan het best kan worden beoordeeld. Vandaar dat het Olympisch Plan 2028 in de conclusies (en gedeeltelijk ook in de aanbevelingen) van dit onderzoek is onderverdeeld in de volgende 3 hoofdaspecten;

- Organisatorisch
- Het Olympisch Plan 2028
- Uitvoering activiteiten

Alleen op deze wijze kan volgens dit onderzoek worden bepaald welke facetten van het Olympisch Plan 2028 een succesfactor waren en welke aandacht behoeven, in het geval van een eventueel nieuw Plan.

Door (inter)nationale literatuur te analyseren en half gestructureerde interviews af te nemen, werd inzicht verschaft in verbeter- en leerpunten. Door deze vervolgens te confronteren met andere onderzoeken die een link hebben met het Olympisch Plan 2028, is uiteindelijk inzicht verkregen in de ‘Hoofd Aandachts Punten’ voor een volgende poging in kosten en baten. Hiermee kan door een volgende partij worden afgewogen welke

struikelblokken moeten worden overwonnen en wat in stand moet worden gehouden om succesvol te zijn bij een volgende poging. Deze worden dan ook beschreven in de aanbevelingen van dit onderzoek.

Subvragen:

- Welke legacies zijn er in de periode van 2009-2012 gerelateerd aan het Olympisch Plan 2028 gerealiseerd?

Het maatschappelijke resultaat van de Evenementenambitie binnen het Olympisch Plan 2028 is, dat er anno 2013 anders wordt gekeken naar het organiseren van evenementen. Het is niet langer meer een doel op zich, maar ook een middel om bredere maatschappelijke doelen te bereiken. Doordat de kosten de baten overstijgen, kunnen deze resultaten niet worden gekenmerkt als legacy. Andere resultaten kwamen hier niet bij in de buurt binnen dit onderzoek, omdat de maatschappelijke waarde niet positief uitvalt (zie Globaal conceptueel model, Hoofdstuk 3.3).

- Op welke wijze kan er effectiever met activiteiten gerelateerd aan het Olympisch Plan 2028 worden omgegaan?

Dit is een belangrijk punt aangezien er bijna geen activiteiten zijn uitgevoerd. De structuur van de organisatie die een eventueel nieuw Plan zou moeten dragen, moet verantwoordelijkheden en taken duidelijk afbakenen. Alleen op deze wijze kan een Plan van een dergelijke omvang worden uitgevoerd en blijft overzichtelijk welke baten en/of legacy daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Dit zou vervolgens gecommuniceerd moeten worden met de Nederlandse bevolking om pas daarna te beginnen met draagvlak te creëren.

De effecten hangen namelijk af van de input die wordt geleverd. Als het niet duidelijk is wie ergens aansprakelijk voor is, kan niemand hierop worden aangesproken, waardoor de taken en activiteiten blijven liggen. Tenslotte moeten de doelen die geformuleerd worden concreet, meetbaar en kwantificeerbaar zijn, zodat;

- Er iets over kan worden gezegd, zonder aannames te doen
- Duidelijk is welke stappen genomen moeten worden om dat doel te bereiken

Dat laatste kan gerealiseerd worden door Kritische Succes Factoren (KSF) en Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) aan elkaar te koppelen. Hierdoor kan tussentijds de meting worden gedaan, welke stappen al zijn gerealiseerd of welke nog (extra) aandacht behoeven.

- Op welke wijze is de waarde (positief) van invloed op de maatschappij?

De maatschappelijke waarde is te koppelen aan het saldo kosten versus baten (zie Hoofdstuk 3). Allereerst moet de kosten en baten in kaart worden gebracht van de uitgevoerde taken en opgeleverde resultaten. Pas wanneer deze positief zijn en de baten als legacy gekenmerkt kunnen worden, is de waarde positief van invloed op de maatschappij.

- Wat zijn de resultaten van het Olympisch Plan 2028?

De extra passie en energie die was vrijgekomen was voelbaar, waardoor het nieuwe inzicht heeft gebracht op verschillende aspecten omtrent de sport. Het sportbeleid zal in de meeste gemeente onder de loep zijn genomen, om te vergelijken waar zij als gemeente staan.

Uiteindelijk is gebleken dat een Olympisch Plan afhankelijk is van de mate waarin successen worden door gecommuniceerd, het keuzemoment voor het kiezen van draagvlak en de economische tijden. Deze kennis kan worden gebruikt om in het vervolg de opzet en structuur van een dergelijk groot plan, op voorhand goed te overwegen.

Een resultaat was dat het een leerpunt is geweest om doelen SMART te formuleren en concreet, meetbaar en kwantificeerbaar. Daarnaast zal in het vervolg PM-baten operationeel gemaakt moeten worden, wil men de kosten kunnen verdedigen. Het besef van al deze aspecten, zal ertoe leiden dat sport grote stappen tegemoet gaat.

- Wat is de waarde van het labelen (het 'branden') van de 'initiatieven die al bestonden' onder het Olympisch Plan 2028?

Het labelen van de initiatieven die al bestonden onder het Olympisch Plan moest als resultaat hebben dat verschillende sectoren en branches dichter tot elkaar kwamen. Er moest namelijk worden nagedacht over de ruimte, motieven uit de gezondheidszorg of uit andere delen van het maatschappelijk veld. Maar de waarde ervan kan op dit moment niet worden vastgesteld omdat de periode om het effect te meten te kort is. Het moet nog blijken of over een aantal jaren deze samenwerkingsverbanden nog in stand zijn.

Ook is het labelen een negatieve afleiding geweest, omdat er vanuit de organisatie gedacht werd dat door de verbinding te leggen met de Olympische Spelen meer aandacht gerealiseerd kon worden. Sport heeft des te min wel meer aandacht gekregen, al was dit niet altijd positief.

Deelvraag 3

→ Op welke wijze wordt er helder inzicht gegeven in de baten van een Olympisch Plan 2028?

Door een duidelijke indeling te maken van verantwoordelijkheden tussen de alliantiepartners, kan allereerst duidelijk in kaart worden gebracht wat er gerealiseerd is. Vervolgens zou men deze baten moeten communiceren en vastleggen, zodat er een transparant overzicht ontstaat. Dit zou dan vanuit één centrale locatie toegankelijk moeten zijn of gepubliceerd worden zodat iedereen weet wat er daadwerkelijk is gerealiseerd.

Subvragen:

- Welke soorten baten zijn er?

Binnen dit onderzoek zijn er geen baten die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. De financiële baten betroffen vooral NOC*NSF. Bij de baten zoals geformuleerd in dit onderzoek, is het niet duidelijk wat de investering per resultaat exact is geweest. De baten liggen in ieder geval alleen binnen de Evenementenambitie. Hierbij is duidelijk welke kosten er zijn gemaakt en wat het heeft opgeleverd, namelijk €2,5 miljoen (zie Hoofdstuk 4.7).

- Op welke wijze kunnen deze 'gewogen' worden?

Er zijn allerlei modellen en theorieën voor om deze in kaart te brengen. Toch is dit geen moeilijke opgave, zolang er maar gebruikt wordt gemaakt van KSF's en KPI's die concreet, meetbaar en kwantificeerbaar zijn. Daarnaast zou een nulmeting, een tussenmeting en een eindmeting in kaart kunnen brengen, op welk moment de resultaten worden geboekt. Hierdoor is het direct overzichtelijk welke activiteiten hebben geleid tot de grootste groei. Op deze wijze zou een eventueel volgend Olympisch Plan 2028 dan ook in kaart moeten worden gebracht, zodat ten allen tijde gecommuniceerd kan worden waar het goed en/of fout gaat.

- Wat zijn de baten van het Olympisch Plan 2028?

- Verbeterde samenwerking G5, voornamelijk de G2 (kennis en eventueel kostenbesparend)
- The Dutch Delta Games 2028 (kennis)
- The Floating Games 2028 (kennis)
- The Water Games 2028 (kennis)
- Ziggo Dome fundering (fysieke realisatie)
- Voorstudies (kennis)
- Nationale Evenementenkalender (digitaal)
- Modelaanpak Evenementen (digitaal)
- Betere samenwerking tussen steden (tastbaar)
- Sport heeft meer aandacht gekregen (ontastbaar)
- Besef van sport als middel in plaats van doel (kennis)
- Track record (fysieke realisatie)
- Geen concurrentie tussen steden voor biedingen van hetzelfde evenement (eventueel kostenbesparend)
- Het inzicht dat de Olympische Spelen niet samengaan met het op Olympisch niveau brengen van Nederland (kennis)

Over de laatste baat kan veel worden gediscussieerd, aangezien ook hierbij niet duidelijk is geworden wat de exacte kosten zijn geweest. Wat betreft de baten - kosten verhouding is deze negatief, want de totale kosten van het Olympisch Plan 2028 zijn ruim €14,8 miljoen, terwijl de baten geen waarde vertegenwoordigen.

5.1.1. Onderzoeksvraag beantwoording

Om dit onderzoek af te ronden, zal een antwoord moeten worden gegeven op de onderzoeksvraag. Met behulp van de voorgaande analyses en sub- en deelvragen, is er nu voldoende kennis en inzicht verkregen om tot een objectieve beantwoording van de onderzoeksvraag te komen.

Onderzoeksvraag

“Wat is de ‘Maatschappelijke waarde’ (baten) van het Olympisch Plan 2028, in relatie tot de inspanningen (kosten), die hier aan ten grondslag liggen over de periode 2009 - 2012. En hoe kan hier zowel kwalitatief als kwantitatief inzicht in worden verkregen?”

De maatschappelijke waarde is eerder omschreven als “de positieve verhouding tussen de resultaten voor Nederland(ers) in de dimensies ‘ontplooingswaarde en economische waarde’ naar aanleiding van de inspanningen en kosten die zijn gemaakt gedurende de jaargangen 2009 tot en met 2012 van het Olympisch Plan 2028”. Vandaar dat er resultaten geboekt moest worden binnen de dimensies ontplooingswaarde en de economische waarde.

Aangezien de maatschappelijke waarde van belang is binnen dit onderzoek, moest worden gekozen voor activiteiten uit categorie vier. Helaas zijn er niet voldoende maatregelen uit deze categorie. Daarom worden maatregelen uit categorie drie ook meegenomen om resultaten te analyseren. Aangezien er geen activiteiten zijn die in categorie drie of vier vallen en een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen, kan het vastgesteld worden dat het Olympisch Plan 2028 geen maatschappelijk waarde vertegenwoordigd binnen dit onderzoek.

Wat betreft de inspanningen die zijn gedaan in de periode 2009 tot en met 2012, kan worden geconcludeerd dat de kosten- baten verhouding negatief is. Daarnaast wordt er zowel kwalitatief en kwantitatief inzicht in verkregen, doordat in alle facetten op zijn minst één vertegenwoordiger is gesproken.

5.2 Het Olympisch Plan 2028

Alle gerealiseerde baten van het Olympisch Plan zitten voornamelijk in het Evenementenbeleid, terwijl het Evenementenbeleid tot het kleinste onderdeel behoorde waar de baten gerealiseerd moesten worden. De focus van het Olympisch Plan lag vooral in het opleveren van baten in de vorm van;

- meer sportiviteit
- meer gezondheid
- minder obesitas

Hier werden de grootste baten voorspeld, waar na vier jaar van het verstrijken van de totale looptijd van de Opbouwfase waren daar geen resultaten over terug te vinden. De ondervraagden en andere literatuur hebben het eigenlijk alleen over de baten van het Evenementenbeleid.

Na de gemaakte investeringen en inspanningen door onder andere het Programm Office, moest in 2016 de baten al voelbaar zijn voor de maatschappij. Nederland moest het Olympisch niveau bereiken en pas daarna zou overwogen worden of een bid moest worden uitgebracht. Toch is gebleken uit dit onderzoek dat nu (september 2013) maar iets meer dan €6 miljoen aan baten zijn gerealiseerd, terwijl het Olympisch Plan €13,5 miljard aan baten moest opleveren. ***Dit zou dan in de laatste vier jaar moeten gebeuren, terwijl in vier jaar tijd geeneens de helft van de (positieve) resultaten zijn geboekt. Of de schattingen realistisch waren, valt dan ook te betwisten.***

De provincies zijn positief over het oorspronkelijke doel van het Olympisch Plan 2028. Echter op gebied van wat het Olympisch Plan 2028 kan betekenen voor de provincies, dat er teveel focus ligt op sport en eventuele Olympische – en Paralympische Spelen in 2028 (Molkenboer, 2012). De focus van het Olympisch Plan 2028 moest volgens hen meer aansluiten bij de kerntaken van de provincies en aantonen wat het de provincies op kan leveren. Vooral in tijden van economische crisis en bezuinigingen bij de provincies is dat belangrijk. Het Olympisch Plan 2028 bood nu vooral kansen.

Dit komt overeen met resultaten die zijn achterhaald aan de hand van dit onderzoek. ***Actoren gaven namelijk aan het Olympisch Plan goed werkte als wenkend perspectief (zie Hoofdstuk 4.4). Dit wordt ondersteund doordat het merendeel van de Nederlandse bevolking heeft ervaren dat het Olympisch Plan 2028 als doel had om de Spelen naar Nederland te halen.*** Ook actoren hebben gemerkt dat er bij bijeenkomsten en jaarcongressen, de Spelen centraal stonden en niet het op Olympisch niveau brengen van Nederland.

Olympische Spelen

Het ‘branden’ van activiteiten onder het Olympisch Plan 2028 is voornamelijk een negatieve afleiding geweest. Vanuit de organisatie werd gedacht dat er door de verbinding met de Olympische Spelen meer aandacht gerealiseerd kon worden. Wat niet werd beseft was dat het een hele slechte verbinding was. Een belangrijk argument is de ‘economische reden’. De kosten waren redelijk duidelijk, maar de overheid moest te veel investeren terwijl revenu’s niet direct terugvloeyde naar de overheid en/of de baten onvoldoende zichtbaar waren.

Om meer aandacht voor de ambities te krijgen dacht men dat het verstandig is om een verbinding te leggen met de Olympische Spelen. Doordat er dan wordt gedacht aan het binnenhalen van de Spelen van 2028, is dit ook weer een trigger om andere evenementen als EK’s en WK’s weer naar de steden te halen.

Opvallend was dat er meer gecommuniceerd werd over de spelen, dan daadwerkelijk de uitvoer van het Olympisch Plan. Het ging steeds over de Spelen, terwijl met het Olympisch Plan veel meer bereikt kon worden. ***Toch is een aantal actoren ervan overtuigd dat de Olympische Spelen geen afleiding is geweest binnen het Olympisch Plan, maar wordt als voorbeeld gegeven dat de hoge kosten in deze tijd niet te verantwoorden is. De Olympische Spelen fungeren als wenkend perspectief, maar deze moet bij een eventueel volgend Olympisch Plan daar apart van fungeren.***

Olympische Kanskaart

Wat betreft de Olympische Kanskaart zijn er ook een aantal opvallende resultaten te koppelen met dit onderzoek. De Olympische Kanskaart probeerde het Olympisch Plan 2028 te koppelen aan de kerntaken en dan met name waar ruimtelijke en economische winst viel te behalen. Echter zorgden verschillende situationele ontwikkelingen ervoor dat de Kanskaart moeilijk van de grond kwam. Niet alle provincies konden zelfstandig, zonder hulp van andere partijen, het Olympisch Plan 2028 op de eigen politieke agenda krijgen ***Het kwam***

De provincies Utrecht, Zeeland, Flevoland en Drenthe voelden geen verantwoordelijkheid als provincie richting het Olympisch Plan 2028

vooral aan op het persoonlijk enthousiasme van een ambtenaar of een Gedeputeerde die wel of niet de Olympische Kanskaart konden verkopen aan de verantwoordelijken die hierover besloten.

Wanneer het Olympisch Plan 2028 meer moest draaien op samenwerking tussen partijen, had in de ogen van een aantal actoren, een overkoepelende partij het initiatief moest nemen.

De onderzochte Nederlandse gemeenten zien meestal wel de

voordelen van samenwerking, maar deze behoefte is lang niet zo groot als Erica Terpstra wil doen geloven.

Een van de actoren spreekt van een keerpunt in het beleid, sinds het gebruik van het woord Olympisch (zie Hoofdstuk 4.4).

Zoals uit het onderzoek 'We trekken ons eigen (Olympisch) Plan' (2012) blijkt, gold dit niet voor alle provincies (Molkenboer, 2012). Pas wanneer hier beter op wordt ingespeeld, kan een volgend Olympisch Plan bij die provincies waarschijnlijk wel een mogelijkheid tot slagen hebben. Onderstaande partijen lieten blijken dat de gezamenlijkheid van de provincies in de vorm van een Olympische Kanskaart niet belangrijk te vinden. Uit datzelfde onderzoek blijkt dat de provincies Utrecht, Zeeland, Flevoland en Drenthe geen verantwoordelijkheid voelen als provincie richting het Olympisch Plan 2028. De provinciale vertegenwoordigers gaven aan van niemand afhankelijk te zijn. De provincies zijn autonoom en hebben een eigen financiële huishouding, een eigen belastinggebied en een eigen beleidsagenda. De provincies hebben individueel allemaal eigen provinciale problemen op te lossen en werden in de gelegenheid gesteld dit eventueel door middel van het Olympisch Plan 2028 te realiseren. Ook zijn er geen partijen die de provincies wijzen op hun verantwoordelijkheden of de macht hadden om de provincies te verplichten iets met het Olympisch Plan 2028 te doen. De provincies willen ook liever niet verplicht worden om invulling te geven aan het Olympisch Plan 2028 (Molkenboer, 2012, p.56). Niet elke alliantie partner heeft zich namelijk even hard ingezet (zie voorgaand hoofdstuk). **Echter voelde de sleurende partijen zich hier wel goed bij, omdat zij dachten echt iets met het Olympisch Plan te kunnen realiseren.**

Het Olympisch Plan 2028 kon volgens de provinciale vertegenwoordigers van meerwaarde zijn als het aansloot bij de kerntaken van de provincies, het bestaand beleid van de provincies verbeterden en het duidelijk zou zijn wat het de provincies zou opleveren. Vooral in economisch slechte tijden wordt het belangrijk gevonden dat het beleid iets oplevert. Steeds vaker moet dit van te voren duidelijk zijn. Dit bleek wel uit het feit dat het Olympisch Plan 2028 als kostenpost werd weggezet. Een actor citeerde; de baten waren allemaal PM waar bijna niets kan worden vermeld, daardoor kwam het zwaartepunt op de kosten te liggen.

De Olympische Ambitie werd langzamerhand een kostenpost in plaats van een kans. Dit door de bedragen, de publieke opinie en zelfs in de kabinetsformatie en het regeerakkoord. **Toch willen Amsterdam en Rotterdam doorgaan met de ambities, alleen met een 'buitenboordmotor' (het Olympisch Plan 2028) was het makkelijker varen. Nu moeten de steden zelf weer roeien.**

Daarnaast is er nog de 'kosten baten analyse', wat een onderzoek

is geweest waar zoveel ophef over is ontstaan, omdat de mensen zich gingen focussen op de kosten. Maar het heeft wel inzichten opgeleverd, al is het alleen maar dat er met een kosten baten analyse erg voorzichtig moet worden omgegaan.

Door de bedragen, de publieke opinie en de kabinetsformatie werd het Olympisch Plan als kostenpost weg gezet

Het Olympisch Plan 2028 wordt nu meer ervaren als een optie om iets mee te doen in het bestaande beleid. De provincies kunnen hun eigen ingeving hieraan geven en eventuele kerntaken daarop aanpassen (Molkenboer, M, 2012, p.57).

Het Olympisch Plan 2028 heeft in die vier jaar niet de effecten gerealiseerd die verwacht werden.

Als men echt het Olympisch Plan volledig geïntegreerd wilde hebben in het regeerakkoord, had er meer moeten in staan over het vergroten van het aantal uren sport op school en als samenwerking tussen het ministerie van OCNV en VWS op het gebied van scholen. Breng sport naar de bevolking toe.

Ondanks dat het regeerakkoord niet ten goede kwam van het Olympisch Plan 2028 kent het echter ook tal van positieve

aangrijpingspunten, die (blijven) passen bij de ambitie om de sport in Nederland op Olympisch niveau te brengen. Het regeerakkoord bevestigt namelijk;

- het belang van sport voor de ontwikkeling van sociale samenhang en vaardigheden
- het bevorderen van de gezondheid
- de inrichting van de openbare ruimte

Het kabinet streeft daarbij naar uitbreiding van het aantal gymuren in het primair onderwijs, omarmt de waarde (economisch en imago) van topsportevenementen in Nederland en wilde werk maken van extra kansspelinkomsten ten behoeve van de sport (zie paragraaf 4.9.3, kopje 'Lotto Opbrengsten'). Deze doelen zijn gerealiseerd zoals te lezen in paragraaf 4.9.3.

De voorspelde baten die vooral gekoppeld waren aan een hogere participatie, waartoe vooral de bouwsteen Sportontwikkeling moest leiden, maar ook de meeste andere bouwstenen, waren voor een groot deel niet-marktbaten. **Het Olympisch Plan heeft in vier jaar looptijd niet de verwachte effecten gerealiseerd en de studies waren overschat.**

Aanlooptijd

Wat betreft de aanlooptijd van het Olympisch Plan 2028 zijn de meningen erg verdeeld. De helft van de actoren is van mening dat negentien jaar draagvlak creëren en vasthouden een onmogelijke opgave zou zijn geweest. Een tweetal actoren ziet wel graag de aanlooptijd verkort. **Het begint bij beleid en dat is op hoog abstractie niveau, maar daar bleef het te lang. Als men succes wil boeken, moet er ook opgeven moment iets worden gelaten zien. En dat laten zien betekent ook weer het moeten uitvoeren.** Het Olympisch Plan moest veel meer benadrukt worden en de baten gecommuniceerd. Men werd inhalig en niet relevante keuzes moesten snel genomen worden (voorbeeld: keuze naam stad). De marketing had beter moeten worden benut en uiteindelijk had er rond de kandidaatsfase pas gekeken moeten worden naar waar dat het beste kan landen.

Tenslotte moest bijvoorbeeld Melanie Schültz beslissingen nemen over mogelijke aandachtspunten in het MIRT (Meerjarig Infrastructuur Ruime en Transport), daar moest ruimte in worden gecreëerd voor mogelijke Olympische Spelen. Volgens één van de actoren is de aanlooptijd van het Olympisch Plan, door de hoeveelheid te regelen zaken, niet te lang. De alliantie moest zich voorbereiden op de internationale profilering van Nederland vandaar dat daar al mee begonnen was.

Dus het Olympisch Plan was absoluut in evenwicht, het is alleen niet gelukt om andere mensen daarvan te overtuigen. Dat heeft het Olympisch Plan de das om gedaan volgens bepaalde actoren. Te veel mensen hadden het gevoel dat het ging om de Spelen, dus de Spelen als middel. De partijen die dat moesten uitleggen zijn er onvoldoende in geslaagd om het doel aan het voetlicht te brengen.

Essentie Olympisch Plan 2028

Alles wat over baten wordt gevonden gaat voornamelijk over het Evenementenbeleid, terwijl Evenementenbeleid tot het kleinste onderdeel behoorde waar de baten gerealiseerd moesten worden. De focus van het Olympisch Plan lag vooral in het opleveren van baten in de vorm van;

- meer sportiviteit
- meer gezondheid
- minder obesitas

Toch is gebleken uit dit onderzoek dat nu (september 2013) maar iets meer dan €6 miljoen aan baten zijn gerealiseerd, terwijl het Olympisch Plan €13,5 miljard aan baten moest opleveren. Dit zou dan in de laatste vier jaar moeten gebeuren, terwijl in vier jaar tijd geeneens de helft van de (positieve) resultaten zijn geboekt. Of de schattingen realistisch waren, valt dan ook te betwisten.

De baten waren daarnaast alleen van invloed op NOC*NSF. Van het totaalbedrag aan baten was €1,2 miljoen afkomstig uit de extra Lotto afdrachten. Of de schattingen realistisch waren, valt te betwisten. Daarnaast is het onvoldoende gelukt om duidelijk te maken wat het winstpotentieel was van het Olympisch Plan 2028.

Het is onvoldoende gelukt om duidelijk te kunnen maken wat het winstpotentieel was van het Olympisch Plan 2028

Opvallend was dat er meer gecommuniceerd werd over de Spelen, dan daadwerkelijk de uitvoer van het Olympisch Plan was. Toch is een aantal actoren ervan overtuigd dat de Olympische Spelen geen afleiding is geweest binnen het Olympisch Plan, maar wordt als voorbeeld gegeven dat de hoge kosten in deze tijd niet te verantwoorden is naar het volk. Een Olympische Spelen fungeert als wenkend perspectief, maar deze moet bij een eventueel volgend Olympisch Plan daar apart van fungeren.

Niet alle provincies konden zelfstandig, zonder hulp van andere partijen, het Olympisch Plan 2028 op de eigen politieke agenda krijgen. Uiteindelijk kwam het vooral aan op het persoonlijk enthousiasme van een ambtenaar of een Gedeputeerde die wel of niet de Olympische Kanskaart konden verkopen aan de verantwoordelijken die hierover besloten.

Het Olympisch Plan heeft in vier jaar looptijd niet de effecten gerealiseerd die verwacht werden en de studies waren dan ook overschat.

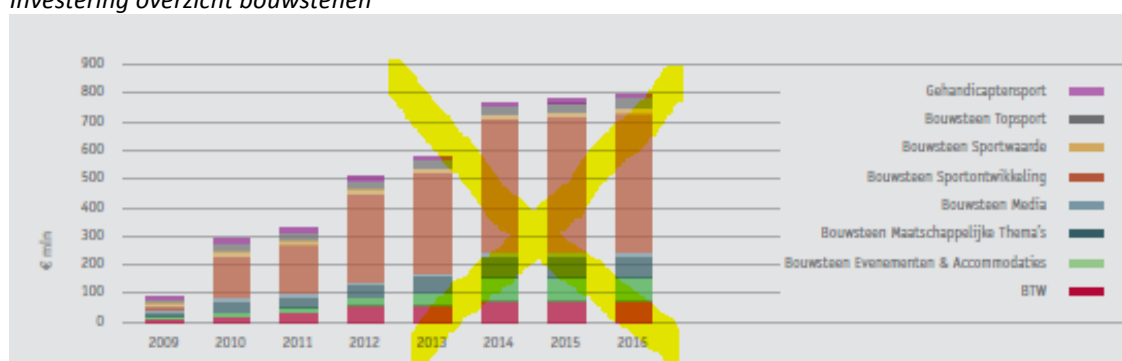
5.2.1. Kosten Olympisch Plan 2028

Verwachtingen

In het Expertrapport is een nadere uitwerking gemaakt van de activiteiten, kosten en baten van het Olympisch Plan 2028. In deze paragraaf wordt voornamelijk Hoofdstuk 6 en 7 van het Expertrapport behandeld. Hierin werd vermeld dat een dergelijk plan forse investeringen vergt, in dit geval uitgaven met een kostenkarakter. Deze investeringen betroffen geplande activiteiten en bijkomende kosten ten behoeve van de sportdeelname, de sportbeleving en de sportinfrastructuur. Voorbeelden zijn terug te vinden in het Expertrapport⁴³.

Op basis van de gehanteerde uitgangspunten en aannames vergden de geplande activiteiten binnen de zes bouwstenen en in de gehandicapten sport een gezamenlijke (publieke én private) investering van minimaal €95 miljoen in 2009 tot maximaal €1.100 miljoen in 2016, inclusief btw (zie paragraaf 4.9.2, kopje 'Begroting versus daadwerkelijke kosten'). Wordt er afgezien van het private deel, dan resteert een financieringsopgave van tussen de €90 miljoen in 2009 tot maximaal €800 miljoen in 2016, inclusief btw (zie afbeelding 10). Uit de financiële jaarrapporten van NOC*NSF blijkt dat de verwachte investeringen niet overeenkomen met de voorspellingen (zie paragraaf 4.9.4).

Investing overzicht bouwstenen

Afbeelding 10: Jaarlijkse benodigde investeringen (excl. Private investeringen) in Olympisch Plan (Bron: NOC*NSF, 2009; Expertrapport)

Zoals af te lezen uit afbeelding 10, bevonden de grootste kostenposten zich binnen de bouwsteen Sportontwikkeling. Dit betroffen het realiseren van extra benodigde accommodaties en de salariskosten van extra (betaald) kader om de nieuwe sporters en bewegers adequaat te begeleiden. Inclusief de investeringen in het private deel van de sportmarkt kwam de Netto Contante Waarde (NCW) van het Olympisch Plan-sportdeel voor de periode 2009-2016 uit op circa. €500 miljoen per jaar. Ongeveer een kwart van deze kosten (NCW circa. €125 miljoen) had betrekking op het private deel van de sportmarkt. De resterende financieringsopgave van het Olympisch Plan-sportdeel voor de periode 2009-2016 bedroeg daarmee circa. €375 miljoen per jaar⁴⁴. Er kan geconcludeerd worden dat **de schattingen voor het te investeren bedrag van €1,2 miljard over de periode 2009-2012 in de bouwstenen van het Olympisch Plan 2028 grotendeels niet kunnen worden teruggevonden.**

De uitgangspunten en aannames vergden een gezamenlijke investering van €95 miljoen in 2009 tot €1.100 miljoen in 2016

43 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (pp.154 -155)

44 NOC*NSF (2009) Expertrapport : Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028 – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij (pp. 155-156)

Netto Contante Waarde Overzicht

Bouwsteen	NCW laag incl BTW 2009-2016	NCW hoog, incl BTW 2009-2016
Bouwsteen Evenementen	€ 187	€ 253
Bouwsteen Maatschappelijke Thema's	€ 353	€ 477
Bouwsteen Media	€ 46	€ 62
Bouwsteen Sportontwikkeling	€ 1.657	€ 2.241
Bouwsteen Sportwaarden	€ 48	€ 64
Bouwsteen Topsport	€ 254	€ 344
Gehandicaptensport	€ 62	€ 84
Totaal privaat	€ 848	€ 1.148
Totaal bouwstenen excl. privaat	€ 2.607	€ 3.525
Totaal bouwstenen incl. privaat	€ 3.455	€ 4.673

Afbeelding 11: Overzicht NCW kosten Olympisch Plan 2028 per bouwsteen met onzekerheidsmarge +/- 15% (x miljoen euro (Bron: NOC*NSF, 2009; Expertrapport pp.157).

Effecten

Ten tijde van het Olympisch Plan 2028 is er geen rekening gehouden met het 'trickle-down effect'. Een enkele studie suggereert een negatief effect waarbij een topsportprestatie of –evenement werd gevolgd door een daling in de sportparticipatie (Murphy & Bauman 2007). Het laat zien dat dit niet alleen geldt voor

de effecten van prestaties en evenementen op georganiseerde sportbeoefening (ledentallen van sportbonden) maar ook op het bewegingsgedrag in het algemeen.

Ambities en Olympische Spelen

Opgeven moment gingen er geruchten dat er al (tientallen) miljoenen aan het Olympisch Plan 2028 besteed waren. Mede daardoor verdween er draagvlak voor het Olympisch Plan en werd het steeds meer als kostenpost gezien in plaats van een kans. Tevens denkt een tweetal actoren dat in deze tijd iedereen moet bezuinigen, dus waarom niet de Olympische ambitie. Dat neemt niet weg dat deze actoren teleurgesteld waren over het wegvallen van deze ambities. **Het neemt tevens ook niet weg dat er niet doorgewerkt kan worden aan de ambities die er waren.**

Ten tijde van het Olympisch Plan 2028 is er geen rekening gehouden met het 'trickle-down effect'.

NOC*NSF heeft subsidies verstrekt ten einde een stimulans te geven aan de mogelijke toekenning van de Olympische Spelen aan Nederland. NOC*NSF wil commitment overdragen aan andere partijen dan wel separate financiering verkrijgen voor een dergelijk evenement ter verbetering van de positie van Nederland voor de sport in zijn algemeenheid.

Overzicht kosten Olympisch Plan 2028

Wat betreft de gemaakte kosten van het Olympisch Plan 2028, zal hieronder een overzicht worden gegeven van de achterhaalde resultaten aan de hand van het onderzoek.

Doordat de kosten de baten zijn overstegen, zal het voor het Olympisch Plan 2028 onmogelijk zijn om op landelijk niveau maatschappelijke waarde te creëren. Aan het Olympisch Plan 2028 hangt namelijk een kostenplaatje van ruim €14,8 miljoen. Dit is als volgt opgebouwd;

Het kostenplaatje dat aan het Olympisch Plan 2028 hangt is ruim €14,8 miljoen

Kosten

- Er is een bedrag van **€2,5 miljoen** geïnvesteerd aan de evenementenambitie in de periode 2009 tot en met 2012
- Er is **€1,5 miljoen** als een tijdelijke projectsubsidie vrijgekomen vanuit het Ministerie van VWS voor de tien pilots omtrent de evenementen (ambitie)
- Er is **€2 miljoen** (€ 500.000 per jaar) besteed aan middelen voor kennis als fundament, waarbij kan worden gedacht aan onder andere het 'Sectorplan'.
- Voor de Evenementen Hostbroadcasting was in 2011 en 2012 een totaalbedrag gereserveerd van **€860.000** (€360.000 in 2011 en €500.000 in 2012)
- Rotterdam heeft over een periode van drie jaar een bedrag van **€1.725.000** geïnvesteerd. (€500.000 per jaar voor het Olympisch Plan 2028 en €75.000 per jaar aan het Programm Office)
- Bij NOC*NSF hebben de lasten geleid tot een bedrag van **€5.883.000** als kostenpost
- Amsterdam heeft in de periode 2011-2014, €2 miljoen besteed aan de uitvoering van het Sportplan en de Olympische ambitie. Voor de periode dat het Olympisch Plan liep betekent dat een totaalbedrag

van €4 miljoen. Toch kan niet dit gehele bedrag worden bijgeschreven, omdat het eigen beleid de leidraad was. Amsterdam heeft van die €4 miljoen, nog geen **€300.000** besteed aan het Olympisch Plan 2028.

Baten

- In 2011 is er door NOC*NSF een baat gerealiseerd met een waarde van €2.549.000
- In 2012 bedroeg het bedrag €2.471.000 aan baten

Dit is inclusief de opbrengsten die vanuit de Lotto afdracht zijn ontstaan (zie paragraaf 4.9.3, kopje Lotto Opbrengsten). Het bedrag dat Lotto heeft afgestaan ten behoeve van het Olympisch Plan 2020 bedroeg €1,2 miljoen.

Bovenstaande baten zullen niet worden meegenomen, omdat dit geen resultaat was voor de organisatie van het Olympisch Plan 2028, maar voor NOC*NSF, één van de alliantiepartners.

De exacte verdeling van kosten en dubbel geboekte kosten is er helaas niet, doordat niet inzichtelijk was voor de onderzoek waar bepaalde subsidieverantwoordingen voor zijn ingediend. De achterhaalde informatie heeft geleid tot dit eindsaldo. Dit saldo is er grotendeels voor verantwoordelijk dat het Olympisch Plan 2028 geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigt.

Overige kosten

Er zijn ook andere kosten gemaakt, die niet meegenomen zullen worden binnen dit onderzoek, doordat het netto-effect onmeetbaar is. Alleen duidelijk toe te wijzen kosten zijn in het kostenoverzicht vermeld. Hieronder zijn twee kostenposten benoemd, die verder niet belangrijk zijn voor dit onderzoek, namelijk;

- Er is €40.000 uitgegeven voor het CTO in het Sloterparkbad door Amsterdam, voor onder andere 'onderwater camera's'.
- Amsterdam heeft €2 miljoen per jaar uitgegeven voor de uitvoering van het 'Sportplan en het Olympisch Plan'.

Er was twijfel over de schattingen van kosten en baten van het Olympisch Plan 2028 (zie CPB Beoordeling, 2009). Na onderzoek te hebben gedaan, naar mogelijke resultaten op dit vlak kan worden geconcludeerd dat de batenposten waren overschat en de kostenonderbouwing onvoldoende geformuleerd. Omdat het in de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse van het Olympisch Plan berekende positieve saldo van baten minus kosten relatief bescheiden is (iets minder dan 14% van de kosten), is die twijfel inderdaad gerechtvaardigd.

Essentie

In paragraaf 5.2.1 onder het kopje 'verwachtingen' werd vermeld dat er kan geconcludeerd worden dat ***de schattingen voor het te investeren bedrag van €1,2 miljard over de periode 2009-2012 in de bouwstenen van het Olympisch Plan 2028 grotendeels niet kunnen worden teruggevonden.*** Zo blijkt uit de financiële jaarrapporten van NOC*NSF dat de verwachte investeringen niet in de buurt komen van de voorspellingen.

Tevens is er geen rekening gehouden met het 'trickle-down effect'. NOC*NSF heeft in twee van de vier jaar van het Olympisch Plan 2028 €1,2 miljoen ontvangen aan Lotto middelen.

Dit waren de meest belangrijke baten voor NOC*NSF, wat geen resultaat is door het Olympisch Plan 2028. De lasten waren vaak groter dan de baten. Hieronder een overzicht van het saldo wat NOC*NSF aan het Olympisch Plan in de periode 2009 tot en met 2012 heeft ontvangen. In het overzicht staan naast de gemaakte kosten, ook de totale opgeleverde baten aangegeven (zie paragraaf 4.9.2.).

De verhouding kosten en baten voor NOC*NSF was negatief. ***NOC*NSF heeft een totaalbedrag van ruim €25,5 miljoen*** (exact bedrag €25.495.000) ***zelf moeten investeren in het Olympisch Plan 2028*** (zie paragraaf 4.9.2 voor de tabellen).

Doordat de kosten de baten zijn overstegen, is het voor het Olympisch Plan 2028 onmogelijk om op landelijk niveau maatschappelijke waarde te creëren. Aan het Olympisch Plan 2028 hangt namelijk een kostenplaatje van ruim €14,8 miljoen. De exacte verdeling van kosten en dubbel geboekte kosten is er helaas niet, doordat niet inzichtelijk was voor de onderzoeker waar bepaalde subsidieverantwoordingen voor zijn ingediend.

De achterhaalde informatie heeft geleid tot dit eindsaldo. Dit saldo is er grotendeels voor verantwoordelijk dat het Olympisch Plan 2028 geen maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. Ondanks dat het Olympisch

Plan door velen als kostenpost werd weggezet, mede door de oriëntatie op de Olympische Spelen, kan er doorgewerkt worden aan de ambities die er waren, want die zijn ongebroken.

5.3 Organisatorisch

De aanleiding voor het Olympisch Plan 2028 was dat NOC*NSF aangaf weleens de Spelen te willen organiseren. Dit hebben zij in een prachtig Olympisch Plan 2028 verpakt, maar werden vervolgens naast initiatiefnemer, één van de belangrijkste partners binnen de alliantie.

Voor een succesvol Olympisch Plan is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen verschillende fases, namelijk de doelen en de bijpassende 'maatschappelijke' partners die deze doelen kunnen bereiken. Het valt op dat NOC*NSF voor zichzelf een grote en belangrijke positie heeft ingenomen in de Opbouwfase, wat het Olympisch Plan niet ten goede is gekomen. Deze fase kon beter gerealiseerd worden door bijvoorbeeld gemeentes of andere bedrijven met maatschappelijke doeleinden, die hier meer personeel en de nodige ervaring voor in dienst hebben. Als het Olympisch Plan 2028 zou zijn gerealiseerd, moest NOC*NSF bij de Kandidaatsfase weer de belangrijkste partner worden van Olympisch Vuur. Mede omdat alleen via NOC*NSF de weg naar een bid en/of de Olympische Spelen kan worden aangevraagd.

Om de coördinatie van het Olympisch Plan onder de hoede te nemen, is er een Program Office opgericht. Binnen dat council waren op bestuurlijk niveau verschillende partijen vertegenwoordigd. Vanuit het Program Office zijn voor alle ambities verschillende teams geformeerd. Eric Eijkelberg was de laatste directeur over het geheel hiervan en zijn voorganger was Ben Tellings. Gerben Eggink was de kwartiermaker en heeft de organisatiestructuur van het Programm Office ingericht. Daarnaast heeft hij ervoor gezorgd dat het charter werd getekend. Eric Eickelberg was niet bestuurlijk verantwoordelijk voor het Program Office, maar was operationeel verantwoordelijk voor Program Office. Hij was daarmee de directeur die verantwoordelijk was voor het uitvoeren en aansturen van het Program Office. **Het Programm Office heeft los gefunctioneerd van NOC*NSF, wat betekende dat NOC*NSF één van de alliantiepartners was. Toch zijn alle medewerkers van het Program Office altijd in dienst geweest van NOC*NSF. Hiermee had NOC*NSF dus een juridische verantwoordelijkheid, maar geen hiërarchische verantwoordelijkheid.** Ondanks de verantwoordelijkheid van NOC*NSF (zoals hierboven beschreven), werd niet door alle actoren ervaren dat deze structuur de goede basis was voor het Olympisch Plan 2028.

(Locatie) Papendal

De locatie van de huisvesting van Olympisch Vuur op locatie Papendal, is niet ten goede gekomen aan het Olympisch Plan 2028. Ze zaten namelijk op kamers bij NOC*NSF en dat was te veel gedacht vanuit de sport, terwijl het Olympisch Plan juist de connectie met ruimte, economie en gezondheid moest realiseren. Acht van de tien Olympisch Vuur medewerkers waren oud medewerkers van NOC*NSF en/of gedetacheerd. **Het zat daarmee te dicht tegen NOC*NSF aan** Dit is allemaal niet handig volgens een aantal actoren. Kortom er was een complexe structuur die er voor heeft gezorgd dat het allemaal niet snel en doeltreffend gerealiseerd kon worden. Er moet daarom lering worden getrokken over wat hier is misgegaan. **Dat besef kwam opgeven moment op bij zowel NOC*NSF als bij Olympisch Vuur, dat zij meer met die steden moesten doen, maar toen ging de streep al door het Olympisch Plan 2028.**

Het feit dat het Plan niet door is gegaan, geeft klaarblijkelijk aan dat de samenwerking onvoldoende was. Het was voor mensen als de heer Breedveld dan ook verwarrend dat Olympisch Vuur naast NOC*NSF zat, omdat niet altijd duidelijk was, wie er in Olympisch Vuur zat en wie niet. Olympisch Vuur zat dan wel op Papendal en waren zelfstandig, maar toch niet helemaal. Dat heeft het Mulier Instituut ook zo ervaren. Als zij een opdracht voor Olympisch Vuur uitvoerden, moesten ze de rekening doorsturen naar NOC*NSF.

Volgens andere actoren voelde het opgeven moment aan alsof sponsors/partijen zich beter met Olympisch Vuur konden identificeren, waardoor NOC*NSF druk voelde.

Opvallend is dat er door de jaren heen tussen NOC*NSF en het Olympisch Vuur een soort machtsstrijd is ontstaan. Aan de ene kant wordt er een alliantie gecreëerd, het Olympisch Vuur, dat uiteindelijk het Olympisch Plan (de Olympische Ambitie) moest versnellen. Het werd zichtbaar dat de alliantie het brede sportbeleid behartigde. De organisatie werd ondergebracht bij NOC*NSF wegens onder andere de rechtspersoonlijksaspecten. NOC*NSF focuste zich meer op het doel van het binnenhalen van internationale medailles, terwijl Olympisch Vuur meer de volle breedte wilde

*Opgeven moment voelde het aan
alsof sponsors/partijen zich
beter met Olympisch Vuur
konden identificeren, waardoor
NOC*NSF druk voelde*

ondersteunen. Wat de steden merkten was dat het de voortgang belemmerde. In plaats van dat er wordt gewerkt om de ambitie te versterken werd er een strijd gevoerd wat een negatieve invloed had op te boeken vooruitgangen. Meerdere partijen hebben gemerkt dat er zichtbaar iets niet goed ging tussen NOC*NSF en Olympisch Vuur.

Interne organisatie

Binnen de interne organisatie is er door de Financiële Commissie van NOC*NSF geconstateerd dat de AO/IC (staat voor Administratie Organisatie & Interne Controle), rondom een drietal grotere projecten aandacht behoeft, namelijk;

- Het Olympisch Plan 2028
- The Ambition
- Het Cross Mediaal Platform

Deze projecten hebben allen een link met (de doelen van) het Olympisch Plan 2028. Hier zijn onder andere verplichtingen aangegaan c.q. uitgaven gedaan, voordat de funding van deze projecten dekkend en geformaliseerd waren. De Financiële Commissie was van mening dat bestuur en directie de bewaking van projectkosten op management niveau duidelijker moest formuleren, vervolgens moest naleven en dat van 'management override' geen sprake mag zijn⁴⁵. Dit is natuurlijk een opvallend gegeven, maar toch kan met dit resultaat alleen aannames worden geconfronteerd over het eventuele effect wat dit heeft gehad voor bijvoorbeeld samenwerkingen. Daarom wordt dit niet verder behandeld in dit onderzoek.

Alliantie structuur

Het council moest gezien worden als de vertegenwoordiger van alle alliantiepartners. De alliantie begon met acht partijen en uiteindelijk is het 'Onderwijs' er als negende alliantiepartner bij gekomen. Het council was de vertegenwoordiger van al die partijen, zonder gekoppelde inhoudelijke verantwoordelijkheid. De overheden of de gemeente waren niet verantwoordelijk voor bijvoorbeeld de Evenementen- of Breedtesportambitie. Het moest worden gezien als een alliantie die samenwerkt in het realiseren alle doelen in het Olympisch Plan 2028. Het 'commitment' werd op het hoogste niveau afgegeven door de handtekening te zetten onder een charter. ***Hoeveel menskracht, tijd en energie er werd vrijgemaakt binnen de organisatie om aan die ambities te werken, was per alliantiepartner verschillend. De ene alliantiepartner was meer betrokken, terwijl een andere alliantiepartner meer regisseerde. Dit was de mening van de twee grote steden, waarbij zij zich als 'trekkende partijen' van het geheel zagen.***

Maatregelen die in categorie 4 vielen werden door de Alliantiepartners zelf opgenomen in hun beleids- en uitvoeringsplannen. Belangrijk hierbij is dat het netto-effect van het beleid van het Olympisch Plan 2028 niet meer te meten is door het ingebrachte beleid van de alliantiepartners.

Vanuit het Program Office is er een 'Jaarplan' opgeleverd wat als resultaat kan worden gekenmerkt. Toch was dit een belangrijk aspect voor het geheel van het Olympisch Plan 2028 en zal daarom niet worden meegenomen in dit onderzoek. Het schetste namelijk wat de allianties wilden doen binnen de verschillende ambities. Dit was per ambitie vertaald naar een lange termijn doel met 2016 als einddoel.

Vanuit het Program
Office is er een
'Jaarplan' opgeleverd

Een andere belangrijke uitkomst uit dit onderzoek, is dat er te veel werd vastgehouden aan het feit dat de alliantie bestond uit negen partijen, die ieder gelijkwaardig moesten zijn. Daarmee bleef men vaak hangen in politieke discussies, waardoor uiteindelijk niet veel stappen gemaakt konden worden. De redenen hiervoor zijn dat;

- er steeds weer iets was wat het tegenhield
- het belang van de ene partij, het belang van de andere partij schaadt
- er te weinig als alliantie gedacht werd, bijvoorbeeld als er kritiek kwam van RTL nieuws, werden er reacties vanuit verschillende alliantiepartners gegeven.

Terwijl op het moment dat men denkt als een alliantie, gaat men eerst bij elkaar zitten, stemt men af wat de gezamenlijke reactie wordt. En maakt men het eigen belang soms ondergeschikt aan het grotere belang en

45 NOC*NSF (2010) Jaarrekening NOC*NSF 2009 – Arnhem: NOC*NSF

dat is zeker niet altijd gebeurd gedurende de looptijd van het Olympisch Plan 2028. Een goede alliantie had met gezamenlijke kracht opgetreden, ook in de richting het lobby van een nieuw kabinet of in ieder geval naar de formateurs. Het ontbrak aan een regisseur, gezamenlijkheid en het ondergeschikt maken van het eigen belang ten opzichte van het geheel.

Er zal voortaan op voorhand beter moeten worden nagedacht over de rol, taken en verantwoordelijkheden van iedere alliantiepartner. Daarnaast zal iemand zich uiteindelijk als verantwoordelijke moeten opstellen voor de realisatie van het geheel in gezamenlijkheid met anderen partijen in plaats dat er hard wordt vastgehouden aan gelijkwaardigheid, wat uiteindelijk weinig heeft gerealiseerd.

Daarnaast zou het goed zijn om op voorhand beter na te denken over het kwantificeren van de doelstellingen, namelijk het formuleren van doelen die daadwerkelijk meetbaar zijn en waar andere zich ook aan kunnen competeren en weten wat er van ze verwacht wordt. ***Een alliantie met negen partijen, die ten kosten van alles gelijkwaardig aan elkaar moeten zijn, waarbij de één nooit meer te zeggen heeft dan de ander, die altijd in discussie blijft en dat de één meer doet dan de ander is geen goede structuur om het Olympisch Plan te dragen.***

Iets anders opmerkelijks was dat er wordt gekeken naar de frequentie van de vergaderingen en het gemak waarmee beslissingen werden uitgesteld. Tijdens het onderzoek bleek dat de samenhang niet optimaal was mede doordat de echte 'zware mensen' en/of 'grote namen' daar aan tafel zaten. Die komen niet elke vier weken bij elkaar, volgens een actor kan die structuur daarmee te maken hebben.

De frequentie van de vergaderingen en het gemak waarmee beslissingen werden uitgesteld. Kwam niet ten goede aan het Olympisch Plan

Het is te concluderen dat de realisatie van het Olympisch Plan niet optimaal was op drie aspecten, namelijk:

- Bestuurlijk
- Politiek
- Alliantie

Ook het feit dat de gerealiseerde baten liggen in twee baten, die normaal weinig maatschappelijke waarde vertegenwoordigen opvallend, namelijk de Topsport ambitie en Evenementenambitie. Zo zijn de baten geboekt op Topsportniveau en bij voormalige allianties, die nu nog steeds samenwerken. Dit is een baat dat is gerealiseerd te danken aan het Olympisch Plan 2028. Als wordt gekeken naar de definitie van maatschappelijke waarde binnen dit onderzoek, kan worden geconcludeerd dat het Olympisch Plan 2028 geen tot zeer weinig maatschappelijke waarde vertegenwoordigd op dit vlak.

Reden stekker uit Olympisch Plan 2028

Dat het Olympisch Plan niet meer 'actief' is, valt niet te wijten aan één aspect volgens de actoren. De meeste mensen zeggen nu dat de regering het heeft gedaan, omdat het niet meer in het Regeerakkoord staat. Dat is correct, want dat heeft te maken met de financiële middelen die niet meer werden toegewezen aan het project 'Program Office'. ***Zoals eerder aangegeven ligt dit niet aan één aspect zoals bestuurlijke miscommunicatie of puur door de politiek die het uit het regeerakkoord heeft geschrapt. Het is op meerdere fronten niet goed gegaan, namelijk;***

1. Bestuurlijke (mis)communicatie

Volgens de heer Vervoorn, die met een groep naar Brazilië was geweest heeft daar een soort 'mindshift' plaatsgevonden over het organiseren van de Spelen. In eerste instantie was het de bedoeling om Nederland op

Er heeft een mindshift plaatsgevonden wat betreft het naar Nederland halen van de Spelen en het Olympisch Plan 2028

Olympisch niveau te krijgen en pas na het bereiken van dit niveau moest er worden nagedacht over het eventueel organiseren van de Spelen.

Uiteindelijk werd het meer; Nederland wil de Spelen organiseren en het Olympisch Plan 2028 kan helpen om dat te bereiken. Tijdens de mindshift is de focus verplaatst van het doel om in Nederland het Olympisch niveau te bereiken, naar het binnenhalen van de Spelen met betrekking tot het Olympisch Plan. Volgens een van de actoren heeft dit geen invloed gehad op het

schrapen van het Olympisch Plan, maar na dit uitgebreide onderzoek blijkt dat dit niet ten goede is gekomen van het Olympisch Plan. Doordat de focus op het binnenhalen van de Spelen lag, kwamen de kosten hiervoor duidelijk naar voren in het keuzeprocess van het nieuwe kabinet.

Toch lag er volgens de meeste actoren een groot probleem in de communicatie. Hier zal dieper op worden ingegaan in het volgende kopje 'Communicatie'.

2. Politiek

Een aantal actoren vindt het echter ook begrijpelijk dat de stekker uit het Olympisch Plan 2028 is getrokken om economische redenen. Dit neemt niet weg dat zij het jammer vonden dat dit zo snel was gebeurd. Want in de stimuleringsfeer had Nederland daar nog een aantal jaren profijt van kunnen hebben.

Een heel belangrijk argument is dan ook de 'economische reden'. Het is onvoldoende gelukt om duidelijk te kunnen maken wat het winstpotentieel was. De kosten waren redelijk duidelijk, maar de overheid moest te veel investeren terwijl revenu's niet direct terugvloede naar de overheid en/of de baten onvoldoende zichtbaar waren. De focus in het regeerprogramma gaat verder vooruit, er is geen tijd in deze crisis voor luxe zaken. Daarom vindt de politiek dat de Spelen ten tijde van economische crisis het niet te verantwoorden is naar het volk.

Uiteindelijk was het de regering die de ambitie voor het binnenhalen van de Spelen uit het Regeerakkoord haalde, dat zou volgens de meeste actoren niet gebeurd mogen zijn. Het is natuurlijk vreemd dat de vorige regering het volop onderschrijft en het zelfs in het Regeerakkoord verankerd. Terwijl de nieuwe regering, waar nota bene nog een deel van dezelfde onderhandelaars aan tafel zaten, het weghaalde.

Ook al was het Olympisch Plan 2028 ondersteund door het kabinet. zou deze alsnog gestopt zijn

3. Alliantie (structuur)

Zo denkt één van de actoren, dat bij voldoende financiering vanuit

de regering er ook problemen waren op bestuurlijk niveau binnen de alliantie die anderszins tot problemen hadden geleid. Dat had te maken met de belangen van de verschillende alliantiepartners. Negen partijen zijn negen belangen, die vaak niet met elkaar in één lijn staan.

Actoren denken dat als er een goede alliantie was, die ook richting het lobby van een nieuw kabinet of in ieder geval naar de formateurs, 'met gezamenlijke krachten optrad' dit niet kon gebeuren.

Een andere reden voor het falen, had de opbouw van de alliantie kunnen zijn. Door de alliantie partners ten alle tijde gelijkwaardig te behandelen en de ander nooit voor te trekken, was er geen leidende partij. Dit was ook te zien bij communicatie vanuit de alliantie. Partners gaven individueel antwoorden op de vragen die vanuit de media werden gesteld in plaats van dat er als alliantie één antwoord werd gegeven.

Communicatie

In de looptijd van het Olympisch Plan 2028 is het nooit goed gelukt, om mensen en of partijen te overtuigen dat het niet alleen gaat om het evenement in 2028. Het Olympisch Plan 2028 was ook om de breedtesport, nieuwe voorzieningen, bewegingsonderwijs te stimuleren. De communicatie over de bedoeling van het Olympisch Plan is het probleem geweest, omdat niet duidelijk is geworden;

- doel van het Olympisch Plan 2028
- wat de trigger is geweest van de maatschappelijke initiatieven
- wat het netto-effect is van het Olympisch Plan 2028

Zonder (wenkend) perspectief van die Olympische Spelen zou het lege praat zijn geweest

Hier valt dan ook winst te boeken, alleen valt niet concreet te formuleren op

welke wijze dit duidelijker moet. Mede doordat er geen inzicht is geweest in de werkwijzen en procedures van het 'communicatieteam' (marketingafdeling) gedurende dit onderzoek. Toch zal in de Aanbevelingen op basis van een aanname een mogelijke oplossing gegeven. Voor toch wel de meeste actoren gold dat zonder (wenkend) perspectief van die Olympische Spelen het lege praat zou zijn geweest. Toch zal het een vreemd perspectief blijven, want al zijn de Spelen zo mooi, als men het over de Spelen heeft, zijn er weer andere die zeggen 'het gaat alleen om die dure stadia' terwijl dat niet gewenst is door de believers. De communicatie is dan ook een groot struikelblok geweest, waarin een eventuele volgende poging beter over nagedacht moet

worden. **Het was deels een communicatieprobleem en was het deels een probleem, dat het te moeilijk was om te laten zien wat de meerwaarde betekenis van het Olympisch Plan 2028 was.**

Machtsverhoudingen

Het was opvallend dat elke gemeente het Olympisch Plan in verschillende mate en manieren implementeerde in hun beleid. Uit resultaten van een studie (Molkenboer, 2012) blijkt dat in de meeste steden, voornamelijk daar waar de politieke bestuurders geen verleden of nevenactiviteiten in de sportwereld kennen, de oorzaak te zijn geweest van de geringe implementatie van het Olympisch Plan 2028 in het gemeentelijk beleid. Strategische acties op verschillende niveaus in de organisatie leiden tot het totale gemeentelijke sportbeleid.

Het Olympisch Plan 2028 heeft echter niet in elke gemeente geleid tot beleidsveranderingen, omdat veel steden op dit moment het lokale belang boven het landelijke stellen. Sportbeleidsmakers blijken aan de hand van de informatie uit hetzelfde onderzoek een strategische actor te zijn in het proces van het opstellen van gemeentelijk sportbeleid. Zij formuleren het beleid en zij zijn een belangrijke informatiebron naar het politieke systeem dat uiteindelijk de formele macht heeft. Kennis van het Olympisch Plan en persoonlijke interesse van de ambtenaar en de wethouder spelen een aanzienlijke rol bij het al dan niet implementeren van het Olympisch Plan 2028. Dit was ook te zien met de steden Amsterdam en Rotterdam als grote 'trekkers' van het Olympisch Plan 2028.

*Er liggen meer kansen voor
de steden qua sportparticipatie,
dan voor NOC*NSF*

De gemeentelijke sportbeleidsmakers zien dat het Olympisch Plan 2028 invloed heeft op het gemeentelijk sportbeleid. Dit betekent echter niet dat het beleid er overal op aangepast is. Dit verschilt per gemeente. In een aantal gemeenten werd het beleid er volledig op aangepast, men wilde laten zien achter het

Olympisch Plan te staan. In andere gemeenten werd er niets mee gedaan vanwege andere prioriteiten en te weinig aanknopingspunten. In weer andere steden is alleen de denkwijze veranderd. Hier zorgde het Olympisch Plan 2028 voor nieuwe inzichten die positief zijn voor sport. Dat dit nog niet tot daadwerkelijke beleidsveranderingen heeft geleid, baart de sportbeleidsmedewerkers geen zorgen. Een eerste stap is gemaakt. De meeste sportbeleidsmakers vinden in ieder geval dat het Olympisch Plan 2028 goed aansluit op het gemeentelijk beleid. De ambities uit het Olympisch Plan zijn in veel gemeenten al jaren onderdeel van het sportbeleid. Daarom vindt men het niet noodzakelijk het sportbeleid te veranderen. Waar het Olympisch Plan 2028 op vrijwel alle terreinen hoge doelen stelt, kiezen die gemeenten alleen de ambities die aansluiten bij het overige beleid en het imago van hun stad.

Dit is ook de voornaamste reden dat Amsterdam en Rotterdam hebben uitgesproken om verder te gaan met de ambities. Voor de steden zitten er natuurlijk andere voordelen aan verbonden dan voor NOC*NSF. NOC*NSF is namelijk de vertegenwoordiger van de georganiseerde sport en behartigt de belangen van de clubs (bonden), terwijl steden een breder belang hebben. Alleen mag het voor de steden geen Olympische ambitie meer heten, omdat 2028 achterwege is.

Rotterdam heeft een onderzoek laten doen door het Mulier Instituut, wat de sportdeelname heeft voorspeld voor 2020. Het blijkt dat één derde van de mensen in 2020 in de stad georganiseerd blijft sporten, terwijl twee derde ongeorganiseerd sport.

Tevens gaat 80% van alle grote sportevenementen in Nederland naar de twee grote steden. Rotterdam en Amsterdam hebben allebei hun track records verbeterd. De steden zagen vele voordelen aan de samenwerking en kennen voor een groot deel dezelfde problematiek. Daarom willen zij de krachten bundelen om elkaar versterken te op vier gebieden. Dat wordt de "Kracht van sport" genoemd en de vier gebieden zijn (Zie Hoofdstuk 4.7);

- Sport en Economie
- Talentontwikkeling
- Grote evenementen
- Onderzoek & Innovatie

De samenwerking tussen Rotterdam en Amsterdam op verschillende gebieden, maar vooral het doorzetten van de ambities als gezamenlijk doel, kan worden gezien als een resultaat van het Olympisch Plan 2028. Omdat gedurende het Olympisch Plan de twee steden dichter tot elkaar zijn gegroeid.

Essentie Organisatorisch

De huisvesting van Olympisch Vuur op locatie Papendal is dit niet ten goede gekomen aan het Olympisch Plan 2028. Ze zaten namelijk op kamers bij NOC*NSF en dat was te veel gedacht vanuit de sport, terwijl het Olympisch Plan juist de tentakels naar ruimte, economie en gezondheid moest uitgooien. De sport zelf die redt het wel, het zat alleen veel te dicht tegen NOC*NSF aan. Dat besef kwam opgeven moment ook bij NOC*NSF en Olympisch Vuur, dat er meer met de steden gedaan moest worden, maar toen ging de streep al door het Olympisch Plan 2028.

Het falen van het Olympisch Plan had niet één uitgesproken reden. Het is op meerde fronten niet succesvol verlopen, namelijk;

- Bestuurlijke (mis)communicatie
- Politiek
- Alliantie (structuur)

Actoren denken dat als er een goede alliantie was, die ook richting het lobby van een nieuw kabinet of in ieder geval naar de formateurs met gezamenlijke krachten optrad, dit niet zou gebeuren.

Een andere reden voor het falen, had de opbouw van de alliantie kunnen zijn. Door de alliantie partners ten alle tijde gelijkwaardig te behandelen en de ander nooit voor te trekken, was er geen leidende partij.

Tevens is er een communicatieprobleem geweest, omdat niet duidelijk is geworden;

- doel van het Olympisch Plan 2028
- wat de trigger is geweest van de maatschappelijke initiatieven
- wat het netto-effect is van het Olympisch Plan 2028

Het was deels een communicatieprobleem en deels een probleem omdat het te moeilijk was om te laten zien wat de meerwaarde betekenis van het Olympisch Plan 2028 was. Er is nooit duidelijk geworden wie de spreekbuis was van het Olympisch Plan 2028.

De samenwerking tussen Rotterdam en Amsterdam op verschillende gebieden, maar vooral het doorzetten van de ambities als gezamenlijk doel, kan worden gezien als een resultaat van het Olympisch Plan 2028. Omdat gedurende het Olympisch Plan de twee steden dichter tot elkaar zijn gegroeid.

5.4. Uitvoering activiteiten

Wat betreft de uitvoering van activiteiten die direct gelinkt zijn met het Olympisch Plan 2028, kan kort worden geconcludeerd dat alleen de Evenementenambitie en diens activiteiten zijn uitgevoerd. De andere ambities zijn namelijk alleen gecoördineerd. Alleen hier zouden dan ook eventuele langere termijn baten terug te vinden zijn. Wat betreft de andere ambities was voornamelijk de coördinatie van de alliantie gedaan. **De tijdelijke projectsubsidie van drie jaar vanuit het VWS voor de Evenementenambitie was anders ook stopgezet en de uitvoerende taken bij NOC*NSF ondergebracht**

De strategische context rondom de implementatie van het Olympisch Plan 2028 in het gemeentelijke sportbeleid, wordt uitgebreid door samenwerkingsverbanden.

Toch zou bovenstaande conclusie het Olympisch Plan 2028 te kort doen, omdat het verschillende initiatieven op allerlei niveaus heeft opgeleverd. Al kan niet altijd exact worden bepaald wat de eventuele maatschappelijke waarde en het netto-effect is geweest van het Olympisch Plan 2028 zonder aannames te doen.

De grote gemeentes als Amsterdam en Rotterdam zagen de maatschappelijke voordelen van het Olympisch Plan wel in waardoor zij beslisten om in grote mate het Olympisch Plan te

implementeren in hun beleid. Terwijl de kleinere gemeentes over het algemeen geen maatschappelijke voordelen voor hun gemeenten in het Olympisch Plan zagen. **Het valt op dat de gemeentes die het Olympisch Plan hebben geïmplementeerd, dat met een achterliggende gedachte deden om als (vestiging)stad vooruitgang te boeken. De uitvoering van deze activiteiten zijn daarom grotendeels mislukt, omdat het maatschappelijke doel van het Olympisch Plan niet goed is door gecommuniceerd vanuit de organisatie.**

Wel kan worden gezegd dat de strategische context rondom de implementatie van het Olympisch Plan 2028 in het gemeentelijke sportbeleid, wordt uitgebreid door de samenwerkingsverbanden die de sportafdeling heeft met partners binnen en buiten de gemeente. **De verbanden tussen de steden zijn in de meeste gevallen aangegaan om de stad aantrekkelijker te maken als vestigingsstad.** Niet te vergeten zijn de overeenkomsten voor onder andere de grote steden in Nederland. Er werd aangegeven dat de grote steden veelal dezelfde problemen kennen.

Het bestuur van het Programm Office moest geen uitvoering geven aan de verschillende ambities, omdat iedere alliantiepartner gelijkwaardig aan elkaar moest blijven. Er kan worden geconcludeerd dat er geen onderscheid gemaakt werd in de specialisatie van een alliantiepartner en dit kwam de uitvoering niet ten goede.

Essentie Uitvoering activiteiten

Alleen de Evenementenambitie en diens activiteiten zijn uitgevoerd. Wat betreft de andere ambities zijn die alleen gecoördineerd en dan voornamelijk de coördinatie van de alliantie. De uitvoerende taken zouden sowieso worden ondergebracht bij NOC*NSF. De projectsubsidie van drie jaar vanuit het VWS voor de Evenementenambitie was zonder het wegvallen van de steun van het nieuwe kabinet stopgezet.

Het valt op dat de gemeentes die het Olympisch Plan hebben geïmplementeerd, dat met een achterliggende gedachte deden om als (vestiging)stad vooruitgang te boeken. De uitvoering van deze activiteiten zijn daarom grotendeels mislukt, omdat het maatschappelijke doel van het Olympisch Plan niet goed is door gecommuniceerd vanuit de organisatie. De verbanden tussen de steden zijn in de meeste gevallen aangegaan om de stad aantrekkelijker te maken als vestigingsstad.

5.5. Overall Conclusions

PM-baten

Het Olympisch Plan 2028 zou op het merendeel van de facetten niet geslaagd zijn. Zo werden bij de voorstudies voor de Opbouwfase van het Olympisch Plan 2028, de grootste baten verwacht bij;

- Meer sportiviteit	minimaal onbekend
- Meer gezondheid	minimaal €3 miljard
- Meer sociale cohesie	minimaal €4.5 miljard
- Minder obesitas	minimaal onbekend

Het tussenrapport van fase 1 van het Olympisch Plan 2028 benoemt zes bouwstenen die de kandidatuur moesten dragen en beschreef de activiteiten die nodig waren om de bouwsteen voldoende te versterken. De jaarlijkse investering voor deze versterking in de periode 2009 – 2016 moesten uiteen lopen van €250 tot €900 miljoen (exclusief btw). De jaarlijkse baten van deze versterkingen werden voor de periode 2009–2016 geschat op €400 tot €950 miljoen per jaar. Vaak ging het dan om immateriële baten zoals minder ziekteverzuim, levensduurverlenging, of een verbetering van de sociale cohesie⁴⁶. Wel is duidelijk dat er niet is geïnvesteerd zoals men dit had beoogd. Ook zouden eventuele baten op langere termijn nog niet ter sprake kunnen komen, zonder daar aannames over te doen.

Om de baten te kunnen realiseren was het van belang dat er jaarlijks geïnvesteerd zou worden in de bouwstenen (zie afbeelding 10 in paragraaf 5.2.1). **De geplande investeringen waren als volgt;**

- Ruim €100 miljoen in 2009
- Ruim €300 miljoen in 2010
- Ruim €320 miljoen in 2011
- Ruim €500 miljoen in 2012

Er is niet geïnvesteerd in de ambities en doelen van het Olympisch Plan 2028 zoals men dit had beoogd

Dit is €1,2 miljard over de periode 2009-2012 en maar 1,23% van het geprojecteerd bedrag.

Gedurende dit onderzoek kan er voor de gehele periode van vier jaar nog geen geïnvesteerd bedrag van €14,8 miljoen worden teruggevonden exclusief personele kosten van derden.

In dit onderzoek wordt hetzelfde als in het 'Beoordeling rapport Olympisch Plan 2028 door het CPB in 2009' niet verder ingegaan op de PM-baten vanwege hun 'ongrijpbaarheid' en de lange termijn effecten nog niet zichtbaar zijn binnen deze onderzoeksperiode.

Maatschappelijke waarde

Zoals uitgelegd in Hoofdstuk 4.7 is er een Modelaanpak Evenementen en een Nationale Evenementenkalender gerealiseerd. Over de meningen van de baat Nationale Evenementenkalender zijn de meningen van de actoren verdeeld. Hoewel dit overzicht van sportevenementen inzichtelijk is voor iedereen, kan niet worden vastgesteld welke (maatschappelijke) waarde het vertegenwoordigd. **Daarom wordt deze baat ook niet als legacy gezien, omdat niet kan worden vastgesteld zonder aannames te doen welke maatschappelijke waarde de Nationale Evenementenkalender voor de Nederlandse maatschappij heeft.** Als dit wel kon worden vastgesteld had dit als 'legacy' in dit onderzoek konden worden vastgelegd, omdat de kosten van een dergelijke kalender laag zijn. **Het Olympisch Plan 2028 kent geen tot heel weinig maatschappelijke waarde. De realisatie van onder andere de Nationale Evenementenkalender en de Modelaanpak Evenementen heeft geen directe toegevoegde waarde voor de maatschappij.**

Wanneer de baten tegen de kosten worden afgewogen van het Olympisch Plan 2028, zou het saldo waarschijnlijk negatief zijn. Het netto effect is sowieso niet heel duidelijk meer in kaart te brengen. Onder andere doordat de alliantie partners ieder hun eigen beleid erbij inbrachten en doelen al eerder waren geformuleerd in Sportbeleid van VWS. Er moest vooral gezocht worden naar de extra impuls die het Olympisch Plan 2028 heeft gerealiseerd bovenop de autonome groeilijn.

Toch zijn de meningen ook hierover verdeeld. Als er wordt gekeken naar wat de sport preventief oplevert qua besparingen in gezondheid en als Nederland hiermee een 'beter' land wordt, zien sommige actoren de baten nog steeds hoger dan de kosten.

46 NOC*NSF (2008) [*Essentials van het Olympisch Plan 2028; plan van aanpak Nederland in 2016 op Olympisch Niveau*](#)
Nederland: Papendal

Uit dit onderzoek blijkt dat er niet één duidelijke reden is voor het mislukken van het Olympisch Plan 2028. **Het Olympisch Plan bestond uit mogelijke resultaten die erg positief waren geschat, doordat vele resultaten een veel langere termijn nodig hadden om een dergelijke groei te kunnen realiseren. Daarnaast waren de meeste baten onmeetbaar, niet concreet, tegenstrijdig en onbewezen.** Als voorbeeld is er eerder in paragraaf 4.2.1 al geschetst, dat er nooit is bewezen dat een 'Top-10 klassering' in verband staat met een hogere sportparticipatie. De doelstellingen die nodig waren om de Spelen naar Nederland te halen, waren rechtstreeks tegenstrijdig met het Olympisch Plan. Ton Nelissen pleitte ervoor om het op dezelfde manier te doen, maar dan op het moment dat het Plan af is, de Spelen scheiden van het op Olympisch niveau brengen van Nederland. **Sportparticipatie daalt ook meestal na een Olympische Spelen, waardoor alle jaren werk aan het op Olympisch niveau brengen van Nederland met één evenement teniet zouden worden gedaan.** Londen is hier een goed voorbeeld van.

'Dezelfde wijze moet worden toegepast, maar wanneer het Plan af is, de Spelen scheiden van het Olympisch niveau'

Trends

Het Olympisch Plan en de Olympische Spelen in Londen, die toch heel dichtbij waren, hebben als belangrijk resultaat dat sport meer aandacht heeft gekregen. Dit was niet altijd positief. Er wordt namelijk vaak ingezoomd en ingezet op excessen als weddenschappen, doping en geweld in het (amateur) voetbal. Toch denken actoren dat dit de sport geen kwaad heeft gedaan.

Het was uniek dat er een doel was, waar eigenlijk iedere partij in Nederland zich aan kon committeren

Daarnaast was het uniek dat er een doel was, waar eigenlijk iedere partij in Nederland zich aan kon committeren. Tegelijkertijd was dit ook een valkuil, omdat het betekent dat niemand echt eigenaar is of zich echt verantwoordelijk voelt, waardoor veel kansen zijn blijven liggen.

De overblijfselen

Het Olympisch Plan 2028 moet een bruggetje vormen voor netwerken voor onder andere sportbonden. **Toch is het op het moment van dit onderzoek te vroeg om te zeggen hoeveel (sub-) groepen nog overeind staan en daar een eventuele maatschappelijke waarde aan te hangen. Dit zal over twee tot drie jaar blijken.**

Een aantal investeringen en bedragen die voor het Olympisch Vuur beschikbaar waren zijn teruggehaald. Het moet nog blijken welke overlegstructuren blijven bestaan of welke budgetten op hetzelfde niveau zijn gebleven. Er werden na het opzeggen van het Olympisch Plan her en der terugtrekkende bewegingen gemaakt, terwijl de twee grote steden, of beter gezegd de G-5 zich hier nog voor wil blijven inzetten.

André Bolhuis heeft zich waarschijnlijk vrij snel gerealiseerd dat het geen zin had om tegen de uitspraken te strijden. Een positief lichtpunt moet dan zijn dat de relatie tussen NOC*NSF met het kabinet goed zal blijven, maar dat moet de tijd nog uitwijzen.

Is het Olympisch Plan dan mislukt? Voor de doelen die het Olympisch Plan 2028 voor ogen had wel. Ondanks dat na vier van de acht jaar uiteindelijk de steun en daarmee de financiering was gestopt, zou het Olympisch Plan het toch niet gehaald hebben.

Essentie Overall Conclusie

Het Olympisch Plan 2028 kent geen tot heel weinig maatschappelijke waarde. De realisatie van onder andere de Nationale Evenementenkalender en de Modelaanpak Evenementen kent geen directe toegevoegde waarde voor de maatschappij. Daarnaast zijn baten die in dit onderzoek worden meegenomen alleen gerealiseerd op Topsportniveau en op beleidsniveau. Een belangrijk resultaat dat benoemd moet worden is dat sport meer aandacht heeft gekregen, ook al was dit niet altijd positief. Het Olympisch Plan 2028 bestond daarnaast voornamelijk uit resultaten die erg positief waren geschat. Vele resultaten hadden een lange termijn nodig hadden om een dergelijke groei te kunnen realiseren zoals was voorspeld. Daarnaast waren de meeste baten onmeetbaar, niet concreet, tegenstrijdig en onbewezen.

Ook is opvallend dat de sportparticipatie meestal daalt na een Olympische Spelen, waardoor alle jaren werk aan het op Olympisch niveau brengen van Nederland met één evenement teniet zouden worden gedaan.

Voor de doelen die het Olympisch Plan 2028 voor ogen had is het mislukt. Ondanks dat de steun en daarmee de financiering was gestopt, zou het Olympisch Plan 2028 het toch niet gehaald hebben

6. Aanbevelingen

De doelen uit het Olympisch Plan bestonden al langere tijd, het was namelijk een beleid dat door VWS al tientallen jaren wordt uitgevoerd. De verwachting was dat het Olympisch Plan 2028 voor extra impuls zou zorgen en werd dit gezien als een goede buitenboordmotor. De vraag is alléén of dit weer in een nieuw soort Olympisch Plan ‘gegoten’ zou moeten worden. Hieronder staan aanbevelingen om uiteindelijk een keuze te maken of het verstandig is dit ooit weer eens voor Nederland te presenteren.

Aanbevelingen omtrent een eventueel nieuw Plan

Zoals eerder al aangegeven was de val van het Olympisch Plan 2028 niet aan één reden te wijten. Als er wordt teruggekeken naar de uitkomsten van dit onderzoek is het belangrijk dat als er ooit weer een eventueel nieuw Plan zou komen, er helder wordt nagedacht over de structuur van een alliantie. Wordt er gekozen voor een alliantie, dan moeten verantwoordelijkheden en taken worden afgebakend.

Een heel belangrijk punt is dat er op voorhand beter moet worden nagedacht over het kwantificeren van de doelstellingen, namelijk het formuleren van doelen die daadwerkelijk meetbaar zijn en waar anderen zich ook aan kunnen competere en weten wat er van ze verwacht wordt. Als er gebruik wordt gemaakt van KPI's en KSF's die concreet, meetbaar en kwantificeerbaar zijn en deze te toetsen door middel van een nulmeting, een tussenmeting en een eindmeting toe te passen. Hiermee kan in kaart worden gebracht, op welk moment de resultaten worden geboekt. Hierdoor is het direct overzichtelijk welke activiteiten hebben geleid tot de grootste groei. Op deze wijze zou een eventueel volgend Olympisch Plan 2028 dan ook in kaart moeten worden gebracht, zodat ten allen tijde gecommuniceerd kan worden waar het goed en/of fout gaat. Dus ook een centraal punt dat de resultaten publiceert.

Een positief leerpunt is het hebben van een gezamenlijk doel, dat ook echt kan leiden tot meer samenwerking tussen verschillende partijen. De sport heeft er vrij veel van geleerd en heeft de mogelijkheid gehad om sterker van te worden, door breder te kijken dan alleen de sport. Men dient heel goed na te denken over de communicatiestrategie, ook al is dit niet altijd te beïnvloeden. Wat betreft de communicatie had het ‘communicatieteam’ beter moeten inspelen op de verschillende meningen ‘believers versus non-believers’, om de maatschappelijke meerwaarde beter door te kunnen communiceren.

Gedurende het Olympisch Plan 2028 werd onderschat hoe zwaar de publieke opinie zich tegen het Olympisch Plan 2028 kon keren. Dit moet een leerpunt zijn, waarbij ook beter nagedacht dient te worden over de ‘gezamenlijke’ reactie.

Er was een structuurfout wat betreft het willen investeren door partijen in iets wat onbekend is. Een mooi voorbeeld hiervoor zijn de zorgverzekeraars. Zij hebben aangegeven te willen investeren in preventieve maatregelen, maar met de voorwaarde dat zij niet de enige zijn uit de sector (freeriders gedrag). Hier moet onderzoek naar worden verricht op welke wijze dit soort partijen overtuigd kunnen worden, om daadwerkelijk te willen investeren in iets waar zij ook de baten van zullen terugzien. Dit kan worden opgelost door maatschappelijke sessies of netwerkborrels te organiseren, gericht op de potentiële investeerders uit verschillende sectoren om hen te laten inzien wat de baten van sport voor hun sector is.

Een andere aanbeveling is dat moet worden bepaald op welk moment en op welke manier het verstandig is voor ‘draagvlak’ te zorgen onder de bevolking. De structuur van de organisatie die een eventueel nieuw Plan zou moeten dragen, moet verantwoordelijkheden en taken duidelijk afbakenen. Alleen op deze wijze kan een Plan van een dergelijke omvang worden uitgevoerd en blijft overzichtelijk welke baten en/of legacy daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Dit zou vervolgens gecommuniceerd moeten worden met de Nederlandse bevolking om pas daarna te beginnen met draagvlak te creëren. Het is belangrijk dat dit gebeurt door een centrale spreekbuis. Ook moet er prioriteit worden gesteld aan het feit dat de plannen en activiteiten gerealiseerd moeten worden.

De baten volgens het Olympisch Plan moesten vooral liggen bij de ‘Breedtesport-, Welzijns- en Sociaal maatschappelijke ambitie’. Maar de focus van de uitvoering lag vooral bij de Evenementenambitie, die is

bedoeld voor de Topsporters en talentenontwikkeling. Er moet voortaan geïnvesteerd worden op de ambities waar de maatschappelijke baten liggen.

Daarnaast moet ook gefocust worden op de zogenoemde 'schoolsportverenigingen', zoals beschreven in Hoofdstuk 4.3, zodat men de sport naar het 'probleem' toe brengen.

Aanbevelingen organisatorisch

Het bestuur van het Programm Office moest geen uitvoering geven aan de verschillende ambities, omdat iedere alliantiepartner gelijkwaardig aan elkaar moest blijven. Er werd geen onderscheid gemaakt in de specialisatie van een alliantiepartner en dit kwam de uitvoering niet ten goede. In het vervolg zou bij de oprichting van een alliantie beter gekeken moeten worden naar de specialisaties van de alliantiepartners en op grond daarvan moeten taken toegewezen worden en daar de verantwoordelijkheid over de uitvoering overdragen. Diegene die de functie zou moeten uitoefenen zou daar fulltime mee bezig moeten zijn. Wanneer het Olympisch Plan 2028 meer moest draaien op samenwerking tussen partijen, had in de ogen van een aantal actoren, een overkoepelende partij, Olympisch Vuur 2028, de Rijksoverheid, de steden of de VSG/VNG initiatief moeten nemen. De onderzochte Nederlandse gemeenten zien meestal wel de voordelen. Een van de bovengenoemde partijen zou als 'trekker' van het Olympisch Plan 2028 benoemd kunnen worden.

Het valt op dat er veel beleidsmakers en/of vertegenwoordigers van het sportbeleid zijn, die het nut van sport niet genoeg inzien. Daarom is het belangrijk dat er 'bijscholing' vanuit bijvoorbeeld NOC*NSF georganiseerd worden, waarbij de voordelen van sport gerelateerd aan verschillende aspecten in een gemeente toegelicht worden.

Een ander leerpunt is dat deze vertegenwoordigers en/of beleidsmakers vervolgens de gemeenteraad en portefeuillehouders moeten kunnen overtuigen. Dat kan niet bereikt worden door alleen te praten over de kosten- baten verhouding, maar er voor te zorgen dat de core business erop af wordt gericht.

Aanbevelingen algemeen

De regering moest de maatschappelijke waarde van het Olympisch Plan 2028, op korte- en lange termijn, beter inzien. Als de communicatie vanuit de alliantie voornamelijk op deze voordelen gericht zou zijn, naar de politiek en de partijen toe, zou niet de indruk gewekt worden dat het Olympisch Plan een kostenpost is voor Nederland. Toch zal dit eerst bewezen moeten worden, voordat men het grote publiek kan overtuigen. Want er zijn een aantal actoren overtuigd van het feit dat de Olympische Spelen geen afleiding is geweest binnen het Olympisch Plan. Als voorbeeld wordt gegeven dat de hoge kosten in deze tijd niet te verantwoorden is. De Olympische Spelen fungeren als wenkend perspectief, maar deze moet bij een eventueel volgend Olympisch Plan daar apart van fungeren.

Om het Olympisch Plan 2028 volledig te laten integreren in het regeerakkoord, moest er meer in staan over het vergroten van het aantal uren sport op school en als samenwerking tussen het ministerie van OCNV en VWS op het gebied van scholen.

Tenslotte is er één belangrijk overweging punt, namelijk over het binnen willen halen van een eventuele Olympische Spelen. Bij het binnenhalen van de Spelen moet er rekening gehouden worden dat er tegenstrijdig heden zijn tussen de doelen van het Olympisch Plan en de effecten van de eventuele Spelen. Er moet er een overweging gemaakt worden en een keuze welke van de twee de prioriteit heeft.

7. Nawoord

Zo...! Dat is het eerste woord wat in me opkomt na dit uitgevoerde onderzoek. Het onderzoeksonderwerp was vrij breed en het half jaar onderzoek, was vrij kort voor een beginnend onderzoeker. Toch kan ik met trots zeggen dat ik tevreden ben met het eindresultaat, omdat;

- Het een beeld geeft van wat het Olympisch Plan inhield
- Op welke wijze zij dit wilde realiseren
- Wat er is gerealiseerd en ook toe te wijten aan het Olympisch Plan 2028
- Er aanbevelingen zijn gedaan, waar actoren zich in kunnen vinden

Al met al, wordt er voor een lezer die niet op de hoogte was van het Olympisch Plan 2028 een overzicht gegeven in één document zover dat mogelijk was. Het onderzoek is natuurlijk afgebakend, maar toch zijn de meeste aspecten uit het onderzoek behandeld.

Ik wil hier graag nogmaals van de gelegenheid gebruik maken om een aantal mensen te bedanken waardoor dit eindresultaat mogelijk is gemaakt. Allereerst wil ik de heer Michiel de Nooij bedanken, voor het delen van zijn geweldige kijk op de sportwereld met een sterk analytisch vermogen. Daarnaast heeft hij mij ondersteund in het opzetten van een goede onderzoek structuur en ben dan ook blij dat de heer de Nooij deze kennis met mij heeft willen delen.

Ook Ivo 't Hooft, mijn stageplaatsbegeleider heeft zich uitzonderlijk goed voor mij ingezet en heeft me veel bijgebracht met zijn unieke werk- en denkwijze.

Niet te vergeten zijn vooral de 'actoren' zoals zij voornamelijk werden benoemd binnen dit onderzoek. Toch wil ik hier een speciale dank aan

- Cees Vervoorn	- Roelof Dilling
- Martina Berkhof	- Yvonne Tamminga
- Henk Stokhof	- Koen Breedveld
- Hans Koeleman	- Bob Heere
- Richard Heling	- Leo Aquina
- Kirsten van der Kolk	- Pieter Verhoogt

wijten. Zonder de inbreng van deze fantastische mensen, had ik dit onderzoek nooit vorm kunnen geven. Allen hebben mij hartelijk ontvangen en deelden graag hun kennis en kunde over het gebeuren, terwijl ik in de vrijheid werd gesteld om alle soort vragen te stellen. Dit stel ik zeer op prijs en mijn dank is dan ook groot voor hun openhartigheid, kennis en geweldige inbreng voor dit onderzoek.

Een kort dankwoord nog voor Ton Nelissen, Ben Tellings, Lesley van Miert (Matchmaker 'Goud op de Werkvloer') en Herbert Wolff.

Daarnaast wil ik mijn vrienden en familie bedanken die mij al die jaren door de opleiding heen gesteund hebben. Ook wil ik mijn moeder Mirjam Steussy bedanken voor de emotionele steun en het geloof dat ze in mij heeft getoond en mijn zusje Alicia Steussy voornamelijk voor haar laptop en geduld. En last but not least mijn vriendin Müge Peker die niet zoveel met het onderwerp sport heeft, maar mij toch heeft ondersteund tijdens dit onderzoek

Het is mij een eer geweest om te bewijzen dat ik na vier jaar een in mijn ogen Bachelor waardig onderzoek kan opzetten en uitvoeren.

7.1 Reflectie

De conclusies staan niet op zichzelf. Vele aspecten hebben bijgedragen tot deze conclusies. De belangrijkste zullen hier kort worden besproken.

Ten eerste zijn alle methodologische keuzes die gemaakt zijn in dit onderzoek van invloed geweest op de achterhaalde resultaten. De keuzes met betrekking tot respondenten, steden, maar ook het analysekader hebben invloed op de uitkomsten. Zo zullen niet alle medewerkers van de gemeentes in Nederland zich in de uitspraken kunnen vinden of kunnen andere steden een ander beeld van de situatie hebben.

Ten tweede heeft het netwerk en de beperkte uitvoeringstijd er aan bijgedragen dat dit de achterhaalde resultaten zijn van het Olympisch Plan 2028, terwijl er zeker weten nog meer inzichten zijn. Vandaar dat niet iedereen zich dan ook zal kunnen vinden in de bevindingen van dit onderzoek.

Binnen de reflectie, zal de indicator Reflecterend vermogen van de competentie Ontwikkelingsgericht vermogen centraal staan. Er wordt een korte beoordeling gegeven over de aanpak van dit onderzoek en de sterke en zwakke kanten van de onderzoeker worden door middel van de competenties duidelijk.

Kritische reflectie

Product

De modellen die zijn toegepast waren alleen van toepassing op de onderzoeksopzet. Aangezien er geen opdracht is vanuit een organisatie, waarvan de aanbevelingen direct daaraan zijn gelinkt, zijn modellen voor interne processen achterwege gelaten.

Na het inleveren van mijn concept versie, kreeg ik redelijk wat feedback over mijn schrijfstijl. Dit betrof voornamelijk het gestructureerd en 'to the point' formuleren van alinea's. Uiteindelijk is in de definitieve versie hier zoveel mogelijk aandacht aan besteed, aangezien dit een uniek en vrij omslachtig onderwerp is.

Proces

Wat betreft de planning ben heb ik de eerste deadline niet behaald. Dit was vooraf al de 'angst' vanwege de grote van het onderzoek. De afbakening heeft veel tijd gekost, maar uiteindelijk heeft dat ervoor gezorgd dat er bijvoorbeeld literatuur over de Olympische Spelen en biedingen achterwege gelaten konden worden.

In het vervolg zal bij de uitwerking van een half gestructureerd interview, alleen een samenvatting worden uitgewerkt. Het uitwerken van de interviews heeft een groot deel van de onderzoekstijd in beslag genomen. Het project is zelfstandig uitgevoerd en onder begeleiding van de heer de Nooij en de heer 't Hooft.

Bovenstaande benoemde punten zijn leerpunten voor mijn persoonlijke ontwikkeling. Hieronder wordt door middel van de competentie omschrijving een nog duidelijker beeld geschetst van de leerpunten.

De competenties die vooral van groot belang waren voor dit onderzoek betrof;

- Vakkundigheid
- Communiceren
- Ondernemend gedrag
- Innovatief vermogen
- Ontwikkelingsgericht vermogen

Vakkundigheid

Wat betreft de vakkundigheid was het noodzakelijk om kennis op te doen onder het onderzoeksonderwerp. Door hoofd- van bijzaken te onderscheiden en het analytisch vermogen van de onderzoeker, is het onderzoek afgebakend en doeltreffend. De belangrijkste indicator binnen deze competentie betrof het 'onderzoekend vermogen'. Belangrijk hierbij was het in kaart brengen van de verschillende aspecten die aan een probleemstellingen vast zitten. Ook het vermijden van 'jumping-to-conclusions' is gerealiseerd door kopjes en inleidingen toe te voegen.

Vooral in het hoofdstuk analyse en resultaten, heb ik mijzelf als onderzoeker goed ontwikkeld. De gegevens vanuit de literatuur, seminar en de interviews zijn hier namelijk op systematische wijze geordend. Er is gedurende dit onderzoek bijna geen gebruik gemaakt van de vakkennis van de onderzoeker in de hoofdstukken vier en vijf. Dit om een zo objectief mogelijk oordeel te kunnen geven over de kosten, baten en maatschappelijke waarde. Belangrijker is echter dat de vakkennis is toegepast om bepaalde informatie te evalueren en eventueel elimineren voor het onderzoek.

Tenslotte is vakkundigheid aangetoond door relevante bronnen te gebruiken, die aantoonbaar in dit onderzoek zijn verwerkt. Daarnaast kan men in het vooronderzoek vinden waarom bepaalde literatuur is meegenomen of juist is geëlimineerd.

Communiceren

De communicatie was van belang om de boodschap goed over te brengen en te ontvangen. Mijn taalgebruik moest dan ook afgestemd worden per actor. Het belangrijkste binnen deze competentie betrof het 'to the point' zijn in vraagformuleringen. Wanneer de vraag te vaag zou worden geformuleerd, zou dit niet ten goede komen aan de uitkomsten van het onderzoek.

Tevens is gedurende het schrijven van dit onderzoek gebleken dat mijn schrijfstijl een belangrijk aandachtspunt blijft. Het formuleren van een tekst die direct to-the-point is blijft lastig voor mij. Toch denk ik dat gedurende dit onderzoek, dit sterk is verbeterd, net als mijn analytisch vermogen. Dit heb ik aangetoond door in schriftelijke correspondentie met de betrokkenen en andere belanghebbenden mij aan te passen aan de juiste toon en (kritische) zaken goed overbrengen. Zo geeft de managementsamenvatting vrij beknopt aan wat de belangrijkste uitkomsten zijn van dit brede onderzoek. Toch is door de indeling van de uitkomsten onder de ambities, de samenhang van alle verschillende informatiebronnen duidelijk gepresenteerd.

Een verbeterpunt is dat in het vervolg de tekst zodanig geformuleerd moet worden, dat deze direct is te begrijpen.

Ondernemend gedrag

Door initiatieven te nemen omtrent het onderzoek wordt als ondernemend gedrag aangetoond. Toch is bij een scriptie al bijna standaard sprake van zelf opzoek gaan naar informatie. Een belangrijker punt is echter, dat problemen die zich gedurende het onderzoek hebben voorgedaan, door de onderzoeker zijn getracht altijd zelf op te lossen.

Tevens is er contact gelegd met verschillende partijen en deskundigen die konden helpen bij de informatievoorziening die nodig was voor dit onderzoek. Door veertien personen te interviewen in nog geen half jaar, toont ook gedeeltelijk mijn ondernemend gedrag aan.

Tenslotte is voor dit onderzoek een aantal aanbevelingen gedaan, waardoor de focus van de onderzoeker breder moest zijn. Gedurende het afgelopen half jaar is er constant geanticipeerd op mogelijke problemen, dat dit het ondernemend gedrag heeft versterkt.

Innovatief vermogen

Door eventuele trends naar aanleiding van het Olympisch Plan 2028 in kaart te brengen wordt getracht een innovatie in gang te zetten. De aanpak is gerelateerd aan de uitkomsten van dit onderzoek en richt zich voornamelijk op langere termijn doelstellingen.

Ontwikkelingsgericht vermogen

Het zelfsturend vermogen was één van de belangrijkste aspecten binnen het afstuderen. Er wordt namelijk verwacht dat op alle gebieden en aspecten het initiatief vanuit mij zou komen. Door een proactieve houding aan te houden en mijzelf te hebben verplicht dagelijks aanwezig te moeten zijn, ging de aansturing goed.

Het autonome handelen is van groot belang, maar die zelfstandigheid heb ik al jaren door onder andere het doorlopen van de Dalton school.

8. Literatuurlijst

Artikelen/documenten

Baarda, D.B. (2009) *Dit is onderzoek* – Nederland: Noordhoff Uitgevers B.V.

Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek* - Amsterdam: Boom Onderwijs

Boersma, J.H. (2011) *Sportlandkaart verkenning ruimtelijke inrichting grootschalige topsportwedstrijdaccommodaties – Eindverslag ruimtelijke en programmatische verkenning* - Nederland: Utrecht – Bureau Nieuwe Gracht

Boersma, P.B. (1984) *Van oude econoom de ideeën die voorbijgaan*- Twente: TvOF

Breedveld, K. et al (2011). *Beleidsdoorlichting sport: hoofdrapport* - 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut

CPB (2009) *Beoordeling rapport Olympisch Plan 2028 (concept juni 2008)* – Nederland: Centraal Plan Bureau

De Nooij, M (2012) *Een alternatieve maatschappelijke kosten-batenanalyse van het organiseren van de Olympische Spelen in Nederland in 2028* – Nederland: TPEdigitaal

Elling, A. & Werff, H. van der (2011). *Draagvlakmeting Olympische Spelen 2028* - 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut

[*Essentials van het Olympisch Plan 2028; plan van aanpak Nederland in 2016 op Olympisch Niveau*](#)", NOC*NSF, augustus 2008

Gerritsen, M. et al. (2012). *Baten van het Olympisch Plan* - Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek

Kroeze, A et al. (2013) *Legacy 2028* – Nederland: Arko Sports Media

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2009). *Kabinetsstandpunt 'Uitblinken op alle niveaus'*
<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-enpublicaties/brochures/2009/07/09/kabinetsstandpunt-uitblinken-op-alle-niveaus.html> (19 mei 2013)

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2011). *Beleidsbrief Sport: 'Sport en Bewegen in Olympisch perspectief'*
<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-enpublicaties/brochures/2009/07/09/kabinetsstandpunt-uitblinken-op-alle-niveaus.html> (19 mei 2013)

Molkenboer, M (2012) *We trekken ons eigen (Olympisch) Plan* – Een kwalitatief onderzoek naar de invulling van het Olympisch Plan 2028 bij de provincies Drenthe, Flevoland, Utrecht en Zeeland: Nederland, Universiteit Utrecht

Murphy & Bauman (2007) *Mass Sporting and Physical Activity Events—Are They “Bread and Circuses” or Public Health Interventions to Increase Population Levels of Physical Activity* – Ireland: Waterford - SIRC

NAi, MVRDV, Berlage Instituut, AVBR en NOC*NSF (2008). *NL28 Olympisch Vuur; Spelen met toekomst* - Rotterdam: NAI Uitgevers

Nel Verhoeven (2011), *Wat is onderzoek?* Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs, Den Haag, 4e druk

NOC*NSF (2009) Expertrapport : *Nederlandse sport naar Olympisch niveau : een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Deventer – daM Uitgeverij

NOC*NSF (2011) *Financiële Jaarrekening NOC*NSF 2010* – Arnhem: NOC*NSF

NOC*NSF (2013) *Financieel Jaarverslag NOC*NSF 2012* – Arnhem: NOC*NSF

NOC*NSF (2010) *Jaarrekening NOC*NSF 2009* – Arnhem: NOC*NSF

NOC*NSF (2012) *Jaarverslag NOC*NSF 2011* – Nederland: NOC*NSF

Olympisch Vuur 2028, (2011). *Olympisch Vuur 2028* - Olympisch Vuur 2028

Olympisch Vuur 2028, (2011). *Council* - Olympisch Vuur 2028

Oosterwijk, F. et al. (hoofdredacteur) (2011). *“Of we voor de Spelen gaan? Laat ik daar heel duidelijk over zijn...”*. 2028, 1, 1,

Reijgersberg, N (2011) *Coaches aan de Top: Evaluatie van de regeling* – Den Bosch: W.J.H. Mulier Instituut (pagina 5)

Tiessen-Raaphorst, A & van den Dool, R (2012) *Factsheet sport 2012*- SCP

Taaij,A (2012) *Sport en Politiek: Een kwalitatief onderzoek naar de betekenis die de centrale overheid geeft aan het Olympisch Plan 2028* – Nederland: Groningen

Terpstra, E (2009) *Olympisch Plan 2028 – Heel Nederland naar Olympisch niveau* – Nederland: NOC*NSF

Websites

<http://www.boomlemma.nl/methodologie-vaardigheden/catalogus/case-studies-5> (16-04-2013)

<http://www.delotto.nl/files/De%20Lotto/DeLottoJaarverslag2009-website.pdf> (08/04/2013)

<http://www.intomartgfk.nl/services/sectoren/onderzoeksinstrumenten/index.nl.html> (16/05/2013)

<http://kic.nisb.nl/site/catalogus/show/15821> (11/06/2013)

<http://kic.nisb.nl/site/catalogus/show/12894> (04/06/2013)

<http://lowlands.nl/> (21/07/2013)

http://nl.wikibooks.org/wiki/Meten_en_onzekerheid/Onderzoeksproces (07/02/2013)

www.nl.wikipedia.org/wiki/Objectiviteit (20/05/2013)

http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_kandidatuur_voor_de_Olympische_Spelen_van_2028 (07/05/2013)

<http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=3822> (12/05/2013)

<http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=529> (15/05/2013)

<http://www.olympisch-vuur.nl/vitale-samenleving> (09/05/2013)

<http://www.olympisch-vuur.nl/> (22/03/2013)

<http://www.olympisch-vuur.nl/council> (22/03/2013)

http://www.rug.nl/science-and-society/library/services/bibcmb/workshops/workshop_review.pdf
(06/03/2013)

<http://www.rug.nl/education/other-study-opportunities/hcv/schriftelijke-vaardigheden/voor-studenten/bronnen-literatuur/literatuur-onderzoek> (12/04/2013)

<http://www.singletracks.nl/Portals/5/documents/Ruimtevoorsport%20in%20Nederland%20tot%202020.pdf>
(21/06/2013)

<http://www.sportgeschiedenis.nl/2013/04/19/iedereen-wilde-in-2028-de-olympische-spelen-en-niemand-kreeg-ze.aspx> (17/06/2013)

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/32772/kst-30234-37.html> (24/03/2013)

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/32772/kst-30234-37.html> (23/06/2013)